

Aris Babikian becomes first Armenian to be elected to Ontario Legislature

Aris Babikian

Ontario Progressive Conservative (PC) leader Doug Ford has won the provincial election with a majority government, overtaking both NDP leader Andrea Horwath and incumbent Premier Kathleen Wynne.

Just 15 minutes after polls closed, the PCs had a commanding lead.

Ford successfully channelled populist sentiment in Ontario and galvanized voters' anger towards the Liberals, who spent the last 15 years in power. Ford had banked on voters believing in his vision for change and pledges to cut government spending, slash taxes for the middle class and offer relief to minimum-wage workers.

PC member Aris Babikian made history becoming the first Armenian candidate to win a seat in an Ontario provincial election. Long time community activist and former citizenship judge Babikian run as the PC candidate for Scarborough-Agincourt riding.

Babikian is a retired Citizenship Judge, World Vision Canada Multicultural Council Ambassador, Chair of Levant Settlement Centre, and board member of the National Ethnic Press and Media Council of Canada.

As citizenship judge, he has lectured on human rights, civic participation, tolerance, Canadian values and traditions.

His unwavering commitment to volunteerism and to public service is well known. In recognition of his outstanding contribution to the Canadian civil society, the Canadian government awarded Babikian with Queen Elizabeth II Golden Jubilee, Diamond Jubilee Medals and Canada's 125th Confederation Commemorative Medal.

As president of the Armenian National Federation of Canada and the first executive director of the government relations office (Ottawa) of the Armenian National Committee of Canada, he contributed significantly to the Canadian-Armenian community's political, educational, cultural, youth and sports domains.

ՀՀ Փոխ Վարչապետ Տիգրան Ալինեանի Գլխավորած Պատուիրակությունը Հանդիպումներ Ունեցաւ Թորոնթոյի Մէջ Նոր իշխանութիւնը բարձրօրէն կ'արժեւորէ Սփիւռքի մասնակցութիւնը ժողովրդավար Հայաստանի կերտման մէջ

Յունիս 26ին, Թորոնթոյի հայ համայնքը հիւրընկալեց Հայաստանի Հանրապետութեան փոխ վարչապետ Տիգրան Ալինեան եւ իրեն ղեկավարող պետական պատուիրակութիւնը: Փոխ վարչապետի այցելութիւնը կը նպատակադրէր ամրապնդել Հայաստան-Սփիւռք փոխադարձ վստահութիւնը եւ շահաբեր ներդրումներու հնարաւորութիւններու առիթը ստեղծել Սփիւռքի գործատէրերուն:

Պատուիրակութեան մաս կը կազմէին փոխադրութեան, կապի եւ տեղեկատուական գիտարուեստի փոխ նախարար Յակոբ Արշակեան, Սփիւռքի փոխ նախարար Բաբգէն Տէր-Գրիգորեան, ՀՀ փոխվարչապետի գրասենեակի ղեկավար Սերժ Վարազ Սիսեռեան, փոխվարչապետի օգնական Վիքթորիա Այտինեան, Տնտեսական զարգացման եւ ներդրումներու փոխ նախարար Մանէ Ադամեան, Bussiness Armenia-ի ներկայացուցիչ շար. տես. էջ 14

Հայաստանի փոխ վարչապետ Տիգրան Ալինեան եւ իրեն ղեկավարող պատուիրակութեան անդամները զանազան գաղութի պատասխանատուներուն հետ կը հանդիպին Թորոնթոյի քաղաքապետ Ըն թորիի, Յունիս 29, Թորոնթո:

ՀՕՄԻ Լափոյեան Երկրորդական Վարժարանի 14րդ Հունձքը

ՀՕՄԻ Լափոյեան Երկրորդական վարժարանի 14րդ հունձքի ասարտական հանդէսը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 15 Յունիս, 2018ին, երեկոյեան ժամը 7:00-ին, Թորոնթոյի Հայ Երիտասարդական Կեդրոնի «Համազգային» Թատրապահին մէջ:

Ներկայ էին Գեղարդ Ծայր. Վարդ. Զիսպէկեան, Կոմիտաս Ազգ. Զահանայ Փանոսեան, Աւետարանական եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներ, Վարժարանի Կրթական մարմնի ներկայացուցիչներ՝ ատենապետ Սեակ Զիւլիէեանի գլխավորութեամբ, տնօրէնութիւն, ուսուցչական կազմ, բարերարներ, ծնողներ եւ հարազատներ:

Արարողութիւնը բացուեցաւ 24 շրջանաւարտներու հանդիսաւոր մուտքով: Անոնք բեմ բարձրացան Գանատայի ու Հայաստանի քայլերգներէն ետք ու գրաւեցին իրենց տեղերը:

Հանդիսավարները հրաւիրեցին երեք աշակերտներ ընթերցելու հրաժեշտի եւ երախտիքի իրենց խօսքը: Մարալ Տէր Օհան՝ Հայերէն, Բալիկ Զէօհնէլեան՝ Անգլերէն եւ Արշակ Պետրոսեան՝ Ֆրանսերէն լեզուներով իրենց եւ դասընկերներու անունով շնորհակալութիւն յայտնեցին ծնողներուն, ուսուցիչներուն, տնօրէնութեան եւ բոլոր անոնց, որոնք օգնած են իրենց հասնելու կեանքի այս կարեւոր հանգրուանին: Մարալ իր ուղերձին մէջ գրած էր. «Այս չորս պատերէն ներս, սորված ենք գրել, կարդալ եւ լաւ հայ ըլլալու իմաստը: Այս վարժարանը տուած է մեզի հայեցի կրթութիւն եւ այլ ուրիշ ճիւղերու մէջ բարձրագոյն ուսում»:

ՀՕՄԻ Լափոյեան Երկրորդական Վարժարանի Տնօրէն Րաֆֆի Սարգիսեան իր խօսքը կ'ուղղէ 2017-18 շրջանաւարտներուն:

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ Վարժարանի տնօրէն Րաֆֆի Սարգիսեան: Ան նախ շնորհաւորեց շրջանաւարտները, անոնց ծնողները եւ բոլոր ներկաները, ապա իր խօսքին մէջ շեշտեց. «Սիրելի շրջանաւարտներ՝ դուք այս տարի սերտեցիք Անդրանիկ Ծառուկեանի Մանկութիւն Զուներգող Մարդկը: սորվեցաք թէ ինչ տառապանքներով մէջտեղ եկաւ ցեղասպանութենէն վերապրող սերունդը: Դուք ձեր բարերով պատկերացուցիք իրենց «Կարծր սրտերն ու խանձած հոգիները» եւ ինչպէս այն որբերը, իրենց ապրած բոլոր տանջանքներով հանդերձ, կրցան գոյատեւել որպէս հայ, թող որ այն սերունդի վարքն ու հոգին դառնայ ձեզի ներշնչարան: Մեր վերապրողներուն նման փարատեցէք յուսահատութիւնը ձեր հոգիներէն եւ անվարան՝ ողջունեցէք պայքարի անպարտ ոգին:»

Վարժարանի Կրթական Մարմնի

կողմէ խօսք առաւ Թալին Մուշեան: Ան ամփոփ ձեւով ներկայացուց 2017-2018 ուսումնական տարեշրջանին Կրթական Մարմնի արձանագրած յաջողութիւնները, շնորհաւորեց ներկաները եւ շրջանաւարտներուն մաղթեց լաւագոյն ուսումնառութեան տարիներ իրենց ընտրած ասպարէզներուն մէջ:

Ապա Տնօրէնի հրաւերով բեմ բարձրացան Կրթական Մարմնի ատենապետ Պարոն Սեակ Զիւլիէեան, փոխ տնօրինուի Արփի Փանոսեան եւ բոլոր ուսուցիչները: Կատարուեցաւ վկայականներու եւ մրցանակներու բաշխման արարողութիւնը:

Հանդիսութեան ասարտին բեմ հրաւիրուեցաւ Տէր Գեղարդ Զիսպէկեան, ան շնորհաւորեց բոլորին այդ գեղեցիկ առիթով, իր հայրական օրհնութիւնը տուաւ շրջանաւարտներուն եւ աղօթքով փակեց հանդիսութիւնը:

Happy Canada Day

BOB SAROYA MP
MARKHAM-UNIONVILLE

SUITE 201 8300 WOODBINE AVENUE, MARKHAM, ON L3R 9Y7
BOB.SAROYA@PARL.GC.CA • BOBSAROYA.CA • 905-470-2024

Hratch & Alex Melconian

Broker & Sales Representative

Call us today for builders pre construction Condo and home packages

office: 416.494.7653
Direct: 416.417.5626
TorontoRealEstateGTA.com
Remax, Hallmark Realty Ltd, Brokerage

RE/MAX

Your Home will advertise worldwide 24/7 until it's Sold

ՏՈՒՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՂՈՎԱԾՆԵՐՈՒ ԽԱՄԱՐ ՈՒՄԵՏԵՔ ՄԵԳ
Serving our Community for 30 years

WOW your guests

with our delicious babyjoun platters

Tray of 25 pcs	~~\$25~~	now \$20
Tray of 50 pcs	~~\$45~~	now \$40
Tray of 75 pcs	~~\$65~~	now \$60
Tray of 100 pcs	~~\$80~~	now \$75

ԹԱՐՄ ԵՒ ՀԱՏ ՀԱՄԵՂ ԼԱՀՄԱՋՈՒՆ
We make lahmajoun fresh everyday.

Monday: closed
Tuesday: 9am to 7pm
Wednesday: 9am to 7pm
Thursday: 9am to 9pm
Friday: 9am to 9pm
Saturday: 9am to 7pm
Sunday: 9am to 5pm

MAMAJOUN
ARMENIAN PIZZERIA
WWW.MAMAJOUN.COM

www.mamajoun.com
209 Ellesmere road, Scarborough, Ontario
Tel.: 647-350-5686

AAT's Annual Picnic

Տարեկան դաշտագնացություն
Կիրակի
JULY 22
Հաճելի ժամանց
Առաւօտեան ժամը 11ից

HWY #7
Milne Dam Conservation Park
McCowan Rd. South of Hwy 7 - Picnic Area Maple View
HWY 407

Live Music
Իսադեր
Կենդանի ուրախ երաժշտություն
Համով ուտեստներ

Games

ՀՕՄԻ Ձեռնարկ. Հայ Կնոջ Դերը Հայաստանի Ա. Հանրապետության Շրջանին

Հանդիսատեսներն մաս մը

Զեփիւռ Տորնա

Հայ Օգնութեան Միութեան Թորոնթոյի Ռուբինա մասնաճիւղի դաստիարակչական յանձնախումբը, հայոց պետականութեան վերականգման 100ամեակի առթիւ, իր տեսակին մէջ բացառիկ հանդիսութիւն մը կազմակերպած էր նուիրուած՝ ՀՕՄԻ եւ հայ կնոջ դերին՝ Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան շրջանին: Ձեռնարկը տեղի ունեցաւ 8 Յունիսի երեկոյեան Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ, ներկայութեամբ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ հոգեւոր ներկայացուցիչ Տէր Կոմիտաս Ա. Քահանայ Փառնեանի, ՀՕՄԻ Կեդրոնական վարչութեան ներկայացուցիչ Վարսենիկ Սարգիսեանի, ՀՕՄԻ Գանատայի Շրջանային վարչութեան ներկայացուցիչներ՝ Սիլվի Օհանեանի եւ Նաթալի Մանուկեանի, հայկական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու եւ շուրջ երկու հարիւր հանդիսատեսներու:

Սրահին բեմին մէկ կողմը յարգարուած էր 20րդ դարու սկիզբի հայկական տունը՝ ներկայացնող կահաւորումով եւ բեմին վրայ՝ Հայաստանի Խորհրդարանի գրասենեակի մը խորհրդանշանական տեսարանով: Բեմի կողքին եռոտանի վրայ գետնուած էին 20-րդ դարասկիզբի ազգային յեղափոխական գործիչ՝ հերոսուհիներու եւ բարեգործութեան նուիրուած շարք մը հայ կիներու նկարները:

Հանդիսութիւնը սկսաւ Հայաստանի եւ ՀՕՄԻ քայլերգներով:

Օրուան հանդիսավար՝ Զեփիւռ Տորնան բարի գալուստ մաղթելէ ետք, բացման խօսքին մէջ ըսաւ. «Հայ կինը եւ հայ մայրը շնորհիւ իր անձնագոհութեան, նուիրումութեան, ամուսնական հաւատարմութեան եւ իր մաքուր բարոյականով նկատուած է լոյսի սրբութեան մարմնացումը: Հայ կինը հեթանոսական ժամանակներէն սկսեալ մինչեւ մեր օրերը կենսական դեր կատարած է հայ ազգի պատմութեան մէջ: Տրդատ թագաւորի կինը՝ Աշխէն թագուհին եւ քոյրը Խոսրովիդուխտ, Տրդատ թագաւորին հետ, նահատակուած Հռիփսիմէ եւ Քայանէ կոյսերուն վկայարանները իրենց ձեռքերով շինած են:

«Ազնուական կիներ, ինչպէս՝ Շուշան Պահլաւունի իշխանուհին, Կիլիկիոյ Զապէլ թագուհին, վանքեր ու հիւանդանոցներ շինել տուած են եւ պալատական կեանքը ձգելով՝ որբեր ու հիւանդներ խնամած են:

«Հայ կինը գիտցած է հերոսանալ եւ հերոսներ պատրաստել: Գարեգին Նժդեհ ըսած է «Մայրերի ափի մէջ պիտի փնտռել ազգերի ճակատագիրը».... Հայ ժողովուրդի տառապալից տարիներուն հայ կինը խումբեր կազմած է Արեւմտահայաստանի, մինչեւ իսկ Ամերիկայի կարգ մը քաղաքներուն մէջ, որպէսզի օգնութեան հասնի ժողովուրդի

նիւթական եւ խնամատարական կարիքներուն: 1910ին, արդէն գոյութիւն ունեցող խումբերը միացած եւ կազմակերպուած են ու հիմնած են ՀՅԴ Կարմիր Խաչը.... այդ օրերէն սկսեալ ՀՕՄԻ նպատակը եղած է հասնիլ հայ ժողովուրդի կարիքներուն եւ նոր սերունդները հայ պահել անոնց տալով հայեցի դաստիարակութիւն»:

Բացման խօսքէն ետք, պատկերիզի վրայ ցուցադրուեցաւ ՀՕՄԻ Կեդրոնական Վարչութեան նախկին ներկայացուցիչ, երկարամեայ վաստակ ունեցող՝ Սեդա Խտըշեանի սրտի խօսքը, որու ընթացքին ան դրուատեց ՀՕՄԻ գործունէութիւնը, ի մասնաւորի առաջին 20 տարիներուն, 1910էն 1930ի ընթացքին, երբ հայութիւնը կ'ապրէր դժնդակ տարիներ եւ սակայն կը կերտէր անկախ Հայաստանի Առաջին Հանրապետութիւնը:

Երկրորդ պատկերիզով մը ցուցադրուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի վեցերորդ գումարման պատգամաւոր՝ Ռուզան Առաքելեանի սրտի խօսքը: Ան իր խօսքին մէջ նշեց հայ կնոջ դերը Հայաստանի պետականութեան վերականգման ընթացքին շեշտելով, որ այն թուականին երբ քաղաքակիրթ շատ մը պետութիւններու մօտ կ'իյնէր քուէարկելու իրաւունք իսկ չունէին, Հայաստանի մէջ կ'իյնէր ոչ միայն կը քուէարկէր, այլ նաեւ ազգային խորհրդարանի անդամ կ'ընտրէր երեք անձնուէր կ'իյնէր:

Գեղարուեստական յայտագրին մասնակցեցաւ Լեւոն Գառակիւլեանը, որ ջինջ ու հմայիչ ծայնով երգեց, օրուան նիւթին համեմատ պատշաճօրէն ընտրուած՝ Ալեքսէյ Հեքիմեանի «Հայոց Կանայք», որուն դաշնակի վրայ ընկերակցեցաւ Թալին Գըլըպոզեանը: Հայրենիքի Կիւմրիէն վերջերս Թորոնթօ ժամանած՝ Վահան Ռուսոյան տուտուկի վրայ հարազատ վարպետութեամբ նուագեց Սայաթ Նովայի «Քամանչա» եւ Գուսան Շերամի «Մէջս կեանք չմնաց»:

Դարասկիզբի շրջանին ազգային-քաղաքական-հասարակական գործունէութեամբ յայտնի հայուհիներէն խումբ մը ընտրուած էր հանդիսատեսներուն ներկայացնելու համար: Տիպարները ներկայացնող անձերը բոլորն ալ կրցած էին մարմնաւորել իրենց ներկայացուցած տիպարը եւ հարազատ զգացումներով ներկայացնել զանոնք:

Առաջին հերթին Կիլիսա Քէպապճեանը ներկայացուց ազգային հերոսուհի, անվախ յեղափոխական՝ Ռուբինա Արէշեան Օհանեանեանը: Լուսին Մանկասարեան ներկայացուց Ռոստոմ Զօրեանի տիկինը, վաստակաւոր կրթական եւ հասարակական մշակ՝ Եղիսաբէթ Մելիք-Շահնազարեան Զօրեանը: Զանի Շահինեան ներկայացուց իսկական ծիսավար Ֆետայի եւ հետագային Լիբանանի Օգնութեան Խաչի գործիչ՝

Ձեռնարկի մասնակցողներ եւ յանձնախումբի անդամներ

Հռիփսիմէ Լույս Մեծատուրեան Սասունին:

Ա. Հանրապետութեան խորհրդարանի երեք կին անդամները հանդիսատեսներուն ներկայացան բեմին վրայ սեղանի շուրջ նստած: Անոնցմէ Պերճուհի Պարտիզպանեան-Բարսեղեան, որ մանկավարժ եւ գրագիտուհի էր ներկայացուց Տոքթ. Անի Հասրճեանը: Վառվառէ (Վառնեա) Սահակեանը, խորհրդարանի նախագահ Աւետիք Սահակեանի կինն էր եւ կրթական յանձնախումբի անդամ, զայն ներկայացուց Մարալ Հրեշտակեանը: Արամ Մանուկեանի կինը՝ Բժշկուհի Կատարինէ Չալեան-Մանուկեան, որ հակառակ բազմաթիւ դժուարութեանց, յարատեւ մնաց հայրենիք չհեռանալու համար իր ամուսնոյն շիրիմէն. զայն ներկայացուց Արմինէ Թորիկեանը: Վերջին տիպարը, Հայաստանի Հանրապետութեան Ճարտնի դեսպան եւ միջազգային առումով առաջին քաղաքական կին ներկայացուցիչ, Տիանա Աղաբեկ-Արզարն էր, որ ներկայացուց Ռոզա Տէր Յարութիւնեանը: Հանդիսութեան տետուլութեան ներկայացուցիչները:

կանները հետեւեցան բոլոր յիշուած կիներու եւ ՀՕՄԻ գործունէութենէն առնուած կարգ մը նկարներուն, որոնք ցուցադրուեցան պաստառի վրայ:

Ապա Տէր Կոմիտաս Ա. Քահանան խօսք առաւ եւ Պահպանիչով փակեց հանդիսութիւնը:

Հանդիսութեան աւարտին ներկայները հիւրասիրուեցան սեղաններու վրայ գեղեցիկ կերպով դասաւորուած խմորեղէններու պատառիկներով, պտուղներով եւ պտուղի հիւթերով համեմուած խմիչքով, բոլորը պատրաստուած ՀՕՄԻ անդամներու կողմէ:

Հանդիսատեսները, լսելէ ետք մեր ազգի պատմութեան մէկ կարեւոր շրջանին կ'իյնէրու բերած անջնջելի դերակատարութիւնը, մեծ գնահատանքով արտայայտուեցան հետաքրքրական ձեւով ներկայացուած այս դաստիարակչական ձեռնարկի մասին, որ անպայման վառ պիտի մնայ ներկաներու յիշողութեան մէջ եւ մասնաւորաբար իր իւրայատուկ տեղը պիտի ունենայ ՀՕՄԻ գործունէութեան ծիրէն ներս:

Գանատայի Քեսապցիներու 14-րդ Համահաւաք, Դաշտագնացութիւն

Հովանաւորութեամբ՝ Քեմպրիճի Հայ Կեդրոնին
Կիրակի, 5 Օգոստոս 2018

Shades Mills Conservation Area
450 Avenue Road, Cambridge, Ontario

Քեսապցիներու յատուկ աւանդական ճաշեր,
թմբուկ, զուռնա, Քեսապի շուրջպար,
«մասարայի» պատրաստութիւն,
փրփուր եւ այլ տեսակի խաղեր:

Սիրով հրաւիրուած են Գանատայի եւ Միացեալ
Նահանգներու բոլոր քեսապցիները իրենց
պարագաներով եւ բարեկամներով,
նաեւ շրջանի հայերը:

Յաւելեալ տեղեկութեանց համար հաճեցէք
հեռաձայնել եւ email:
(519) 740-2336 (519) 240-5753
revsarmazian@gmail.com

Սուրբ Յակոբ Մծբնաց Զայրապետի Մասունքները՝ Թորոնթոյի Մէջ

Յարութիւն Դերձակեան

Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետի մասունքները Գանատա բերուեցան Պոլկարիոյ-Փլովտի քաղաքի Սուրբ Գէորգ Զայց. Առաք. Եկեղեցւոյ հոգեւոր Զովի՝ Զրաչ քահանայ Սուրատեանի կողմէ: Այս առթիւ Տէր Զայրը նախ Մոն-րէալի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Առաջնորդանիստ մայր եկեղեցւոյ մէջ, իսկ Կիրակի 24 Յունիսին Թորոնթոյի Ս. Երրորդութիւն Զայց. Առաք. Եկեղեցւոյ մէջ Սուրբ Եւ Անմահ պատարագ մատուցեց եւ Սուրբի մասունքներով օրհնութիւն կատարուեցաւ: Թորոնթոյի հայ հաւատացեալներու համար այս իրադարձութիւնը արարողութիւնը պատմական ու յիշատակելի օր մը եղաւ: Զակառակ աննըպաստ օդին ու յորդառատ անձրեւին եկեղեցին կը յորդէր անօրինակ բազմութեամբ:

Սուրբ Պատարագին կը հանդիսապետէր Գանատահայոց թեմի Առաջնորդ Աբգար Ս. Եպս. Յովակիմեան: Դասին մէջ ներկայ էր փոխ Առաջնորդ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Զարեհ Ա. Քինյ. Զարգարեան, Ս. Սեդանին սպասարկեցին Բրշ. սարկաւազներ ու Բրկ. ուրարակիր դպիրներ: Երգեցողութիւնները կատարուեցան դպրաց դասին կողմէ խմբավարութեամբ՝ դպրապետ Շահէ Ալթունեանի, երգեհոնի ընկերակցութեամբ Տիանա Վանէսի:

Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետ ապրած է չորրորդ դարուն, ծնած է Մծբին քաղաքին մէջ այժմու (Նուսային) եւ վախճանած է 350-ին: Ծնունդով ասորի եղած է եւ հայկական աղբիւրներու համաձայն Գրիգոր Լուսաւորիչի հօրաքրոջը հոսորովուիի որդին է: Մանկութեան շրջանը անցուցած է Կեսարիա, իր հոգեւորական կրթութիւնը ստացած է Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի հետ միասնաբար դաստիարակուելով Կեսարիոյ մէջ: Վարչական բազմաթիւ կարողութիւններով օժտուած ըլլալով մեծ ժողովրդականութիւն ունեցած է եւ Անտիոքի Մելիտոս հայրապետը 330 ին

Թորոնթոյի Ս. Երրորդութիւն Զայց. Առաք. Եկեղեցւոյ մէջ Սուրբ Եւ Անմահ պատարագ մատուցեց եւ Սուրբի մասունքներով օրհնութիւն կատարուեցաւ:

զինք պատմական Ամիդ (Տիգրանաւերտ) քաղաքին մէջ եպիսկոպոս կը ձեռնադրէ Մծբինի աթոռին համար եւ Սուրբ Յակոբ կը ստանայ Մծբնայ Զայրապետի կոչումը: Ան հայ առաքելական եկեղեցւոյ կողմէ դասուած է սուրբերու շարքին, իր կատարած բազում հրաշքներու շնորհիւ կը կոչուի նաեւ «Աքանչեւագործ»: Ս. Յակոբ եղած է հմուտ կրօնապետ եւ քրիստոնէական նախնական դարերու մեծագոյն ուսուցիչը:

Յընթացս Ս. պատարագի Առաջնորդ Սրբազանը խօսք առնելով լայնօրէն ծանօթացուց պատարագիչ հիւր հոգեւորական Զրաչ քինյ. Սուրատեանը, խօսեցաւ իր արժանիքներուն մասին, հրաւիրեց Տէր Զայրը որպէսզի օրուայ իր պատգամը փոխանցէ:

Տէր հայրը ներկաները ողջունելէ ետք, տուաւ տպաւորիչ քարոզ մը, բնաբան առնելով Մատթէոսի աւետարանի մէջէն «Որոմին առակը», թէ ինչպէս թշնամիին ցանած որոմները հասկերուն հետ հասակ առին: Զունծքի ժամանակ

որոմները քաղեցին եւ այրեցին, մինչ ցորենները հնձելով ամբարեցին շտեմարաններու մէջ: Տէր հայրը իր խօսքերը շարունակելով դիտել տուաւ որ «Ճիշդ ասոր կը նմանի երկնքի արքայութիւնը, այս առակին ուսուցանող, միտք ու հոգի նորոգող իմաստը շատ պարզ է, առակի մէջ պատմուող արտը մեր աշխարհին է, որ տրուած է մարդ արարածին մշակելու եւ ստեղծագործելու համար: Յորենի սերմերը բարի եւ առաքինի մարդիկն են, իսկ մշակը Յիսուս Քրիստոսը, որոմի սերմերը ցանողը մեր թշնամի սատանան, չարերն են: Այսօր աշխարհի մէջ կ'ապրին անօրէններն ու արդարները: Այսօր Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետի մասունքներէն օրհնութիւն ստանալով մաքրենք, նորոգենք եւ զօրացնենք մեր հոգիները:» ըսաւ Տէր հայրը, այս առիթով նշեց նաեւ Գիտ Տփոց Ս. Աստուածածնի տօնը:

Ս. Յակոբ Մծբնայ Սրբազանի մասունքները «Ուրախ լեր» եւ «Զրաշափառ» ի երգեցողութեամբ Ս. խորանէն

Ս. Յակոբ Մծբնայ Սրբազանի մասունքները

վար առնուեցաւ ու ներկայ բոլոր Յակոբները Ս. Էջմիածինէն բերուած մէկ-մէկ մոմեր ստացան եւ օրհնուեցան Առաջնորդ Սրբազանի կողմէ: Սրբազան հայրը այս առիթով շնորհաւորեց բոլոր Յակոբ անուն կրողները: Սրբազան հօր օրհնութիւնը ստացան նաեւ Զայաստան մեկնելիք շաբաթօրեայ Ս.Սահակ-Ս.-Մեսրոպ վարժարանի աշակերտները: Այնուհետեւ մասնակցութեամբ հոգեւորականներու, սարկաւազներու ու դպիրներու կազմուած թափօրով Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետի մասունքներով օրհնութիւն կատարուեցաւ եւ տեղի ունեցաւ անդաստանի արարողութիւն: Դպրաց դասի կողմէ երգուած « Ո՛վ հայոց աշխարհ » երգեցողութեամբ այս յիշատակելի արարողութիւնը իր ասարտին հասաւ:

Առաջնորդ Սրբազան շրջապատուած Տէր Զարեհ, Տէր Զրաչ քահանաներ, Ազգային բարերար Պերճ Սրկ. Լիվէճեանի եւ սարկաւազներով:

«Վարքն Սրբոցն Զայոց Յաղթութեան Շաւիղ»՝ Ելոյթ Ս.Աստուածածին Եկեղեցւոյ 35 Ամեակին Առիթով

Աննա Սըղման - Թուլումճեան

Մայիս 17ի երեկոյեան, Թորոնթոյի Զամազգային Թատերասրահին մէջ, հաւաքուած խումներամ բազմութեամբ՝ տեղի ունեցաւ «Վարք Սրբոցն Զայոց-Յաղթութեան Շաւիղ» ներկայացումը՝ պատրաստուած Կիրակնօրեայի աշակերտութեան կողմէ, որ նուիրուած էր եկեղեցւոյ հիմնադրութեան 35ամեակին:

Յայտագիրը կը ներկայացնէր Զայ Սուրբերը իրենց ժամանակաշրջաններով՝

Ա.-Սուրբ Թադէոս եւ Սուրբ Բարթողիմէոս առաջին լուսաւորիչները:
Բ.-Սուրբ Զեփփսիմեանց եւ Սուրբ Գայեանեանց:
Գ.-Սուրբ Գրիգոր երկրորդ լուսաւորիչ:

Դ.-Սրբոց Թարգմանչաց:

Ե.-Վարդանանք:

Զ.-Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի, Սուրբ Ներսէս Շնորհալի, Սուրբ Գրիգոր Տաթեւացի:

Սոյն ձեռնարկին կը նախագահէր Գանատայի Զայոց Թեմի Առաջնորդ Տ. Բաբգէն Արք. Զարեան: Ներկայ էին նաեւ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւները, հոգաբարձուներու կազմը, մարմիններու ներկայացուցիչներ, եկեղեցւոյ գործակից մարմիններ, ծնողներ ու հարազատներ:

Ս. Աստուածային Կիրակնօրեայի աշակերտութեան կողմէ եկեղեցւոյ հիմնադրութեան 35ամեակին նուիրուած ներկայացումէն պատկերներ, Զամազգային Թատերասրահ, Մայիս 17:

Բացումը կատարեց կիրակնօրեայի տնօրէնուի Մարիթան Պայրագտարեան - Զառար: Ան բարի գալուստ մաղթելէ ետք ներկայացուց ձեռնարկին դրդապատճառը եւ նպատակը: Ան իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ Կիրակնօրեայի հիմնադրութեան եւ շարունակական ընթացքին ինչպէս նաեւ՝ կիրակնօրեայ դպրոցի հիմնադիր տնօրէնուի Էօթենի Շէիիրեանի բերած նպաստին մասին:

Ներկայացումը կը կատարուէր Զուարթնոց եկեղեցւոյ նկարին շողողուն ձառագայթներուն ներքեւ: Կիրակնօրեայի աշակերտները սուրբերու եկեղեցական տարազներով զգեստաւորուած,

հերթաբար բեմ բարձրացան, ներկայացնելու հայ ժողովուրդի սուրբերու պատմութիւնը, սկսեալ Առաջին լուսաւորիչներէն հասնելով մինչեւ մերօրեայ նահատակները: Ձեռնարկին յատուկ փայլք տուին հրեշտակները իրենց ձեռքերին ունենալով լապտերներ՝ կամար կազմելով սուրբերուն շուրջ եւ երգելով եկեղեցական շարականներ:

Եկեղեցական զգեստները պատրաստուած էին յատուկ խնամքով եւ ձեռնային բացառիկ աշխատանքով՝ փայլք տալով սուրբերու տարազին:

Վերջաւորութեան բեմ հրաւիրուեցաւ Առաջնորդ Սրբազան Զայրը, որ շնորհակալութիւն յայտնեց կիրակնօ-

րեայ վարժարանի ուսուցչական կազմին, ձեռնակի օժանդակ յանձնախումբին եւ բոլոր անոնց, որոնք նպաստեցին ձեռնարկի յաջողութեան, ինչպէս նաեւ աշակերտներուն եւ ծնողներուն: Ան իր հիացումը յայտնեց ձեռնարկի կատարողութեան, ձեւին եւ իմաստին, ընդգծելով կիրակնօրեայ դպրոցի դաստիարակութեան արժէքը: Ան ըսաւ. «Մեր դպրոցի դարպասը բաց է բոլորին համար, դրկեցէք ձեր մանուկներուն եւ յանձնեցէք ապահով ձեռքերու»:

Պահպանիչով փակեցաւ ձեռնարկը, որմէ ետք տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

«Սասուն» Պարախումբի Ելոյթին Առթիւ (Հայկական Աւանդական Հարսանիք)

Պէթթի Փանոսեան

Թուականներ կան որոնց նշանակութիւնը կը զանազանուի այլ թուականներէ, կ'իմաստաւորուի, կ'արմատաւորուի եւ կը մնայ յիշողութեան մէջ որպէս եզակի եւ իւրօրինակ երեւոյթ: Թորոնթոյ հայ համայնքի հայորդիներուն համար վերոնշեալներէն էր 9 Յունիս, 2018 թուականը:

Առիթը տօնական էր, իսկ անկէ բխած տպաւորութիւնը՝ ոգետրիչ ու քաջալերելի:

Նախագահութեամբ՝ Տէր Զարեհ Ա. Զինյ. Զարգարեանի՝ Փոխառաջնորդ Գանատահայոց Թեմի եւ Հոգեւոր Հովիւ Ս. Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ, Գանատահայ Համայնքի Ծառայութիւններու «Բարեւ» կեդրոնի «Սասուն» պարախումբը տարեկան իր 14-րդ ելոյթն էր որ կը ներկայացնէր հանրութեան: Տարբերուելով նախանցեալ տարիներու ծրագիրներէն, այս տարուան համար նախատեսուած էր ներկայացնել Հայկական Աւանդական Հարսանիքի մը բեմադրութիւնը:

Ամբողջ ելոյթի ընթացքին, պարողները մեծ պատասխանատւութեամբ եւ պատրաստակամութեամբ զգալի դարձուցին բեմականացման վրայ տիրապետող հայկական ոգին, որ հայելին դարձաւ անցեալ դարու հայկական բարքերուն ու սովորութիւններուն, ի յայտ գալով հայկական հարսանիքի մը հետ առնչուած պարային զանազան պատկերներու ընդմէջէն՝ սկսած գիւղին մէջ երիտասարդի մը եւ երիտասարդուհիի մը հանդիպումէն, անոնց սիրոյ խոստո-

«Սասուն» Պարախումբի Հայկական Աւանդական Հարսանիք ելոյթն պատկերներ:

վանութենէն, Ս. Պսակի արարողութենէն, ապա հասնելով մինչեւ հարսանեկան խրախճանք, մատաղի պատրաստութիւն, ու այս բոլորը՝ համեմուած երգ ու պարով, երաժշտութեամբ ու ասմունքով:

«Արաքս» Ազգային նուագախումբի դիւղով եւ տուտուկով սրահ մուտքը առաւել ոգետրեց ներկաները, որոնք իրենց պարերով միացան՝ հանդիսատեսի նստարանները շրջապատող խումբի անդամներու պարերուն:

Խումբին մաս կազմող՝ թիւով 70 պարման պարմանուհիներն ու պատանիները, յաջողութեամբ կարողացան միաձուլել բեմն ու հանդիսատեսը ամբողջ ելոյթի տեւողութեան, մերթ հեզաձկուն եւ քնքուշ իրենց շարժումներով, եւ մերթ ինքնավստահ արտաքին երեւոյթով ու կշռութեամբ առնական իրենց պարով:

Մեծ եւ շնորհաւորելի աշխատանք տարած էին խումբի պարուսոյց՝ Սեւակ Աւագեանն ու պարուսոյցի օգնական՝ Սարին Աւագեանը, շաբաթական երկու օր տեւողութեամբ մարզելով խումբի երէց եւ կրտսեր անդամները: Բեմին վրայ անոնց ոգեշնչող ներկայութիւնը աչքէ չէր վրիպէր:

Շուրջ երկու ժամ տեւած ելոյթը իր աւարտին հասաւ Տ. Զարեհ Ա. Զինյ. Զարգարեանի շնորհաւորական եւ խրախուսանքի խօսքերով, ուղղուած՝ պարուսոյցին, խումբի անդամներուն ու անոնց ծնողներուն, որմէ ետք Տէր Հօր արտասանած «Պահպանիչ»ով ներկաները գոհ եւ ուրախ բաժնուեցան սրահէն:

Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Ազգ. Շաբաթօրեայ Վարժարանի Մայիս- Յունիս Ամիսներու Ձեռնարկները

Պէթթի Փանոսեան

Տարեկան Երգահանդէս. 12 Մայիս 2018

Գարնան ծաղկուն օրերուն ներդաշնակ տրամադրութեամբ, Մայիս 12ի առաւօտուն, Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Ազգ. Շաբաթօրեայ վարժարանի աշակերտները մեծ ոգետրութեամբ ներկայացուցին ամանդութիւն դարձած վարժարանի տարեկան համերգը, Ս. Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ «Մակարոս Արթինեան» սրահէն ներս: Ծնողներ, հրաւիրեալներ եւ ուսուցչական կազմ, մեծ ոգետրութեամբ կը սպասէին թիւով շուրջ 250 աշակերտներու՝ ամբողջ տարուան մը ընթացքին սորված երգերու ներկայացման: Տիկին Նաթալիա Նաւասարդեանի շնորհակալ, հոգածու եւ բժախնդիր աշխատանքի արգասիքը իսկապէս որ գոհացուցիչ ըլլալէն շատ աւելին էր:

Երկու խումբերու բաժնուած՝ վարժարանի աշակերտները ներկայացուցին երկու տասնեակէն աւելի մանկական եւ հայրենասիրական թեմաներով երգեր, խինդ ու ոգետրութիւն ստեղծելով սրահէն ներս: Ելոյթի ամբողջ ընթացքին հպարտօրէն հնչեցին հայերէն խօսքն ու երաժշտութիւնը, գոհունակութեամբ լեցնելով ներկաներուն սրտերն ու հոգիները:

Վարժարանի Ամավերջի եւ Մանկապարտէզի Աւարտական Հանդէս. 9 Յունիս 2018

Աշակերտներու զուարթ եւ անհամբեր ծայրերով լեցուած Շաբաթօրեայ վարժարանի մարզասրահը, առաւօտեան կանուխ ժամերէն, արդէն սկսած

Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Ազգ. Շաբաթօրեայ վարժարանի արեւելահայերէն եւ արեւմտահայերէն բաժիններու շրջանաւարտները ամավերջի ահնդէսի աւարտին, Ս. Երրորդութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ «Մակարոս Արթինեան» սրահէն ներս:

էր ընդունիլ ծնողներն ու հրաւիրեալները: Տարի մըն ալ իր աւարտին հասած էր յաջողութեամբ՝ ի ուրախութիւն դպրոցի անձնակազմին ու աշակերտութեան: Տնօրէնութիւն, խնամակալութիւն, ուսուցչական կազմ ու հովանաւորներ, անձնորայ աշխատանքով փորձած էին առաւելագոյն չափով օգտակար դառնալ Հայրենիքը իրենց մտքին ու սրտին մէջ պահած, Սփիւռքի մէջ հասակ առած մատղաշ այս սերունդին, որ իւրաքանչիւր Շաբաթ օր, երբեմն տրտնջալով եւ երբեմն ալ անտրտուն, յաճախէն հոն՝ հայերէն լեզու եւ հայկական ոգի պատուաստող այս մտերմիկ վարժարանը: Վարժարան մը, ուր հայ աշակերտը

գտաւ իր երկրորդ ընտանիքը՝ շնորհիւ հոգատար եւ պատասխանատու տնօրէնութեան: Այնտեղ, իւրաքանչիւր Շաբաթ օր հնչեց հայերէն խօսքը՝ ոչ միայն դասապահերու, այլ նաեւ՝ արտադասարանային զանազան աշխատանքներու ընթացքին՝ ինչպէս, թատրոն, երգ ու պար, արուեստ ու մարզանք:

Մարզասրահի մուտքին տեղադրուած էին Արուեստի դասարանի մասնակիցներուն մէկ տարուան աշխատանքները:

Տնօրէնութեան բարի գալուստի խօսքէն ետք, յաջորդաբար իրենց բաժիններով հանդէս եկան մանկապարտէզէն մինչեւ 7րդ դասարանի աշակերտներ,

ներկայացնելով՝ արտասանութիւններ, պար, երգ ու թատրոն: Մանկապարտէզի աշակերտները (զոյգ՝ Արեւելահայ եւ Արեւմտահայ բաժիններով) ստացան իրենց վկայականները, մինչ Այբենարանի աշակերտները, հանդէս եկան իրենց յատուկ յայտագիրով՝ հպարտօրէն հաստատելով, որ արդէն կը տիրապետեն հայերէն այբուբենին եւ պատրաստ են անցնիլ երկրորդ դասարան:

Որոշեալ յայտագրէն ետք, ներկաները մեծ հաճոյքով վայելեցին Մանկապարտէզէն վկայեալներու «Ինչ կ'ուզեմ դառնալ, երբ մեծնամ» բաժինը, որուն

ՀՕՄԻ «Ռուբինա» Մասնաճիւղի «Մայրերու Օր»-ուան Տօնակատարութիւն

Զարուիի Հասընճեան

ՀՕՄԻ «Ռուբինա» Մասնաճիւղի Վարչութեան 2018 թուականի «Մայրերու Օր»-ուան ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Մայիս 12ին, միօրեայ պաշտօնական մը դէպքի գեղատեսիլ Niagara-on-the-Lake քաղաքին: 155 ընկերուիներով եւ համակիրներով Հայ Կեդրոնի շրջափակէն մեկնեցանք նշուած վայրը: Ժամբու ընթացքին մասնակցիները հիւրասիրութեան յանձնախումբի պատրաստած համեղ խմորեղէններով: Սօսաւորապէս երկու ժամ տեւած ճամբան շատ կարծ թուեցաւ, որովհետեւ ընկերուիները իրենց զուարճախօսութեամբ, երգով ու պարով ուրախ մթնոլորտ մը ստեղծեցին: Մեր կանգառը Pillar and Post պանդոկն էր, ուր մասնակիցները DJ Christ-ի գեղեցիկ մեղեդիներու ընկերակցութեամբ հիւրասիրութեան սուրճով եւ Punch-ով:

Այս տարի եւս, յանձնախումբի անդամները, գլխաւորութեամբ ատենապետուի Այտա Գանձապետեանին՝ ծիգ չէին խնայած ձեռնարկը վայելքի բացառիկ օր մը դարձնելու: Սեղաններու մէջ տեղը զետեղուած գոյնգոյն վարդի փոքրիկ թաղարները զարդարած էին սրահը: Ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւրին դիմաց դրուած էր չոր միզի հատիկ մը, որուն ժապաւնով կապուած էր Համբարձման տօնի յատուկ վիճակի գրութիւն մը: Հետաքրքրական էր տեսնել ներկայներուն խանդավառութիւնը մինչ ամէն մէկը կը բանար միզներուն կապուած թղթիկները ու կը կարդար իր «վիճակ»ը:

Գանձապետեանի իր բարի գալուստի խօսքէն ետք, շնորհակալութիւն յայտնեց «Ռուբինա» մասնաճիւղի վարչութեան, վարչական կապին, ձեռնարկի ժրջան յանձնախումբին, եւ մասնաւորաբար ներկայներուն որոնք սիրայօժար քաջալերեցին ձեռնարկը:

Ան ըսաւ, «Սիրելիներ, այսօր հաւաքուած ենք տօնելու մեր օրը, յիշելու եւ վերյիշելու մեր Մայրերը եւ անոնց տուած օրինութիւնները, զորս կը փոխանցենք մեր զաւակներուն: Գէթ մի քանի ժամուան մը համար ըլլանք «եսասէր», հեռու ամենօրեայ մտահոգութիւններէն, խմենք մէկգմէկու կենացը, մաղթելով առողջ եւ ուրախ օրեր:

ՀՕՄԻ «Ռուբինա» Մասնաճիւղի «Մայրերու Օր»-ուան ձեռնարկին մասնակիցները:

Ապա, ան հակիրճ ձեռնակարգեց հայ կինը, մեր առասպելներէն, դիցազնական աստուածուհիներէն, «Անահիտ»ի տրուած արժէքներէն, որոնք կ'ապացուցանեն, թէ հայ կինը դարերով, շարունակաբար, նոյն արժէքներով, անխիղճ եւ անխտիր կը գործէ մինչեւ այսօր:

Ընկերուիին նշեց թէ՛ «կինը մեր ժողովրդական երգերուն մէջ «տան ծրագր» կը կոչեն եւ հայ կնոջ «լոյսը» անեղծ մնացած է դարերէ ի վեր, ստրկութեան տարիներու խաւարը լուսաւորած է, պահած է ցեղին ֆիզիքական եւ բարոյական ինքնությունը դիմագիծը, հակառակ երբեմնի խաւարին, որ կը տիրապետէր, մէջբերելով Յովհաննէս Ծիրագի հետեւեալ տողերը.

«Մեր տան ծրագրն է մայրս,
Մեր տան արեգակն է մայրս
Մեր տան Աստուածն է մայրս...»:

Իր խօսքի աւարտին մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց ձեռնարկի նախապատրաստողներուն, ներկայներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերած էին ձեռնարկի յաջողութեան: «Ձեր բոլորին քաջալերանքներուն շնորհիւ է, որ մեր միութիւնը կը գոյատեւէ եւ կը շարունակէ իրականացնել իր ազգանուէր առաքելութիւնը», շեշտեց ան:

Տեղի ունեցաւ ճաշի սպասարկութիւն: Բոլոր ճաշի տեւողութեան DJ Christ-ի հաճելի մեղեդիները բարձր պահեցին ներկայներուն տրամադրութիւնը:

Ներքէն ճաշի միջոցին, ընկերուիներ մօտեցան սեղաններուն եւ վաճառեցին վիճակահանութեան տոմսերը: 80 նուէրները շահող ընկերուիները մեծ հետաքրքրութեամբ եւ ուրախութեամբ մօտեցան սեղաններուն ստանալու իրենց նուէրները:

Կարինէ Ճամճէքեան շնորհալի ու նազանի մենապարեց Խաչատուր Աւետիսեանի «Պարմանի» պարը: Ան ձկուն շարժումներով կարծես պահ մը մեզ փոխադրեց մեր հայրենի դաշտերը, ուր պարմանուիները կուծեր իրենց ուսին, կ'երթային սարի աղբիւրը՝ լեցնելու իրենց կուծերը պաղ ջրով ու գուցէ տեսնէին իրենց սրտին սիրած եարը: Ան արժանացաւ ներկայներուն ջերմ ու բուռն ծափահարութիւններուն:

Այս տարի Մայրերու Օրը կը զուգահեռէր նաեւ Համբարձման Տօնին Յասմիկ Շարապխանեան գեղեցկօրէն ներկայացուց Համբարձման խորհուրդը եւ թուեց այդ տօնին հետ առնչուող բարքերն ու սովորութիւնները դարերու ընդմէջէն: Համբարձումը հայերու համար ազգային, հոգեւոր եւ միաժամանակ ժողովրդային օր է: Ան կոչուած է Համբարձում, Վիճակ եւ Կաթնապուրի տօն անուններով: Համբարձումը սիրոյ եւ ուրախութեան օր է: Այն սիրոյ, որ ընծայուեցաւ մարդկութեան, այն ուրախ օրուան, երբ Տէր Յիսուս համբարձաւ մեզմէ: Սուրբ Յարութեան տօնէն կամ Զատիկէն յետոյ, Բրիստոս ուղիղ քա-

ռասուն օր շրջած է երկրի վրայ եւ քառասուներորդ օրը համբարձած երկինք: Համբարձումը տօնակատարութիւն է սիրոյ, բաղձանքի եւ դարերէ ի վեր միակ օրը եղած է, որ երիտասարդ աղջկները իրաւունք ունէին միայնակ շրջելու դաշտերը՝ երգով, ծիծաղով: Դաշտերէն հաւաքած ծաղիկները եւ բուրումնաւէտ բոյսերը ջուրի մէջ կը զետեղէին: Ամէն անձ զարդ մը կը նետէր ջուրին մէջ: Այդ դրոյները կը պահուէին աստղերուն տակ, որ հրաշքով իրենց փափաքները կատարուին: Ամբողջ գիշեր աղջկները պահակ կը կենային, որպէսզի տղաները դրոյները չգողնային», ըսաւ ան:

Ներկայները հետաքրքրութեամբ ունկնդրեցին համբարձման խորհուրդը: Այդ միջոցին Համբարձման թափօրը, առաջնորդութեամբ պարմանուի Ռուբինա Զեօշկերեանին եւ «Համբարձում Եայլա» երգի ընկերակցութեամբ, սրահ մուտք գործեց: Իւրաքանչիւր սեղանէն մէկ հոգի անունը ձգուեցաւ վարդի թերթիկներով լեցուն ջուրի դոյլին մէջ: Վիճակները կարդաց Զարուի Հասընճեան:

DJ Christը Հայկական ծով պարի եղանակներով ոտքի հանեց ներկայները: Ընկերուիները շուրջապար բռնեցին ու զուարթ մթնոլորտ մը ստեղծեցին, որ կարծես հարսանիք մը ըլլար:

Ժամը 3ն էր. յայտագիրը հասած էր ին աւարտին, բայց ոչ ձեռնարկը: Փոխադրակառքերով հասանք Niagara-On-The-Lake: Մեծամասնութիւնը մօտաւորապէս մէկ ժամ, վայելեցին քաղաքի մայր պողոտային վրայի գեղեցիկ պուրակներն ու խանութները, զարնանային մեղմ ու հաճելի օդը, ապա ուղղուեցանք դէպի ջրվէժները: Նիակարայի ջրվէժները, աշխարհի այս հրաշալիքը՝ հոգ չէ թէ քանի անգամ այցելած ըլլաս, ամէն անգամ տարբեր հրապոյրով մը կ'առնիք: Նէ զայն դիտողը: Իսկ այդ օր, կարծես մասնաւորաբար, երկնակամարին վրայի ծիածանը իր գեղեցիկ գոյներով բարի գալուստ կը մաղթէր մեզի:

Ժամանակը եկած էր հրաժեշտ տալու այս հաճելի միօրեայ պաշտօնին եւ վերադառնալ Թորոնթօ: Բաժանման պահուն գրեթէ ամէն մարդ բարձր գնահատեց ձեռնարկը եւ փափաք յայտնեց, որ գալ տարի նոյնպէս կազմակերպենք նման ձեռնարկ մը:

Հայ Սկաուտի Օր

ՀՄԸՄ Թորոնթօ մասնաճիւղը ամէն տարի կը նշէ Հայ Սկաուտի Օրը:

Այս տարի եւս Յունիս 10ին անիկա նշուեցաւ Հայ Կեդրոնի սրահէն ներս՝ եւ այս անգամ ՀՄԸՄԻ հիմնադրութեան 100ամեակին առիթով: Ձեռնարկին մասնակցեցան անիի քան 240 սկաուտներ: Անոնք նախապէս զարդարած էին սրահը ձեռնային աշխատանքներով, հիմնադիրներու նկարներով, պարաններով եւ դրօշակի ծողով:

Ձեռնարկը սկսաւ երէց եւ պարմանուի փաղանքներու բացման պատկերով՝ շեփորախումբի մասնակցութեամբ: Խումբերը տողանցով իրենց շարքերը կազմեցին եւ հնչեցին Գանատայի եւ Հայաստանի ազգային քայլերգները եւ «Ով Հայ Արի» սկաուտական քայլերգը: Հայր Գեղարդ Ծ. Վարդապետ Բիապէքեան իր խօսքը ուղղեց ներկայներուն ըսելով, որ ՀՄԸՄ մեծ դեր ունեցած է մեր ժողովուրդի պատմութեան մէջ եւ ունի հայապահպանման առաքելութիւն: Ապա ան մաղթեց յաջողութիւն եւ բարի ծառայութիւն ՀՄԸՄի շարքերէն ներս:

Սկաուտները ներկայացուցին երգեր, կանչեր, կազմեցին բուրգ եւ կատարեցին սկաուտական մարզանք եւ հայկական պար: Սկիզբը Մոկլիներու վոհմակը բարձր ձայնով եւ ոգետրուած կատարեց մոկլիին երգը: Գայլիկներն ու արծուիկները ներկայացուցին դա-

Հայ Կեդրոնի սրահէն ներս, Յունիս 10ին, ՀՄԸՄԻ հիմնադրութեան 100ամեակին առիթով Հայ Սկաուտի Օրուան նշում՝ խումբերու մասնակցութեամբ:

նիական մարզանք՝ ապացուցելով, որ ՀՄԸՄԻ սկաուտները դաստիարակչական ծրագիրներու կողքին իրենց մարմինն ալ կը մարզեն եւ առողջ կը պահեն:

Յաջորդեց Արի եւ Արեւնու խումբերու «Եարխուշտա» պարը՝ անգամ մը եւս յիշեցնելով, որ ՀՄԸՄականը միշտ եղած է մշակութասէր եւ կը սորվի ու կը պահպանէ հայ մշակոյթը: Երէց եւ Պարմանուի փաղանքները ներկայացուցին բուրգ, որ ցուցադրեց սկաուտներու չարքաշութիւնն ու աշխոյժութիւնը:

Տեղի ունեցաւ Առաջին կարգի տու-

ջութիւն, երբ մասնաճիւղի խմբապետ Վարդան Զարկոցեան եւ խմբապետներ Արմեն Պալիոզեան եւ Միքայել Պօղոսեան, 18 քոյրեր եւ եղբարներ փոխանցեցին Ա. Կարգ՝ անոնց մաղթելով յաջողութիւն եւ յառաջդիմութիւն ՀՄԸՄի շարքերէն ներս: Բրիստ Մէրճանեան ստացաւ խմբապետի օգնականի աստիճան:

Տեղի ունեցաւ Վկայեալ կարգի տուջութիւն, երբ Մարիա Զամիչեան, Ալիս Նիկողոսեան եւ Պետիկ Տաւուտեան ստացան Վկայեալ կարգ:

ՀՄԸՄԻ Գանատայի Շրջանային

Վարչութեան ատենապետուի Լիոնի Սարմազեան, Շրջանային Սկաուտ խորհուրդի փոխատենապետ Գառնիկ Նազարեան, Թորոս Մեսրոպեան եւ Շրջանային խմբապետ Արուշ Պէրպէրեան կատարեցին տուջութեան արարողութիւնը՝ իրենց խօսքերուն մէջ նշելով, որ այս կարգը եւ աստղանշանը կըրկին անգամ կը յիշեցնէ, որ միութենական աշխատանքը՝ «Բարձրացիր բարձրացուր» նշանաբանին գիտակցութեամբ՝ պէտք է շարունակել ծառայութեամբ, խոնարհութեամբ եւ զոհողութեամբ:

Հար. տես. էջ 14

Ռուբեն Սեւակ

«Ես իրապաշտ եմ, ամեն իրականությունն վեր մէկ իրականութիւն մը կը ճանչնամ՝ ապրուած, զգացուած կեանքը եւ ոչ թէ երեւակայուած կեանքը»:

Մարաթոն

Կիրակի՝ 29 Ապրիլ, 2018, Համագայինի «Յ. Մանուկեան» գրադարան, Հայ Կեդրոն: Հայ քերթողութեան ազնուագոյն դէմքերէն՝ բժիշկ Ռուբեն Սեւակն է Համագայինի Գրասէրներու Խմբակի հաւաքին նիւթը. բուն անունով՝ Ռուբեն Զիլինկիրեան, Սեւակ Մեծ Եղեռնի նահատակ գրողներէն մէկն է իր գրչեղբայրներուն՝ Վարուժանի, Զարդարեանի, Սիւսանայի, Կիրճեանի, Խաժակի, Թվատինցիի, Զօհրայի... բազմաթիւ այլ մտաւորականներու հետ:

Նիւթը համադրողն ու ներկայացնողն է Թամար Տօնապետեան Գուգուեան. հաւաքին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն ՀՕՄԻ ամենօրեայ վարժարանէն Հայկ Յարութիւնեան, Աննա Մարիա Մուրայէտ, Նաթալի Ղազարեան, Սերենա Ղազարեան, Լոռի Պերպերեան, Գրական յանձնախումբի վարչական ներկայացուցիչ եւ թարգմանող Վարազ Պապեան, Համագայինի Գուսան երգչախումբէն Սեւակ Յարութիւնեան, սարկաւազ Տարօն Հայկաճեան, նորագրեալ Համագայինական Ռիթա խաչոյեան, եւ Գրական յանձնախումբէն Արտա Տէր Յակոբեան: Պատանի ու չափահաս գրասէրներով լեցուն գրադարանէն ներս ծայր կ'առնէ ներկայացումը:

«Ամենավերջին փափաքս է օր մը կարենալ գիտ թաշուի, ու կեանքիս վերջին տարիները դաշտերու ու հողերու վրայ անցնել, լռութեան ու բնութեան մէջ...»: Ռուբեն Սեւակ՝ վեհանձն հայր, որուն կեանքը անգութօրէն խլուեցաւ Օգոստոս 1915ին, 30 տարեկան ծաղիկ հասակին: Բանաստեղծ, որուն ստեղծագործութիւնները՝ մէկ մէկ գոհարներ՝ բնութենէն փրցուած էջեր են, հոսող վտակներ, սիրոյ անուրջներ, շուշան ու մարգեր, վրէժի կանչեր, ապրելու՝ կանչեր են. «Բժիշկի կեանքէն փրցուած էջեր»ը նոյնիսկ պարզ գրութիւններէ անդին կ'երթան իրենց գեղագիտական մօտեցումով եւ ոճով: Բանաստեղծ՝ որուն շօշափած նիւթերը մարդը կը յուզեն իրենց խորքով ու այժմէականութեամբ:

Երկաթագործ Յովհաննէս Զիլինկիրեանի ընտանիքին զաւակը՝ Ռուբեն ծնած 1885ին Պոլսէն քիչ հեռու՝ Սիլիվրի շրջանին մէջ, ուր կ'ապրէր թիւով մօտ 1000 հայ ընտանիք այդ օրերուն: Բարեկեցիկ կեանք ունեցող Զիլինկիրեանները թրքախօս էին: Տեղւոյն Աքանազեան նախակրթարանը, ապա երկու տարի Պարտիզակի ամերիկեան գիշերօթիկը յաճախելէ ետք, չորս տարի՝ 1901-1905, Պոլսոյ Պերպերեան վարժարանէն հայագիտական բարձրակարգ կրթութիւն կը ստանայ Ռուբեն: Կ'ըսուի թէ ինքն է որ հայերէն կը սորվի: Իր առաջին բանաստեղծութիւնը՝ «Բաժանման խօսքեր», լոյս կը տեսնէ 1905-ին. նուիրում է Պերպերեան վարժարանի ուսուցչապետ Ռէթեոս Պերպերեանի: Տպուած առաջին արձակ գրութիւնը՝ «Տարի մը վերջ» պատմուածքը կը նկատուի. Իսկ իր կենդանութեան հրատարակուած է մէկ գիրք՝ «Կարմիր գիրքը», որ երեք քերթուածներու հաւաքածոյ մըն է, տպուած՝ 1910ին, Պոլսոյ մէջ:

Ռուբենը Սեւակ բացի գրականութենէն, ընդունակութիւն ցոյց կու տայ գիտական նիւթերու մէջ. հետեւաբար, զինք կը քաջալերեն, որ բժշկութիւն ուսանի: Ռուբեն կը մեկնի Զուիցերիա եւ Լոզանի համալսարանի բժշկութեան ծիւղին կը հետեւի. եօթը տարի կ'ուսանի եւ իբր բժիշկի օգնական կ'աշխատի:

Այդ տարիներուն կը ծանօթանայ իր ապագայ կնոջ՝ գերման գնդապետի աղջկան՝ 18-ամեայ Եանն կամ Ժանին Արեւին: Յետագային իրենց դուստրը՝ Շամիրամ Սեւակ, հարցազրոյցի մը ընթացքին կ'անդրադառնայ իր ծնողներուն սիրոյ պատմութեան, ըսելով, որ ա-

Գրասէր խմբակի անդամներ կ'ընթերցեն Ռուբեն Սեւակէն:

մենէն հոյակապ սիրոյ վէպէն անելի գեղեցիկ էր եւ ուժգին:

Փակագիծ մը բանալով նշենք, որ կ'արժէ ընթերցել Անդրանիկ Ծառուկեանի «Մերը եղեռնին մէջ» վէպը, որուն գլխաւոր հերոսն է Ռուբեն Սեւակ: Եանն Արեւ իր գեղեցկութեամբ ու բնութեամբ կը գրաւէ Ռուբենի սիրտը. թէի դիրքին չըլլար իրենց յարաբերութիւնը՝ Եաննի ծնողները համաձայն չէն գտնուիր, սակայն Ռուբեն կ'որոշէ ամէն գնով ամուսնանալ Եաննի հետ, դասընթացքներուն աւարտին. ի վերջոյ՝ կը յաջողի: Կը պատկուի Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ հայկական եկեղեցոյ մէջ. իրենց առաջին զաւակը՝ Լեւոնը կը ծնի 1912ին:

Լոզան ապրած տարիներուն կ'արտադրէ իր ստեղծագործութիւններուն մեծ մասը: Բեղուն կ'ըլլայ գրիչը. կը գրէ սիրոյ, ընկերային նիւթերու, անարդարութեան մասին. ընթրստ կ'ըլլայ գրիչը, չի վարանիր արտայայտել իր զգացումներն ու կարծիքը: Գործերը լոյս կը տեսնեն Պոլսոյ Սուրհանդակ, Մշակ, Ազրակ, Ազատամարտ թերթերուն, ինչպէս նաեւ Վիեննայի Բազմավէպին մէջ: Նաեւ, անմասն չի մնար Արմէնիա ուսանողական միութեան աշխատանքներէն:

Ռուբեն Սեւակի բանաստեղծութիւնները ուշագրաւ են իրենց դասական քնարական ոճով, տաղաչափութեամբ, ու նիւթերու այլազանութեամբ: Սիրոյ մասին գրուած իր նուրբ ու զգացական ստեղծագործութիւններուն մէջ անխուսափելիօրէն կը զգանք, կը շնչենք բնութիւնը, հոսող կեանքը: Օրինակ մը՝ «Եկուր» բանաստեղծութիւնն է, Տարօն Հայկաճեանի կատարողութեամբ: Հաւանաբար իր ամենէն զգացական ու խորաթափանց գործերէն մէկն է «Երթալ»ը, ուր Ռուբեն Սեւակ «երջանկութեան անփերը որոնել»ու կ'երթայ: Սեւակ Յարութիւնեանի գեղեցիկ մեկնաբանութեամբ կեանքի կը կոչուի «Երթալ»ը:

Բնական է, որ որեւէ ստեղծագործ ազդուի իր միջավայրէն, շրջապատէն: Լոզան գտնուած ժամանակաշրջանին, հետզհետէ կը սաստկանան հայ ժողովուրդին հանդէպ գործուած անարդարութիւնները, բռնատիրութիւնը, կեղեքումը, թալանն ու ջարդը:

Զինք կը տանջեն գաւառէն հասնող լուրերը, հայ ժողովուրդին կրած տանջանքը. մեծապէս կ'ազդուի Կիլիկիոյ ջարդերէն: Ինչպէս Սիւսանայի «Կարմիր լուրեր բարեկամէս» ժողովածուն, նոյնպէս, Ռուբեն Սեւակի «Կարմիր գիրքը» գրուած է Ատանայի ջարդերուն ազդեցութեան տակ: «Հայաստան» կարծ բանաստեղծութիւնը կարդալով սարսուռ մը կ'անցնի մեր մէջէն...:

Ո՛վ կու լայ այսպէս խշտեակիս շէմքին.
- Զոյր, դարիպն է, բաց:
Կմախք մը կ'անցնի դուրսէն լալագին.
- Սովն է, դուռը բաց:
Տապալն է ջախջախ դրանս կուրծքին.
- Զարդն է, դուռը բաց:

Ռուբեն Սեւակի տողերուն մէջ գերիշխողը սակայն յոյսն է, կեանքը. «Փոքրիկ Հերոսը» քերթուածը մէջ, գրուած է իր մահէն ծիշը եօթը տարի առաջ՝ 25 Օգոստոս 1908ին, ա՛յդ կը վկայէ. «Կոխտուած, մամռոտ հողակոյտիդ տակ, Լռի՛ն հանգչէ դուն, փոքրիկ նահատակ, Արիւն՛տ, ահե՛ղ, հանգչէ՛ մինչեւ որ, Իրենց սուգին մէջ հայրենախառնոր՝ Զու ոսկորտի՛քդ դողան համօրէն, Օ՛ր մ'Ազատութեան կարմիր շեփորէն... »:

Ռուբեն Սեւակ կ'արտայայտէ ընդլզումը, հայուն հանդէպ գործուած չարիքներուն նկատմամբ, եւ չի կրնար ընդունիլ մարդկութեան անտարբերութիւնը: «Զիչերն ու աղաղակները լսող չկայ. «Խոսք մը կը փնտռուի» խորիմաստ արձակ գրութիւնը՝ գրուած 1908-ին կ'ընթերցէ Ռիթա խաչոյեան: Ռուբեն Սեւակի ընդլզումը չի վերաբերիր միայն օրուան կառավարութեան անտարբերութեան. մամուլի մէջ տեղ գտած նիւթերը երբեմն կը գտնէ ոչ-պատուած ու չի վարանիր այս մասին եւս արտայայտուելու: Օրինակ մը՝ «Ուսանողի օրագիրը» կ'ընթերցէ Արտա Տէր Յակոբեան:

Յաճախ իր ստեղծագործութիւններուն մէջ հարցադրումներ կ'ընէ Սեւակ. «Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ զիս սիրեցիր, Փոքրիկ աղջիկ, քեզի մեղք էր, Դուն ծէր արծի մը բանտեցիր...»:

«Զառս» ժողովածուինմաս կը կազմէ Ռուբեն Սեւակի ինքնատիպ կտորներէն՝ «Թրուպատուրները», ուր ան պահած է քնարական ոճը սակայն այս անգամ ոչ սիրոյ այլ անարդարութեան, մարդկային արժեքներու ապականացման մասին է խօսքը... Նիւթ մը որ հաւանաբար այսօր եւս թարմ հնչէ: Իրերայաջորդ կերպով, յստակ առողջանութեամբ «Թրուպատուրները» քերթուածէն պարբերութիւններ կ'արտասանեն Նաթալի Ղազարեան, Սերենա Ղազարեան, Հայկ Յարութիւնեան, Աննա Մարիա Մուրայէտ, Լոռի Պերպերեան:

Ռուբեն Սեւակի ստեղծագործութիւններուն մէջ այլ նկատելի յատկանիշ մը՝ կեանքի ու մահուան անխուսափելի կապն է:

«Վա՛ղը... ըսիր ինձ տրտմաբար Այն այդ մէկ վանկը անհնար, Յաւիտեաններ կը խոստանար.

Շրթունքիդ այդ խաղը՝ «Վա՛ղը...»: «Վաղը...» ինչո՞ւ. մինչդեռ այսօր Այնքան չքնաղ ես ու բոսո՛ր. Ու մինչ մեր վրայ այնքան հզօր

Կ'իշխէ այս պահն այսօ՛ր... «Վա՛ղը...»: Այսօր սէրն է այսօրն հմայք. Այսօրն յոյսն է, այսօրը կեանք. Այսօր երազ այսօրը խաբէականք Մինչ դուն ինձի ըսիր «Վա՛ղը...»: Ու երկչոտ սիրտդ աղջըկայ

Մաղթեց որ այդ վաղը չի գայ, Վաղն ինչ է որ, վաղը չիկայ, Գերեզման մ'է, հոգի՛ս, վաղը...» «Բժիշկի կեանքէն փրցուած էջեր»ուն

մէջ, իր գրութիւնները գիտականէն անդին կ'անցնին. փիլիսոփայական մօտեցում ունի, իր տողերը կեանքին յոյսով կը նային, յոյս կը ներշնչեն հիւանդին: «Ապրիլը յաղթել է» կը գրէ. «Յոգնա՛ծ ես՝ տո՛ւր ինձի քու ձեռքը: Որովհետեւ եթէ կեանքի պայքարը տիեզերական օրէնք է, իրերօգնութիւնն ալ կենդանական բնագոյն է: Ենթ երգելով երթանք Վաղուան:»

Սիրոյ մասին կը գրէ ազատ, անկաշկանդ ու անվերապահ, նուրբ ու զգացական. ան ներկայ է իր իրաքանչիւր քերթուածին մէջ: Իր արուեստը բարձր գնահատուած է, ըստ գրաքննադատ Ալեքսանդր Թոփչեանի, եթէ իր գործերը գրուած ըլլային այլ լեզուով, Սեւակ պիտի դառնար եւրոպական բանաստեղծներու մեծագոյններէն: Իր նուրբ գրութիւններէն «Հոգիս» ապրումով կ'արտասանէ Վարազ Պապեան. ապա կ'արտասանէ իր թարգմանած անգլերէն տարբերակը:

Ռուբեն Սեւակ, հեռու չի կրնար մնալ իր ծննդավայրէն եւ ինքզինքն իրաւունք չի տար իր ազգէն ու ժողովուրդէն անջատ ապրելու, թէի նախազգացումներ կ'ունենայ որ մահը կը սպասէր զինք...: Իր բանաստեղծութիւններէն «Վերջին հայերը» այդ կը վկայեն:

Հակառակ իր տիկնոջ աղաչանքին, կը վերադառնան Պոլիս երբ Եանն յղի էր իրենց երկրորդ զաւակով՝ Շամիրամով: Շամիրամ կը ծնի Բերա, Պոլիս, 1914ին:

Ռուբեն Սեւակ, Պոլսոյ մէջ շրջապատուած կ'ըլլայ մտաւորական ընկերներով, Զարդարեանը, Գրիգոր Զօհրապը, Գեղամ Բարսեղեանը, ինչպէս նաեւ Դանիէլ Վարուժանը կը հիւրընկալուին իրենց տան մէջ յաճախ եւ Եաննը կը վալել բոլորին յարգանքը. Հայերէն սորված էր արդէն: Սեւակը կը զօրակոչուի. Կը դառնայ բանակի բժիշկ սպայի կոչում կը ստանայ. մինչ, կացութիւնը հետզհետէ կը վատթարանայ:

Յունիս1915ին, իբր թէ հիւանդ մը տեսնելու կը տանին զինք. փոխարէնը կը տանին Հայտար փաշա ու հոնկէ հանրակառքով դէպի Չանղըրը:

Հոն թուրքի մը աղջիկը կը բուժէ. թուրքը զինք կը փորձէ համոզել որ վտանգը իր գլխուն կը սպառնայ, դաւանափոխ ըլլայ եւ աղջիկը կնութեան առնէ... ինք՝ հաւատարիմ իր ամուսնութեան խոստումին ու կրօնին՝ կը մերժէ:

Պոլսոյ մէջ, Ռուբենէն լուր մը ստանալու փորձըրը ապարդիւն կ'ելլեն: Եանն կը դիմէ գերմանիոյ դեսպանատուն ուր կ'էնչինք կը ստանայ. կ'այապանէ Գերմանիան իբր թուրքիոյ մեղսակից:

Երբ Ռուբեն Սեւակի նահատակութեան լուրը կը հասնի կնոջ, սրտաճագ կինը զաւակներուն հետ կը տեղափոխուի Փարիզ. չուզէ որեւէ կապ ունենալ Գերմանիոյ հետ:

Կապ կը պահէ Աւետիս ահարոնեանի հետ, որպէսզի իր զաւակներուն հալածի դաստիարակութիւն ջամբէ: 1918ին Ռուբեն Սեւակի ծնողները զիրենք կը հրաւիրեն Սիլիվրի. սակայն քեմալականներու շարժումը զիրենք կը ստիպէ որ 1922-ին լքեն Սիլիվրին. նաւով կը հասնին Մարսել: Յետագային, Շամիրամ իր հարցազրոյցներէն մէկուն մէջ կը պատմէ որ ինչպէս երբ մայրը լսած է որ Կոմիտաս Փարիզ է, զաւակները տարած է իրեն մօտ, ծանօթացնելով զիրենք իբր Ռուբեն Սեւակի զաւակները. Կոմիտաս չէ կրցած զսպել արցունքները: Ժանին երեխաները կը դաստիարակէ որպէս հայ. դարձեալ չամուսնանար ու մահուրէն ետք կը թաղուի հայկական ծէսով, Նիսի մէջ:

Ռուբեն Սեւակի եղբորորդի Յովհաննէս Զիլինկիրեանի ջանքերով կը բացո-

Մերուժան Խաչատրեանի գեղանկարչութիւններու Ցուցահանդէսը Նուիրուած՝ Հայաստանի Հանրապետութեան 100ամեակին

Վարազ Պապեան

«Եթէ Կարելի չէ Արարատին մօտենալ, կրնանք Արարատը մեզի մօտեցնել»: Այս ժամոգումով, 31 Մայիսի երեկոյեան ժամը 8ին, Հայ Կեդրոնի Համագգայինի Ցարութիւն Մանուկեան գրադարանին մէջ, Համագգային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան Գլաժոր մասնաճիւղի «Արշիլ Կորբի» ցուցահանդէսի յանձնախումբին անունով, Սարիկ Պապեան ողջունեց արուեստասէր հասարակութիւնը, որոնք եկած էին վայելելու հայրենաբնակ գեղանկարիչ՝ Մերուժան Խաչատրեանի գունագեղ կտաները: Ցուցահանդէսը նուիրուած էր Հայաստանի առաջին հանրապետութեան 100ամեակին եւ Մերուժան Խաչատրեան այս թնայով կը ներկայանար հանրութեան: Ան անծանօթ անուն մը չէր թորոնթոհայութեան համար. նախանցեալ տարիներուն, նոյն միութեան կազմակերպութեամբ եւ նոյն վայրին մէջ, ցուցադրած էր իր արուեստի գործերը:

Պատերէն կախուած կտաները, անկիւնի սեղանին վրայ հայկական ոճով եւ ճաշակով հրամցուած «գինին ու պանիրը» աննկատ չէին ձգեր ցուցասրահ մուտք գործողները: Գոհունակութեան

ժպիտը ակնյայտ էր բոլորի դէմքերէն:

Սարիկն էր խօսողը. «Այս վերջին ամսուայ ընթացքին, սովորականէն աւելի, մեր բոլորին հայեացքը ուղղուած է դէպի հայրենիք՝ հոն տեղի ունեցող «թաւշայ յեղափոխութեան» վրայ: Հարիւր տարի առաջ, բջիջային հեռաձայներու եւ բողոքի պաստառներու տեղ, մեր ազգակիցները սուրի եւ զենքի միջոցով կերտեցին ազատ ու անկախ հայրենիք մը, որ տակաւին չէր ապաքինած 1915ի ահաւոր ցաւէն: 1918ը կերտող հերոսները կ'երեւակայէին դրախտային հայրենիք մը, որ մինչեւ օրս, հայրենիքէն ներս, թէ սփիւռքի տարածքին գտնուող հայութեան ենթագիտակցութեան մէջ կը մնայ ամէնօրեայ ապրում եւ այդ ոգիով կը շարունակենք պայքարիլ»:

Մերուժան Խաչատրեան իր կտաներուն միջոցով կը թերթեցնէ հայրենիքի մեր կարօտը եւ մեզ քիչ մը աւելի կը մօտեցնէ հայրենիքին, աւելցուց Սարիկ Պապեանը եւ երախտագիտութիւն յայտնեց շնորհալի գեղանկարիչին, որ իր երանգապնակի վառ երեւակայութեան միջոցով պատուիւն մը բացաւ, մօտաւորապէս 10. 000 քլմ. հեռու, որպէսզի մենք մօտենանք Արարատին եւ վայելենք հայրենիքի գունագեղ բնութիւնը: Հարիւրամեակի յանձնախումբի ա-

Սարիկ Պապեան կը կատարէ Մերուժան Խաչատրեանի գեղանկարներու ցուցահանդէսի բացումը:

տենապետ՝ արուեստագէտ Յակոբ Ճանպազեան ներկայացուց Մերուժան Խաչատրեան արուեստագէտը, անդրադառնալով անոր տաղանդին եւ կտաներուն. ան շնորհակալութիւն յայտնեց Տէր եւ Տիկ Զաթալեաններուն, որոնք Մերուժանի գեղանկարչութիւններէն երեքը՝ (Համագգայինի հիմնադիրներ Լեւոն Շանթ, Բժ. Համօ Օհանջանեան եւ Նիկոլ Աղբալեան) սրտաբախ նուիրեցին Համագգայինի Գլաժոր մասնաճի-

ղին: Ապա, գեղանկարիչ Խաչատրեան իր սրտի խօսքը արտասանեց եւ շնորհակալութիւն յայտնեց Համագգայինի մեծ ընտանիքին եւ այս ցուցահանդէսը կազմակերպողներուն:

Արուեստասէր ներկաները, վերացած էին ի տես Մերուժանի կտաներուն եւ անոնց ընդմէջէն կարծես կ'ուզէին սփիւռքահայոյ իրենց կոտտացող ցաւը թերթեցնել...

Համագգայինի «Հայ Աստղեր» Մանկապատանեկան Երգչախումբի Տարեկան Համերգ

Համագգայինի «Գլաժոր» Մասնաճիւղի Հայ Աստղեր Ա, Բ եւ Գ խումբերը ելոյթ կ'ունենան Համագգային թատերասրահին մէջ, Յունիս 10.

Հանդիսատես

Յունիս 10ին, Համագգային թատերասրահը փայլեցուցին 57 Հայ փոքրիկներ պատանիներ եւ պարմանուիներ. Համագգայինի Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան «Գլաժոր» Մասնաճիւղի ՀԱՅ ԱՍՏՂԵՐ Մանկապատանեկան Երգչախումբի ելոյթն էր: Սրահ հաւաքուած էին ծնողներ, Համագգայինի բարեկամներ, եւ մշակութասէր հանդիսատեսներ:

Բացման խօսքը կատարեց Մակի Սուլեյմանը, որ իր խօսքին մէջ ըսաւ թէ «Մշակոյթը ազգի կեանքն է եւ անոր յանձնարարութիւնը, իւրաքանչիւր ազգի երաժշտութիւնը իր հնչական ելեւէջներէն կը ծնի ու կը ծաւալի: Ան նշեց, թէ Հայ լեզուն ունի իր իրաւատու հնարատրութիւնները, ուրեմն եւ համապատասխանող երաժշտութիւն. անդրադարձաւ Հայ երգի կարեւոր դերին՝ ազգապահպանումի կենսական հարցին մէջ եւ ըսաւ, թէ Հայ երգը լաւագոյն զէնքն է, որով կարելի է Հայրենիքէն դուրս հայը Հայ պահել:

Ապա Հայաստանի Հանրապետութեան 100ամեակի սերունդ՝ երգչախումբի անդամներուն բեմ հրաւիրելով ըսաւ «Երգեցէ՛ք մեր Հայրենասիրական երգերը, քաղեցէ՛ք անոնց պատգամները,

փոխանցեցէ՛ք զանոնք սերունդէ սերունդ, որպէսզի կարելի ըլլայ զանոնք վերստին երգել Արարատի լանջերէն մինչեւ Շահումեան, Զաւախքէն մինչեւ Նախիջեւան, Տիգրանակերտէն մինչեւ Մուսա Լեռ, Ուրֆա, Մարաշ, Սասուն ու Զէյթուն»:

Ապա փոքրերը բեմ յայտնուեցան՝ երգչախումբի երկարամեայ դաշնակահար Վանիկ Յովհաննէսեանի ու խմբավար Հռիփսիմէ Թովմասեանի հետ:

Յայտագիրի առաջին բաժինով ելոյթ ունեցան երեքուկէ տարեկանէն եօթը տարեկան թիով 22, Ա. խումբի անդամները: Այս փոքրիկներուն անմեղունակ դէմքերը կը փայլէին, երբեմն ալ իրենց հարազատները կը փնտռէին սրահին մէջ: Անոնք սքանչելի ձեւով երգեցին 4 Մանկական երգեր՝ «Առնակը», «Ձուկը», «Tell Me Why» եւ «Մայրիկը»:

Երկրորդ բաժինով հանդէս եկան ութնէ տասներկու տարեկան 24 պատանիները՝ Բ. խումբի անդամները, որոնք երգեցին «Դու Մայր Հայրենիք», «When All The Saints» (African American Spritual), «Տիեզերք» եւ «Իմ Մայր Հայաստան»: Վերոյիշեալ 4 երգերը երկնայն էին, բացառիկ կատարողութիւն, որ ցոյց կու տար, թէ արդէն այս խումբի

անդամները երգելու բարձրորակ կարողութիւն սկսած են ձեռք բերել:

Երրորդ բաժինով ելոյթ ունեցան 13-16 տարեկան Գ. խումբէն 11 անդամներ, որոնք երգեցին «Մեր Անունն է Հայկական Բանակ» եւ «Սարի Սիրուն Եար» երգերը: Այս երգերը ցուցուցին Գ. խումբի անդամներուն, տարիներու ընթացքին, ձեռք բերած երգելու բարձր կարողութիւնը:

Յայտագրի չորրորդ բաժինը տարբեր բնոյթ ունէր. Գ. խումբին միացան Բ. խումբի անդամները, որոնք երգեցին «Գարուն է Գալիս» մենակատարներ Նարէ Զապարյան, Շայլա Կիրակոսեան, Լիլիթ Նաճարեան: Ապա «Նախիջեւան» երգը նուիրուեցաւ Հայկական Համագգայինի «Մերուժան Մաշտոց» մանկապատանեկան երգչախումբին, նկատի ունենալով որ այս երգը առաջին անգամ կատարած է վերոյիշեալ երգչախումբի կողմէ, խօսք Աւօ Գաթրճեանին եւ երաժշտութիւն Գայանէ Սիմոնեան Տէրեանի (Մերուժան Մաշտոց խումբի ղեկավար): Խումբը երգեց նաեւ «Զէթունցիներ» եւ «Ծաղկաճոր» երգերը:

Երգացանկին վերջին երգը մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց, հայրենիքի գովքը հիւսող «Հայաստան Իմ Զքնաղ» մենակատարներ Սելանիա

Շամահեան, Անէթ Տէր Մինասեան, Մարալ Մալճեան եւ Լուիզ Պէրպէրեան, անոնց միացան Ա. խումբի անդամները եւ Համագգայինի թատերասրահի բեմին վրայ արդէն գտնուէին 58 Հայ պատանիներ եւ փոքրիկներ, որոնք 9 ամսիներու ընթացքին հետեւած էին երգչախումբի փորձերուն, իրենց խաղի եւ հանգիստի ժամերը զոհելով գնով:

Ակնյայտ է տարուէ տարի «Հայ Աստղեր» Մանկապատանեկան երգչախումբի երգեցողութեան զարգացումը, որու մեծագոյն դերակատարն է խումբի ղեկավար Հռիփսիմէ Թովմասեանը: Իւրաքանչիւր տարիքային խումբի յարմար ընտրուած, բժայնդորէն սորվեցուած երգերը ցոյց տուին իր արհեստավարժ երաժիշտի եւ ղեկավարի յատկութիւնները: Ասոր ապացոյցներն էին Գոսան Աշոտի «Սարի Սիրուն Եար»ը (եռաձայն), «Հասստան Իմ Զքնաղ», «Նախիջեւան», «Զէթունցիներ» եւ «Ծաղկաճոր» (երկնայն) մատուցումը:

Երգչախումբի դաշնակահար Վանիկ Յովհաննէսեանի ներդրումը սոսկ՝ դաշնամուրի ստեղծաշարի վրայ չի սահմանափակուիր. երգացանկէն հինգ երգերու կողքին յիշուած էր իր անունը, ան վերմշակած էր 4 երգեր՝ «Դու Մայր Հայ-

շար. տես. էջ 14

«Օրորա» Մրցանակին Արժանացաւ Ռոհինկա Ժողովուրդի Առաջնորդ Եւ Մարդու Իրաւունքներու Պաշտպան Զօ Լա Աուն

Կարին Սաղտըճեան

Յունիսի երկրորդ շաբաթավերջը Երեւանը վերածուած էր Մարդու իրաւանց կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու եւ գործիչներու ժամադրավայրը, ուր անոնք եկած էին «Օրորա» Մարդասիրական Նախաձեռնութեան հրաւերով:

Երրորդ տարին ըլլալով Նախաձեռնութիւնը միջազգային այս կարեւոր անձնաւորութիւնները ի մի կը բերէ Երեւանի մէջ՝ ներկայացնելու համար «Օրորա» Մրցանակի թեկնածուները եւ ընտրելու մրցանակակիրը:

Այս տարի մրցանակի արարողութիւնները երեք բաժնով էին՝ թեկնածուներու ներկայացման հանդիսութիւն՝ ԹՈՒՄՈՅի մէջ, ուր ամերիկացի համբաւոր լրագրող Տէյլօր Իկնէշըն եւ ՎՍՄԻ-ի ուսանող լիբանանցի Տալիա Աթալլա վարեցին ձեռնարկը՝ ներկայացնելով «Օրորա» մրցանակի թեկնածուներ՝ հնդկ կիներու պաշտպան Սունիթա Քրիշնան, Ռոհինկա մարդկային իրաւանց պաշտպան Զօ Լա Աուն եւ Կեդրոնական կեդրոնական ամերիկայի գաղթականներու պաշտպան հայր Թոմաս Կոնգալէս Քասթիլո, ինչպէս նաեւ՝ նախկին տարիներու մրցանակակիրները՝ Մարկարէթ Պարանքիցէ եւ տղթ. Թոմ Քաթենա:

Յունիս 10ի արեւածագին, Արարատեան դաշտին վրայ կառուցուած բեմին վրայ Արարատ Լեւան ենթադրուին՝ յուզիչ արարողութեան մը ընթացքին յայտարարուեցաւ «Օրորա» մրցանակի երրորդ դափնեկիրը՝ իրաւաբան եւ մարդու իրաւունքներու պաշտպան Զօ Լա Աուն՝ այն նուիրումի համար, որով ան, հակառակ բոլոր բռնաճնշումներուն, հետապնդումներուն եւ հալածանքներուն, պայքարած է միանմարցի ռոհինկա ժողովուրդի հաւասարութեան, կրթութեան եւ մարդու իրաւունքներու համար:

«Օրորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան համահիմնադիր եւ մրցանակի Ընտրող յանձնաժողովի անդամ Վարդան Գրիգորեան Զօ Լա Աունի մասին դրուատանքի իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Յիշելով, թէ Ցեղասպանութեան ընթացքին բռնի տեղահանութեան ծանապարհներուն հայերը եւ յատկապէս կանայք ու երեխաները ինչպիսի սարսափներու ու վայրագութիւններու ենթարկուած են, մենք մեծագոյն պատասխանատւութեամբ այժմ ոտքի կանգնած ենք՝ աջակցելու Զօ Լա Աունի մարդապաշտպան գործին, որ օր մը պիտի յանգեցնէ անոր, որ գործի դրուին պետական եւ միջազգային օրէնքներ՝ կոչուած պաշտպանելու մարդոց խոցելի խումբերը»:

«Օրորա» մրցանակակիր Ռոհինկա փաստաբան Զօ Լա Աուն:

րուն: Սեփական կեանքի համար մեծագոյն սպառնալիքի պայմաններու մէջ Զօ Լա Աուն վիթխարի աշխատանք կը կատարէ՝ օրինակ դառնալով այն հեռահար ազդեցութեան, որ կրնայ ունենալ մէկ անհատը՝ սկիզբ դնելով մեծ շարժման եւ օգնելով մարդոց վերափոխելու իրենց կեանքը»:

Որպէս «Օրորա» մրցանակի 2018ի դափնեկիր՝ Զօ Լա Աուն պիտի ստանայ 100,000 տոլարի պարգեւ, ինչպէս նաեւ նուիրատուութեան շղթան շարունակելու ինարաւորութիւն՝ մրցանակի 1,000,000 տոլարի մրցանակը իր ընտրութեամբ նուիրաբերելով հետեւեալ երեք միջազգային կազմակերպութիւններուն, որոնք Մեանմարի մէջ բժշկական օգնութիւն եւ օժանդակութիւն կը տրամադրեն փախստականներուն.

ա- «Բժիշկներ առանց սահմաններու», Լոնտոն (Médecins Sans Frontières), բ- MERCY Մալայզիական բժշկական նպաստամատոյց, Մալայզիա (Malaysian Medical Relief - MERCY Malaysia), գ- Գաղթականութեան միջազգային կաթոլիկ յանձնաժողով, Չուիցերիա, ԱՄՆ (ICMC - International Catholic Migration Commission)

Զօ Լա Աուն տասնամեակներ շարունակ մեծ նուիրումով գործած է՝ իրաւապաշտպանի իր հմտութիւնները ի սպաս դնելով քաղաքացիութենէ զրկուած ռոհինկա ժողովուրդի մարդու կենսական իրաւունքներու համար մղած պայքարին: Ան նուիրուած է Մեանմարի կառավարութեան կողմէ հետապնդուող հարիւր հազարաւոր իսլամ փախստականներու եւ կրթութենէ զրկուած երեխաներու իրաւունքներու եւ արդարութեան պայքարին: Ստանձնած առաքելութեան հետեւանքով, կեանքի 12 տա-

Մրցանակի հիմնադիրներ՝ Աֆէյեան, Գրիգորեան եւ Վարդանեան դափնեկիրին հետ Արարատեան դաշտին մէջ կը խօսին լրագրողներու հետ:

րին ան բանտարուած է եւ ծանրագոյն զրկանքներու ենթարկուած է անոր ընտանիքը:

«Օրորա» մրցանակի 2018ի դափնեկիր հռչակուելու վերաբերեալ Զօ Լա Աուն ըսաւ. «Իմ ժողովուրդը կ'ենթարկուի դաժան սահմանափակումներու, եւ արդէն կորսնցուցած է իր խիզախութիւնն ու սեփական ուժերու նկատմամբ հաւատքը, դարձած անգրագէտ, ուստի եւ՝ ընչազորկ: «Օրորա» մրցանակի աջակցութիւնը կարեւոր ծանաչում կը բերէ մարդու իրաւունքներու խախտումներու ենթարկուած բոլոր իսլամներուն, եւ ռոհինկա ժողովուրդի թշուառ կացութիւնը օրէօր աւելի նկատելի կը դառնայ միջազգային հանրութեան կողմէ»:

«Զօ Լա Աունի գործը «Օրորա» մրցանակի ոգու մարմնաւորումն է: Ան ի ցոյց կը դնէ այնպիսի բացառիկ ազդեցութիւն, որպիսին անհատը կրնայ ունենալ յաճախ անխափանելի թուացող անարդարութեան դէմ պայքարելու, եւ կ'ոգեշնչէ մեզ՝ տեսնելու, թէ որքան մեծ հետք կրնայ ձգել աշխարհի ամենախոցելի մարդոց օգնելուն ի նպաստ կատարուած խիզախ քայլը», ըսած է «Օրորա» մրցանակի Ընտրող յանձնաժողովի անդամ, Իռլանտայի նախկին նախագահ եւ ՄԱԿի Մարդու իրաւունքներու հարցերով նախկին գերագոյն յանձնակատար Մերի Ռապինսըն:

«Օրորա» մրցանակի 2018ի դափնեկիրին պատուելու համար Հայաստան ժամանած են միջազգային մարդասիրական հանրութեան առաջատար ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ «Օրորա» մրցանակի Ընտրող յանձնաժողովի անդամներ, որոնց մէջ՝ Նոպելեան մրցանակի դափնեկիր Շիրին Էպատին, Իռլանտայի նախկին նախագահ Մերի

Ռապինսըն, Աւստրալիոյ նախկին արտաքին գործոց նախարար եւ Միջազգային ձգնաժամային խումբի նախագահ ու գործադիր տնօրէն Գարեթ Էվընս, Մեքսիքայի նախկին նախագահ Էռնեսթօ Սետիլէօ, «Բժիշկներ առանց սահմաններու» կազմակերպութեան հիմնադիր եւ Ֆրանսայի նախկին արտաքին գործոց նախարար Պերնարտ Քուշներ, Լոնտոնի կայսերական քոլեճին կից Համաշխարհային առողջապահական նորարարութիւններու հիմնարկի տնօրէն Արա Տարգին եւ ՄԱԿի մէջ Միացեալ Նահանգներու նախկին մշտական ներկայացուցիչ Սամանթա Փաուլը:

«Օրորա»ի միջոցառումներու մասնակիցները մեծարանքի արժանացուցին նաեւ այն ներդրումը, որ ունեցած են «Օրորա» մրցանակի 2018ի միա երկու հերոսները՝ կանանց իրաւունքների պաշտպան եւ Հնդկաստանի «Փրաջնալա» կազմակերպութեան համահիմնադիր Սունիթա Քրիշնան եւ Մեքսիքայի մէջ կեդրոնաամերիկեան ներգաղթեալներուն աջակցող «Լա 72» գաղթականներու աջակցող կազմակերպութեան հիմնադիր Հայր Թոմաս Կոնգալէս Քասթիլոն:

«Օրորա» մրցանակը կը շնորհուի «Օրորա» մարդասիրական նախաձեռնութեան մէջ Հայոց Ցեղասպանութեան վերապրողներու անունէն՝ ի երախտագիտութիւն զանոնք փրկողներուն: Զօ Լա Աուն «Օրորա» մրցանակի 2018 թուականի դափնեկիր ընտրուած է 115 երկրէ առաջադրուած 750 թեկնածուներէն: Գանկէն:

(Օգտագործուած են Օրորա Նախաձեռնութեան հրապարակումները):

Կարօ Փայլան Թուրքիոյ Խորհրդարանի Անդամ Կը Վերընտրուի

Թուրքիոյ խորհրդարանական ընտրութիւններուն, քրտամէտ ժողովուրդներու ժողովրդավարական կուսակցութեան կողմէ Տիգրանակերտէն առաջադրուած Կարօ Փայլան Յունիս 24ին կայացած Թուրքիոյ կանխահաս ընտրութիւններուն փայլուն արդիւնքներ ապահովելով՝ վերադարձաւ խորհրդարան:

Տիգրանակերտի մէջ Կարօ Փայլանի կուսակցութիւնը ստացաւ քուէներուն 65 տոկոսը, մինչ Էրտողանի գլխաւորած Արդարութիւն եւ բարգաւաճումը՝ 21:

Լշէնք, թէ Թուրքիոյ նորընտիր խորհրդարանի պատգամաւոր ընտրուած է հայ մը եւ՝ Մարգար Եսայեան, որ թեկնածու էր իշխող կուսակցութեան կողմէ:

«Էրմինիհապեր» կայքը կը գրէ, թէ մինչ Պոլսոյ Հայոց պատրիարքական ընդհանուր փոխանորդ Արամ արք. Աթէշեան շնորհաւորական գրութիւն ուղարկեց նախագահ վերընտրուած Էրտողանին, Պոլսահայ մտաւորական, գրող, լեզուաբան Սեւան Լշանեան, որ Թուրքիոյ մէջ մօտաւորապէս 3.5 տարի բանտարկուած մնալէ ետք ներկայիս յունական Սամոս կղզին ապաստանած է, Թուրքիոյ քաղաքացիներուն ցաւ յայտնեց եւ «անցած ըլլայ» գրեց Էրտողանի վերադարձին համար՝ աւելցնելով. «Ձեզի կը սպասեմ Սամոսի մէջ»:

Էրտողանը շնորհաւորեցին նաեւ Պոլսոյ Ս. Փրկիչ Ազգային հիւանդանոցի հոգաբարձութեան ատենապետ

Պետրոս Շիրինօղլու, Հայ կաթողիկէ համայնքի առաջնորդ Լեւոն արք. Զէքիեան, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ հրեայ, յոյն, ասորի եւ այլ փոքրամասնութեանց առաջնորդները:

Թուրքիոյ միակ հայկական գիւղին՝ Վազըֆի մէջ եւս գիւղացիները մասնակցեցան ընտրութիւններուն: Գիւղին մէջ միայն մէկ սնտուկ կար: Գիւղապետ Պերձ Քարթուն դիտել տուաւ, որ գիւղին մէջ 102 հոգի իրաւունք ունի քուէարկելու:

«Քուէարկութեան համեմատութիւնը լաւ է, միայն քանի մը ուսանողներ չկրցան քուէարկել, որովհետեւ չկրցան գալ: Մէկ մասն ալ արտասահման կը գտնուի կամ Պոլիս», ըսաւ գիւղապետը:

Կարօ Փայլան

Սերժ Թանքեան Յաւակնոտ Ծրագիրներով Կը Ներկայանայ Նոր Կառավարութեան

25 Յունիսին, աշխարհահռչակ System of A Down ռոք խումբի երաժիշտ, երգահան Սերժ Թանքեան հանդիպեցաւ Սփիւքի նախարար Մխիթար Զայրապետեանի հետ:

Թանքեան իր ջերմ ողջոյնները փոխանցեց նախարարին ու պատմեց իր այցելութեան հիմնական առաքելութեան մասին:

Թանքեան յայտնեց, որ եկած է նոր կառավարութեան հետ կիսելու իր գաղափարներէն մէկը, որ կը միտի մէկ հարթակի վրայ համախմբել աշխարհի տարբեր երկիրներու մէջ բնակող հայութիւնը:

Խօսքը համացանցային հարթակի մասին է, որ իր բնոյթով պէտք է ըլլայ գրաւիչ՝ ժամանակակից օգտատիրոջ համար եւ պէտք է ունենայ այնպիսի բովանդակութիւն, որ պիտի նպաստէ հայերու ազգային դիմագիծի պահպանման:

Նախարար Մխիթարեան համաձայնեցաւ միասին աշխատիլ ու զարգացնել այս գաղափարը:

Թանքեան նոյն օրը հանդիպեցաւ մշակոյթի նախարար Լիլիթ Մակունցի հետ, որուն զեկուցեց իր նոր ծրագիրներուն մասին:

«Creative Armenia» մշակութային հիմնարկին հետ քանի մը ֆիլմեր պատրաստելու մտադրութիւն ունինք, որոնցմէ մէկը՝ իմ ֆիլմը, որ նուիրուած պիտի ըլլայ Զայաստանի մէջ տեղի ունեցած թաւշեայ յեղափոխութեան: Երկար ժամանակէ ի վեր կը խմորուի Զայաստանի մէջ միջազգային երաժշտական փառատօն հիմնելու գաղափարը: 2017ին այստեղ հանդիպեցայ քանի մը երիտասարդներու հետ, որոնք մշակոյթի նախկին նախարարին հետ մասնագիտական ծայնագրման կեդրոն հիմնելու պայմանաւորութիւններով ձեռք բերած էին: Ես կը կարծեմ, որ այդ ծրագիրին պէտք է ընթացք տալ, որովհետեւ նուազախումբի համար նախատեսուած մասնագիտական ծայնագրման կեդրոնը, մասնաւորապէս շարժապատկերի զարգացման տեսանկիւնէն, Զայաստանի համար այսօր անորաժեշտութիւն է: Ես անձամբ պատրաստ եմ օժանդակելու այդ ուղղութեամբ», նախարարին յայտնեց Թանքեան:

Մշակոյթի նախարար Լիլիթ Մակունց շեշտեց, որ «Creative Armenia» մշակութային հիմնարկին հետ մշակոյթի նախարարութեան համագործակցութեան առաջնային ուղղութիւններէն մէ-

Սերժ Թանքեան կը հանդիպի Սփիւքի նախարար Մ. Զայրապետեանի հետ:

կը ստեղծարար արդիւնաբերութեան զարգացումն է, որպէսզի մշակոյթը նաեւ տնտեսութեան զարգացման գործօն հանդիսանայ: Նախարարը աւելցուց, որ կ'ակնկալէ Սերժ Թանքեանի եւ «Creative Armenia» հիմնարկի անդամ հանդիսացող սփիւքահայ այլ յայտնի արուեստագէտներուն աջակցութիւնը՝ հայ տաղանդները յայտնաբերելու եւ անոնց համաշխարհային հարթակի վրայ

ներկայացնելու գործին մէջ:

«Համոզուած եմ, որ այս նոր գաղափարներով, բաց մտքով, սրտով, ազնիւ ու անկեղծ մտադրութիւններով մենք շատ մեծ նուաժումների ենք հասնելու», ըսաւ նախարար Մակունց՝ Սերժ Թանքեանը հրաւիրելով 7 Յուլիսին կայանալիք «Գորիս ԱՊՅ մշակութային մայրաքաղաք 2018» միջոցառման բացման:

Հաճելի Էր Երեւանը Տեսնել Իբրեւ Ժպիտներու Քաղաք. «Ուաշինկթըն Փոսթ»

Լրագրող Տէյվիտ Իկնէյշըս

յեղափոխութիւն» որակուած դէպքերուն արդիւնքները: Փողոցներուն մէջ կը նուազեն նուազախումբեր, մարդիկ հանրային վայրերու մէջ շատ հանգիստ կերպով կ'ողջունեն Փաշինեանը, եւ կը թուի, թէ յետ-խորհրդային մշուշը մաքրուած է», կը նշէ Իկնէյշըս:

Ան կը պատմէ, թէ 8 Յունիսին հանդիպում ունեցած է Զայաստանի վարչապետին հետ: Խօսելով յեղափոխութեան յաջորդող քայլերուն մասին՝ Փաշինեան Իկնէյշըսին ըսած է, որ իր առաջնահերթ նպատակներէն մէկը պիտի ըլլայ վերջ տալ կաշառակերութեան: «Ես չեմ պատրաստուիր հրամաններ տալ դատաւորներուն, սակայն մենք պիտի փորձենք յստակացնել ու պատասխանատուութեան ենթարկել կաշառակեր անձերը», ըսած է Զայաստանի վարչապետը: Լրագրողը կը նշէ, որ մենաշնորհներու դէմ պայքարելու նպատակով վարչապետին անհրաժեշտ է շահագործել նոր, աւելի փոքր ընկերութիւնները, եւ հաւանաբար այդ մէկը կարելի ըլլայ ազգային ներդրումային դրամատան միջոցով:

«Անցեալի ծանրացած դաշտը կոտրելը Փաշինեանէն պիտի խլէ իր ամբողջ իտէլիզմն ու ուժը: Ան ինձի ըսաւ, որ շատ հաւանական է, որ արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ իրականացնէ Հոկտեմբերին կամ Նոյեմբերին», կը գրէ Իկնէյշըս:

Ան կը նշէ, որ Զայաստան այն հարցն է, որուն պարագային ինք չի կրնար չհարցն դիրքի վրայ մնալ՝ նկատի ունենալով, որ իր հօր ընտանիքը հայկական արմատներ ունի: Պատմելով Զայաստանի մէջ տեղի ունեցած «Օրորա» մրցանակաբաշխութեան մասին՝ Իկնէյշըս կը նկատէ, որ Զայաստան թէ՛ պատմականօրէն, թէ՛ յետ-խորհրդային ոչ-հեռու անցեալին ունեցած է շատ վատ պահեր: «Հաճելի էր փոփոխութիւններու տրամաթիք պահել ետք Երեւանը տեսնել իբրեւ ժպիտներու քաղաք», կ'եզրափակէ ան:

Գիւմրիի Մէջ Քըրք Քըրքորեանի Յուշարձանը Տեղադրուեցաւ

Գիւմրիի մէջ կը կատարուի Քըրք Քըրքորեանի արձանի բացումը:

Յունիս 24ին, Գիւմրիի Արուսեան փողոցին վրայ տեղի ունեցաւ Զայաստանի ազգային հերոս Քըրք Քըրքորեանի յուշարձանի բացման հանդիսաւոր արարողութիւնը, որուն ներկայ էր արձանի տեղադրման նախաձեռնութեան հեղինակ, ծնունդով գիւմրեցի ամերիկաբնակ գործարար Գրիգոր Պետրիեան: Արձանի բացման պատիւը տրուեցաւ քաղաքապետ Սամուէլ Բալասանեանին եւ նախաձեռնութեան հեղինակին: Ի դէպ, Գիւմրիի քաղաքային իշխանութիւնները նպատակ ունին Արուսեան փողոցը յետագային անուանակոչել Քըրք Քըրքորեանի անունով:

Քաղաքապետը խօսեցաւ արձանի, անոր տեղադրման նախաձեռնութեան մասին, ապա անդրադարձաւ Զայաստանի ազգային հերոս Քըրք Քըրքորեանի գործունէութեան, Գիւմրիի մէջ ունեցած ներդրումին. «2800 բնակարան կառուցուած է Լինսի հիմնադրամին միջոցներով, ծանապարհներ, մշակութային օժանդակներ, տարբեր ձեռնարկներ, որ իրականացուած են Լինսի հիմնադրամին միջոցներով: Այս բոլորին համար գիւմրեցի իր երախտիքի խօսքը պէտք է ըսել եւ ըսաւ», նշած է Բալասանեան:

Քաղաքապետը շնորհակալութիւն յայտնեց ամերիկաբնակ Գրիգոր Պե-

տրիեանին՝ արձանի տեղադրման նախաձեռնութեան համար:

Ողջունելով հայրենակիցները՝ Գրիգոր Պետրիեան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք իրենց լուծման ներդրած են արձանի տեղադրման գործին:

Արձանի հեղինակը գիւմրեցի քանդակագործ Արտուշ Պապոյեանն է, որ իր խօսքին մէջ նշեց. «Մեր բոլորի նպատակը եղած է երախտապարտ ըլլալ մեր բարերարներուն, յատկապէս Քըրք Քըրքորեանին, որ այդքան միջոցներ տրամադրեց Գիւմրի վերականգնման»:

Նշենք, որ Սպիտակի երկրաշարժէն տուժածներուն օգնութիւն տրամադրելու նպատակով՝ ամերիկահայ միլիառատէրը ստեղծեց «Լինսի» հիմնադրամը՝ Զայաստանի տնտեսութեան մէջ ներդնելով 220 միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն: Միայն 73 միլիոն ծախսած է ծանապարհաշինութեան վրայ՝ վերանորոգելով 435 քիլոմէթր պետական նշանակութեան ծանապարհներ: 45 միլիոն տոլար ալ յատկացուած է երկրաշարժէն աւերուած բնակարաններու վերականգնման համար, որով Շիրակի ու Լոռիի մարզերուն մէջ կառուցուած է 149 շէնք՝ 3674 բնակարանով:

Մուսա Լերան Վերջին «Մոհիկանները». Ամերիկեան Հայեացք՝ Թուրքիոյ Հայկական Գիւղին Մասին

Թուրքիոյ միակ հայկական գիւղը՝ Վազրֆլըն, հետաքրքրած է ամերիկեան The Daily Beast լրատուական եւ վերլուծական կայքը:

Պարբերականի թղթակից Զրիսթեն Մակտիգ, որ յաջողած է այցելել Վազրֆլըն, իր պատմութիւնը կը սկսի 1915ի Հայոց Ցեղասպանութեան ժամանակ Մուսա Լերան հերոսական պաշտպանութենէն:

«Վեց գիւղերու բնակիչներու յաջող դիմադրութենէն աւելի քան 100 տարի անց՝ Վազրֆլըն այժմեան Թուրքիոյ մէջ պահպանուած վերջին հայկական գիւղն է: Գիւղը, որուն բնակչութիւնը կը կրճատուի, զբօսաշրջիկները կը գրաւէ շրջակայ լեռներուն եւ Միջերկրական Ծովուն վրայ բացուող հիւանալի տեսարաններով, բարդ պատմութեամբ եւ անհետացումէն առաջ իր մշակոյթին հաղորդակցելու հնարաւորութեամբ», կը գրէ ան:

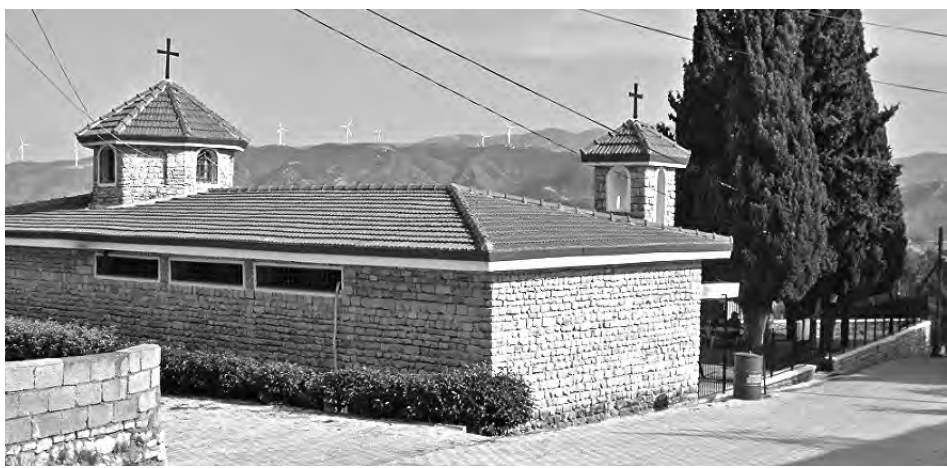
Գեղատեսիլ գիւղը Մուսա Լերան լանջին է՝ Թուրքիոյ Հայապարտաւոր Նահանգին մէջ, Սուրիոյ սահմանէն ոչ հեռու: Հեղինակը կը նկարագրէ վառ վարդագոյն եւ ալ վարդերը, որոնք կը զարդարեն հին քարէ տուններուն այգիները:

«Եթէ նայիք արեւմուտք՝ պիտի տեսնէք, թէ ինչպէս փարթամ կանաչ բլուրներ կ'երկարին դէպի ծով», կը նկատէ ան:

Այս գիւղին մէջ կայ առաւելապէս միջին եւ առաջ տարիքի 135 բնակիչ: 1915-ին օսմանեան բանակին դիմադրութիւն ցոյց տուած հայերուն յետնորդներն են: 1915ին, 53 օր շարունակ, հերոսաբար պաշտպանուած են, մինչեւ հասած են ֆրանսական նաւերը:

«Այդ փոքրիկ եւ խաղաղ գիւղին իւրաքանչիւր անկիւնը լի է անցեալով», կը նշէ ան:

Առաջին համաշխարհային պատերազմէն ետք Հայապարտ՝ վեց հայկական գիւղերու հետ միասին՝ դուրս եկած է

Թուրքիոյ միակ հայկական գիւղին՝ Վազրֆլընի եկեղեցին:

ֆրանսական Սուրիոյ կազմէն: Այդ ժամանակ հայերը վերադարձած են այն գիւղերը, ուր ապրած են: Բայց 1939ի հանրաքուէին իբրեւ արդիւնք՝ Հայապարտ յանձնուած է Թուրքիոյ, որուն պատճառով Հայապարտի հինգ հազար բնակիչները լքած են իրենց հայրենի հողերը եւ տեղափոխուած Լիբանան՝ այնտեղ հիմնելով Այնճար քաղաքը:

Հեղինակը կը յիշեցնէ, որ հայերու սխրանքին նուիրուած է ամստրիացի գրող Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա Լերան 40 Օրը» վէպը:

«Այդ գիրքը Հոլոքոսթի ժամանակ ոգեշնչման աղբիւր դարձած է եւրոպացի հրեաներու համար», կը նշէ ան:

Վազրֆլը կատարած ուղեւորութեան ժամանակ՝ Մակտիգ գրուցած է նաեւ տեղի բնակիչներու հետ, որոնք պատմած են իրենց ընտանիքներուն փրկութեան պատմութիւնը: Յօդուածագիրը կը նշէ, որ այստեղ չեն սիրեր խօսիլ կոտորածի մասին: Հափազանց ցաւոտ են յիշողութիւնները:

Հեղինակին խօսքով՝ հրապարակէն ոչ հեռու կը գտնուի 1910ի եկեղեցին, որ վերականգնուած է եւ օծուած

1997ին:

«Այստեղ մշտական վանահայր չկայ: Իւրաքանչիւր երկու շաբաթը մէկ, հայր Աւետիսը կու գայ այստեղ Իսքենտերունէն (Ալեքսանտրէթ)՝ մեծ քաղաք Հայապարտի նահանգին մէջ): Իսկ վանքին ետեւի կողմը կը գտնուի գերեզմանատունը, տապանաքարերու վրայ գրուած են վերջին երկու հարիւրամեակներուն գիւղին մէջ ապրած մարդոց անունները, որոնք գիւղի բռն անկողնուած ականատեսները եղած են», կը գրէ Մակտիգը:

Ան կը նշէ, թէ պատմաբանները շատոնց եկած են այն կարծիքին, որ զանգուածային արտաքսումն ու հայերու կոտորածը 20րդ դարու առաջին ցեղասպանութիւնն է, սակայն Թուրքիան մինչ օրս կը հերքէ այդ փաստը:

«Երկրին մէջ, ուր 1915ի դէպքերու նկարագրութեան համար «ցեղասպանութիւն» բառը օգտագործելը հետապնդումներու կը յանգեցնէ, ամանդոյթներու պահպանութիւնը միշտ չէ, որ դիւրին տրուած է Թուրքիոյ մէջ բնակող հայ փոքրամասնութիւններուն», կը նշէ ամերիկացի լրագրողը:

Մակտիգ նաեւ կ'աւելցնէ, որ 1939ին

բնակիչներուն ստիպած են փոխել իրենց հայկական ազգանունները: Բացի այդ, փակուած է միակ հայկական դպրոցը, եւ անոնք ստիպուած եղած են իրենց զաւակները ուսանելու ուղարկել Պոլիս: Անոր խօսքով՝ Վազրֆլընի համար ամենամեծ վտանգը գաղթն է: Հասարակական-տնտեսական ծանր դրութիւնը կը ստիպէ բնակիչները մեծ քաղաքներ տեղափոխուելու: Իսկ տղամարդոց թիւը զգալիօրէն կը գերազանցէ կանանց թիւը, քանի որ վերջիններս յաճախ կ'ամուսնանան ուրիշ գիւղերու երիտասարդներու հետ:

«Փառատօները, որոնք կ'իրականացուին գարնան ու ամռան, ներառեալ՝ Օգոստոսին՝ խաղողօրինէքի տօնը, կը գրաւեն մեծ մաս զբօսաշրջիկները», կը գրէ յօդուածին հեղինակը:

Ան կը մէջբերէ պոլսեցի զբօսաշրջիկ, ճարտարապետ Թայֆուն Թուրքմէնի խօսքերը, որ նստած է Վազրֆլընի կեդրոնը գտնուող սրճարանը՝ իր մօր եւ քրոջ հետ. «Այստեղ շատ տարբեր համեր եւ հարուստ մշակոյթ կայ: Կը փափաքէինք ծանօթանալ նաեւ քիւրտերու մշակոյթին, բայց շատ տեղեր անվտանգ չեն: Իսկ այստեղ մենք անվտանգութեան մէջ ենք»: Ան արդէն երկրորդ տարին է՝ կ'այցելէ այստեղ:

Մակտիգ կը նշէ, որ Վազրֆլըն բնակիչները կը պայքարին իրենց գիւղը, մշակոյթն ու ամանդոյթները պահպանելու համար: Շուտով կը նախատեսուի այստեղ թանգարան բանալ:

Յօդուածի աւարտին հեղինակը կը մէջբերէ գիւղի բնակիչներէն մէկուն՝ Սեմ Կապարի խօսքերը. «Շատ կը տխրիմ, երբ կը մտածեմ, որ մեր գիւղը պիտի վերանայ, բայց մենք լաւատես ենք: Մենք գիտենք անցեալը, կը յիշենք զայն, բայց կ'ապրինք այս օրով եւ կը պաշտպանենք մեր ապագան»:

Քեսապի Մէջ Նշուեցաւ Հայաստանի Անկախութեան 100ամեակը

Նայիրի Կարճիկեան

Մայիս 26ին, Քեսապի «Սարդարապատ» սրահէն ներս տեղի ունեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան 100ամեակի հանդիսութիւն ներկայութեամբ՝ Քեսապի երեք հոգեւոր հայրերուն, Պատկան մարմինին, միութիւններու ներկայացուցիչներուն եւ քեսապահայերու հոծ բազմութեան:

Սուրիոյ եւ Հայաստանի քայլերգներէն ետք, բացման խօսքով Սթի Դէօճիքեան նախ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգելու Մայիսեան անկախութեան կերտիչներուն եւ նահատակներուն անմար յիշատակը, ապա ողջունեց ներկաները եւ իր խօսքին մէջ շեշտեց, թէ Մայիս 28ը հայոց պետականութեան վերականգնման տօնն է:

Գեղարուեստական յայտագիրը կ'ընդգրկէր տեսերիզի ցուցադրութիւն՝ «Արամ Մանուկեան. Հայաստանի Հանրապետութեան կերտիչը» խորագիրով, ասմունք՝ «Աշխարհի իմանայ», մեներգ՝ «Բարի Արագիլ» եւ «Ով Կամաւոր է Կռուում», հայկական պար եւ խմբերգ:

Օրուան բանախօս դուրս. Շողեր Աշրգեան տպաւորիչ ակնարկով մը անդրադարձաւ մէկ դար առաջ Արարատեան դաշտին վրայ մեր ժողովուրդի իրավիճակին Մայիսեան այն օրերուն, երբ հայութիւնը կենաց-մահու կռիւ կը մղէր՝ ֆիզիքական գոյութիւնը պահելու եւ հայրենի վերջին կտոր հողը պաշտպանելու համար: Ան ըսաւ, որ հայ ժողովուրդը մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնեցաւ եւ դարձաւ ազգ-բանակ, թիկունք ու ճակատ միացան, զինուոր ու ժողովուրդ նոյնացան, դարձան կուռ բռունցք,

հարուածող հատու բազուկ եւ սխրալի դիմադրութիւն ցոյց տուին:

Ան յիշեցուց 100ամեակի տօնախմբութիւնները, որոնք տեղի կ'ունենան Հայաստանի եւ Սփիւքի մէջ՝ դիտել տալով որ անոնք կ'ապացուցեն Մայիս 28ի այժմեականութիւնը իր խորհուրդով եւ պատգամներով, հեռանկարային ու ժականութիւնը՝ ապագայի համար: Ապա աւելցուց. «Այսօր կը դիմագրաւենք մարտահրաւիրներ եւ զանոնք յաղթահարելու համար ահագին գործ ունինք ընելու: Իբրեւ հայոց պետութիւն ու հայութիւն պէտք է ըլլանք միակամ, զգաստ, գործօն, որ նորանոր նուաճումներ արձանագրենք բոլոր բնագաւառներուն մէջ»:

Հանդիսութեան աւարտին, հանդիսականները միասնաբար երգեցին «Սարդարապատ» յաղթերգը:

Մայիսեան տօնակատարութեան ձեռնարկները շարունակուեցան՝ Մայիս 27ին, «Քեսապ» համալիրի ճաշարանէն ներս տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ եւ յեղափոխական երգահանդէս՝ Հայկէպէն ժամանած հանրաժանօթ երգիչ Ճորճ Գալայճեանի մասնակցութեամբ:

Օրուան հանդիսավար Նշան Լնդեան բարի գալուստի իր խօսքէն ետք շնորհաւորեց մեր հայրենիքի անկախութեան 100ամեակը եւ շեշտեց, որ Մայիս 28ի տօնակատարութիւնները Քեսապի մէջ միշտ ունեցած են իրենց իւրայատուկ կարեւորութիւնը: Իսկ այսօր, մեր երրորդ տեղահանութենէն ետք, մենք առաւել գիտակցութեամբ եւ արժեւորումով կը տօնենք մեր յաղթանակը, որ կերտուեցաւ մեր նահատակներու արեան գնով:

Եզրափակելով ան ըսաւ, որ Մայիս 28ի յաղթանակը առիթ մըն է որպէս քե-

սապցիւններ խօսելու գալիք յաղթանակներուն մասին: Այս յաղթանակներուն իմաստը Քեսապը պահելու մէջ կը կայանայ: Մենք հիւրեր չենք այս հողին վրայ, այլ՝ իսկական տէրերն ենք անոր: «Մենք բոլորս պարտաւոր ենք պահել մեր երիտասարդութիւնը: Անհատներ, միութիւններ, եկեղեցիներ եւ դպրոցներ տէր պէտք է կանգնին այս երիտասարդութեան:

«Սիրելի՛ տղաք ու աղջիկներ, սիրեցէ՛ք ձեր նախնիներուն սովորութիւնները, սիրեցէ՛ք ձեր լեզուն եւ բարբառը, սիրեցէ՛ք ձեր հողերն ու պարտէզները: Քեսապը գոյատեւած է հողագործութեան շնորհիւ եւ կը մնայ ու պիտի մնայ հողագործութեամբ: Դուք էք, որ պիտի շինեցնէք եւ բարգաւաճ դարձնէք Քեսապը, քեսապահայութեան հայրենիքը»:

Պատուելի Ժիրայր Ղազարեան,

Հայր Նարեկ Լուիսեան եւ Տէր Նարեկ Քինյ. Ջերէնցեան իւրաքանչիւր առանձնաբար իրենց սրտին խօսքը արտասանեցին այս առիթով ու շնորհաւորեցին մեր ազգին փառապանծ յաղթանակը:

Քեսապի աշուղ Ժիրայր Թրթռեան քեսապի բարբառով իր յօրինած հին եւ նոր երգերով ոգեւորեց ներկաները՝ վերականգնողանացնելով գիւղական մեր պապենական ամանդութիւններն ու ժառանգութիւնը: Ապա բոլորը միասին ձեռքի-ձեռքի տուած, մեծ խանդավառութեամբ պարեցին քեսապի շուրջպարը:

Սուրիոյ պատերազմի այս ահռելի տարիներէն ետք, քեսապցիւն կրցաւ վերագտնել իր հրճուանքը, երգիչ Ճորճին հետ երգեց եւ ապրեցաւ յեղափոխական երգերուն ոգեւորութիւնը, ուխտեց հաւատարիմ մնալ եռագոյնին, պահել իր հայկական սուրբ հողը:

«Կրօնափոխ Զայերի Խնդիրները Թուրքիայի Զանրապետութիւնում» (Յեղիսակ՝ Զայկագուն Ալվրցեան)

Ասպետ Մանճիկեան

Երեւանի մէջ 2014ին լոյս տեսաւ Զայկագուն Ալվրցեանի «Կրօնափոխ հայերի Խնդիրները Թուրքիայի Զանրապետութիւնում» գիրքը, բաղկացած՝ 152 էջերէ: Խմբագիր՝ Մելինէ Անումեան: Ներածութեան մէջ հեղինակը կ'ըսէ, որ օսմանեան կայսրութեան մէջ հայերու բռնի իսլամացման քաղաքականութիւնը ունի դարերու պատմութիւն, սակայն միայն 1915-1923ին Զայոց ցեղասպանութիւնը, կոտորածները, տեղահանութիւնը եւ բռնի իսլամացումը արմատապէս փոխեցին երկրի ցեղագրական պատկերը: 1923ին սկսաւ իսլամացման եւ թրքացման նոր փուլ, որ վերածուեցաւ հանրապետական Թուրքիոյ պետական քաղաքականութեան:

Գիրքին առաջին գլուխին մէջ ներկայացուած է իսլամացման քաղաքականութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ եւ Թուրքիոյ Զանրապետութեան շրջանին:

Ալվրցեան կ'ըսէ, որ օսմանեան կայսրութեան մէջ իսլամացման կը նպաստէին մանկահաւաքը եւ կայսրութեան քրիստոնեայ ժողովուրդներու նկատմամբ պարբերաբար իրականացուող կոտորածներն ու հալածանքները, աւելնալով նկատմամբ գործադրուող ազգային, կրօնական եւ հարկային խտրական քաղաքականութիւնը:

Կոտորածներով, կրօնափոխութեամբ եւ հարկադրուած արտագաղթով

սկսաւ Զայոց ցեղասպանութիւնը, որովհետեւ անոնք կը կատարուէին ազգային-կրօնական յատկանիշի հիման վրայ: Զայոց ցեղասպանութեան օրերուն իսլամացումը ձեւական նախապայման էր գոյատեւելու, բայց յաճախ իսլամացածներն ալ չեն խուսափած կոտորածներէն:

Երկրորդ գլուխով ներկայացուած է իսլամացման գործընթացը 1923էն ետք: Մուսթաֆա Քեմալ շարունակեց Երիտասարդ թուրքերու քաղաքականութիւնը, կոտորելով մօտ 300 հազար հայ: Երկրի հայկական, յունական եւ ասորական տեղանունները փոխուեցան: 1929ին շարք մը նահանգներէ հայերուն պարտադրուեցաւ արտագաղթել: 1942ին հաստատուեցաւ ունեւորութեան տուրքը: Շատ մը եկեղեցիներ փակուեցան ու անբնակացան: Արեւմտեան Զայաստանի մէջ նոր թափ առաւ իսլամացման գործընթացը:

Երրորդ գլուխով կը ներկայացուի կրօնափոխ հայութեան խումբերն ու բնակութեան վայրերը:

Թուրքիոյ մէջ բնակող կրօնափոխ հայերը ըստ կրօնական յատկանիշի կը բաժնուին երկու խումբի՝ սիննի իսլամներ եւ ալեւիներ: Ըստ ազգային յատկանիշի պատկերը աւելի խայտաբղետ է՝ քիւրտեր, թուրքեր, զազաներ, մասամբ՝ արաբներ եւ ասորիներ: Առանձին մեծ խումբ կը կազմեն իսլամացած համշէնահայերը:

Առաջին խումբի հայերը 1915էն ի վեր կը շարունակեն ապրիլ քիւրտերու

կամ թուրքերու կողքին՝ իբրեւ իսլամներ: Անոնց հիմնական մասը իսլամ ընտանիքներու մէջ դաստիարակուած հոգեզաւակներու սերունդներն են: Եթէ անգամ տեղեակ են իրենց հայկական ծագման մասին, առանձնապէս հակամէտ չեն վերադառնալու այդ ինքնութեան: Զաշտուած են կատարուած իրողութեան հետ եւ չեն փորձեր իրենց համար բարդութիւններ ստեղծել:

Երկրորդ խումբը կը կազմեն գաղտնի կամ ծպտեալ հայերը, որոնք կը գիտակցին իրենց ազգային պատկանելիութեան, զայն գաղտնի կերպով կը փոխանցեն սերունդէ-սերունդ, իրենց ընտանիքներուն մէջ կը պահպանեն հայկական ազգային որոշ սովորութիւններ, ասանդութիւններ եւ մշակութային տարրեր, եւ կը խուսափին օտարներու հետ ամուսնանալէ: Այսինքն՝ անոնք կ'ամուսնանան իրենց նման ծպտեալներու հետ: Անոնք նպաստատու պայմաններու մէջ մկրտութեան ծամբով կը վերադառնան հայկական ինքնութեան:

Առանձին խումբ կը կազմեն հայ կիներէ ծնածներու սերունդները:

Չորրորդ գլուխով ներկայացուած են Զամշէնն ու համշէնահայերը եւ Տէրսիմն ու տէրսիմահայերը:

Զամշէնահայութիւնը ըստ բնակութեան վայրի, դասանանքի եւ լեզուի՝ բաժնուած է երեք հիմնական խումբի. արեւմտեան համշէնահայեր, որոնք թրքախօս են եւ սիննի իսլամ, արեւելեան համշէնահայեր, որոնք հայախօս են եւ սիննի իսլամ, եւ հիւսիսային համշէնահայեր,

որոնք կը բնակին Աբխազիոյ եւ Ռուսիոյ մէջ եւ կը խօսին Զամշէնի բարբառ ու քրիստոնեայ են:

Մեծ եղեռնէն ետք Տէրսիմ մնացած հայերը ալեւիացած են: 1937-1938ին տէրսիմցիներու նկատմամբ իրականացուած ցեղասպանութեան ժամանակ սպաննուած է մօտ 15 հազար հայ:

Այսօր Տէրսիմի զազաները, քիւրտերը եւ հայերը կ'ապրին ազգային ինքնագիտակցութեան զարթօնքի շրջան: Կազմուած է Տէրսիմի հայերու միութիւնը:

Հինգերորդ գլուխով ներկայացուած են, ազգայնամոլութիւնը խարխաղ թրքական ինքնութեան համայնապատկերին մէջ՝ կրօնափոխ հայութեան ինքնութեան վերազարթօնքը եւ հակահայ շարունակուող քարոզչութիւնը:

Եւ Իսլամացած Զայու Քրիստոնեայ Զաւակ Եմ. Կարօտ Սասունեան

Նանէ Զայրապետեան

Ծնունդով Սասունէն, այժմ Տիարապետի բնակող Կարօտ Սասունեանին մանուկ տարիքին մայրը կ'ողորմէր մզկիթ, որպէսզի արաբական տառերը սորվի, մտածելով, որ եթէ երեխան մեծնայ որպէս մահմետական, ապա ատելութեան ու վրէժխնդրութեան զգացում չ'ունենար: «Երբ կ'անցնէինք մզկիթի մօտէն, ինծի կը ծաղրէին՝ ըսելով, որ Կարափսի տղան պիտի դառնայ իմամ, ու մենք ալ անոր առջեւ նամազ ընենք:

Ես անընդհատ կը հարցնէի պապիկիս, թէ ով է Կարափսը, բայց ան չէր ըսեր: Օր մը տեղի տուաւ ու ըսաւ, որ Կարափսը իմ պապն էր՝ ազգութեամբ հայ: Թէեւ ինծմէ ամէն ձեւով կը փորձէին թաքցնել իմ արմատներս, սակայն չէին կրնար, քանի որ շրջապատը կը յիշեցնէր այդ մասին: Յետոյ մէջս հարց յառաջացաւ, թէ այդ պարագային ինչ կապ ունինք Զուլայիի հետ, եթէ պապս Կարափսն է. Մահմետականութիւնս այդտեղ վերջ գտաւ: Ես իսլամացած հայու քրիստոնեայ զաւակ եմ», պատմեց Սասունեան:

Կարօտը կ'ապրի Տիարապետ, լրագրող է, կը զբաղի լուսանկարչութեամբ: Քիւրտ-թրքական բախումներու հետեւանքով, Տիարապետի Սուր թաղամասը հսկայական վնասներ կրած էր: Անմասն չէր մնացած նաեւ հայկական Սուրբ Կիրակոս եկեղեցին, որու զանգը այդ ժամանակ ինկաւ ու լռեց մինչեւ այսօր:

«Նախքան բախումը եկեղեցին նորոգուած էր եւ 2011ին վերաբացուած, բայց ոչ թէ որպէս եկեղեցի, այլ ուղղակի այցելելու համար: 2012ին՝ 97 տարուան ընդմիջումէ մը ետք Սուրբ Կիրակոս

սի մէջ կատարուած էր առաջին եկեղեցական արարողութիւնը:

Տարին մէկ անգամ՝ Սուրբ Զատիկի օրը, մեզի կը թոյլատրէին այնտեղ պատարագ մատուցել: Ան կարծես տեղի ու յարակից շրջաններու հայերու հաւաքատեղին ըլլար: 2015ին, Սուրբ Զատիկին 1200 հաւակիթ ներկած էինք, որ յետոյ տեսանք քիչ էր: Բազմաթիւ հիւրեր ունեցանք: Իսկ հիմա բոլորը իրենց վախէն տունէն դուրս չեն ելլեր», ըսաւ լուսանկարիչը:

Ան պատմեց, որ այժմ եկեղեցին անմխիթար վիճակի մէջ է, խորանը անբարձր, գմբէթը չկայ: Արդէն երեք տարիէ արգիլուած է մտնել այդ թաղամաս: Պետութիւնը այնտեղ գտնուող ամէն ինչ հողին հաւասարեցուցած է՝ հայկական տուները նոյնպէս: Սուրբ Թէոտորոս եկեղեցին, որ նոյնպէս այդտեղ կը գտնուի, վերածուեցաւ մզկիթի:

Սասունեանի խօսքով, եթէ քիւրտերը Տիարապետի մէջ կը համարուին տուժման՝ թշնամի, ապա հայերը կ'անուանեն «տուժմանլարըն տուժմանը»՝ թշնամիներուն թշնամին: Այդ իսկ պատճառով հայերը եկեղեցւոյ վերակառուցման համար որեւէ պահանջ չեն կրնար ներկայացնել:

Սասունեանը որպէսզի արդարացնէ իրենց վերագրուող ծառ սասունցի ասոյթը, որոշած է այցելել եւ թաքուն լուսանկարել սուրբ Կիրակոս եկեղեցին:

«Պարծենալու համար չեմ ըրած, գիտեմ որ կարօտ էք, նոյնիսկ լուսանկարները շատ մեծ արժէք ունին ձեզի համար», ըսաւ ան:

Ան Զայաստան կը գտնուի Արեւմտահայոց հարցերու ուսումնասիրութեան կեդրոնի հրաւերով:

Կարօ Սասունեան եւ Մելինէ Անումեան

«10 տարիէ կը զբաղինք իսլամացած հայերու հարցերով: Պէտք է յստակ զանազանել. կան իսլամացած ու ծպտեալ հայեր: Ծպտեալ հայերը կը պահպանեն ազգային դիմագիծը, նոյնիսկ ստեղծած են յատուկ ցանց ու գիտեն, որ հարեան գիւղէն, որ ընտանքը հայ է ու կ'ամուսնանան միայն հայերու հետ:

Այս ամէնը բնականաբար գաղտնի կը պահուի: Իսկ իսլամացած հայերը շատ յաճախ տեղեակ ալ չեն ըլլար, որ

հայ են, այս տեսակը վտանգաւոր է», նշեց կեդրոնի տնօրէն Զայկագուն Ալվրցեան:

Յիշեցնենք, որ Սուրբ Կիրակոս հայկական եկեղեցին կը թուագրուի 5րդ դարու: 2011ին վերակառուցուած էր եկեղեցւոյ զանգակատունը, որ վնասուած էր 1915ին՝ ռմբակոծութենէ: Եկեղեցւոյ գմբէթը ամենաբարձրն էր քաղաքին մէջ, եւ մզկիթներու մինարեթներէն բարձր չըլլալու համար մահմետականները աւերած էին զայն:

«Ամեն Պաիի Կրնան Ռազմական Գործողութիւններ Սկսիլ» Ռազմական Փորձագէտ Ա. Եղիազարեան Զաքիր Հասանովի Յայտարարութեան Վերաբերեալ

Ռազմական փորձագէտ Արթուր Եղիազարեանի համաձայն, Ազրայէճանի ղեկավարութիւնը միշտ ալ յայտնի է իր ամպագոռոյ յայտարարութիւններով, սակայն ատիկա, ըստ անոր, մեզի իրաւունք չի վերապահեր, որ որեւէ յայտարարութեան թերութեամբ վերաբերինք: Ան «Թերթ»-ին հետ ունեցած զրոյցին ընթացքին նշեց. «Պատերազմ սկսելու մասին յայտարարութիւններով գոցէ Ազրայէճան իր ներքին սպառնալիքները կը լուծէ, բայց ամէն պարագայի, պէտք է հաշտի առնենք՝ կայ հրապարակային ըսուած խօսք, որ պէտք չէ անտեսուի»:

«Կը կարծեմ՝ ոչ միայն բանակը պէտք է լաւ պատրաստ ըլլայ, եթէ հակառակորդը փորձէ որոշ գործողութիւններ իրականացնել, այլ նաեւ պէտք է, որ դիւանագիտական ճամբով փորձենք այդ գործողութիւններուն պատասխանել հնարաւոր բոլոր հարթակներով», ըսաւ ան:

Յիշեցնենք, որ Ազրայէճանի պաշտպանութեան նախարար Զաքիր Հասանով յայտարարած էր, թէ նախագահ Իլհամ Ալիեւը իրենց պարտականութիւն տուած է ապահովել բանակին պատրաստութիւնը իրական ռազմական գործողութիւններուն:

«Մեր նպատակն է նախապատրաստել բանակը պատերազմի համար, եւ այսօր ազրայէճանական բանակը արդէն պատրաստ է ազատագրել գրաւուած տարածքները: Բանակը պատրաստ է նաեւ հոգեբանօրէն», ըսած է Հասանով՝ թուարկելով վերջին շրջանին ազրայէճանական զինուորի «ձեռքբերումները»: Հասանով, մասնատրապէս, պնդած

է, որ «ազատագրուած է 11 հազար հեկտար տարածք»:

Արթուր Եղիազարեանի խօսքով, պէտք է աշխարհին ներկայացնենք, որ մենք կողմ ենք Ղարաբաղեան հիմնախնդրի խաղաղ լուծման, բայց յստակ է՝ Ազրայէճան կը փորձէ խոչընդոտել զայն:

Ըստ ռազմական փորձագէտին, չենք կրնար լրջութեամբ չմօտենալ Ազրայէճանի յայտարարութիւններուն, որովհետեւ կը տեսնենք սահմաններուն մէջ զենքերու եւ զինամթերքի կուտակումներ, զօրքերու որոշ տեղաշարժեր:

«Թերեւս ասոնք հնարքներ են: Բայց պէտք չէ մոռնանք, որ Ապրիլեան պատերազմէն առաջ ալ նման հնարքներու կը դիմէին եւ յանկարծակի անցան ռազմական գործողութեան: Այս է իրենց մարտավարութիւնը», ըսաւ ան՝ նշելով, որ անկեղծօրէն չի հաւատար, որ ազրայէճանական կողմը ռազմական գործողութիւններու կը սկսի յայտարարութիւններէն անմիջապէս յետոյ. «Ազրայէճան այն պետութիւնը չէ, որ յայտարարութենէն յետոյ ասպետական կերպով մօտենայ հարցին, կրնայ, ի հարկէ, նաեւ ջլայտարարել եւ պատերազմի սկսիլ»:

Արթուր Եղիազարեան նկատել տուաւ, թէ կացութիւնը այնպէս ալ չէ, որ պատերազմը ամբողջովն հայկական կողմին համար: «Որեւէ պահու կրնան ռազմական գործողութիւններու սկսիլ: Ակնյայտ կը տեսնենք՝ Հայաստանի հետ սահմաններու վրայ կուտակումներ կան, նախիջեանեան կողմը չէզոք գօտիի հաշտին անոնք լուրջ տեղաշարժեր ըրած են, հիմա այնտեղ ամբաշինական աշխատանքներ կը կատարեն, եւ Արա-

րատի մարզէն դէպի Սինիք տանող ճամբու որոշ հատուածներուն մէջ ռազմավարական առումներով սպառնալիքներ կան. եթէ վաղը պատերազմական գործողութիւններ ըլլան՝ բնականաբար, լուրջ վտանգ պիտի ստեղծուի», ըսաւ ռազմական փորձագէտը՝ աւելցնելով, որ հայկական կողմը այս պարագային պէտք է եւ ռազմական, եւ դիւանագիտական գործողութիւններ իրականացնէ՝ խաղաղութիւն ապահովելու համար:

Արթուր Եղիազարեանի դիտարկմամբ՝ հայկական դիւանագիտական կառոյցին կողմէ այս ուղղութեամբ տարուող լուրջ քայլեր չեն նկատուիր:

«Գոնէ հանրութեան տեսանելի հարթակի վրայ նման աշխատանք», ըսաւ ան:

Իսկ ինչ կը վերաբերի բանակին, փորձագէտին կարծիքով. «Զինուորական գործը այնպիսին է, որ պէտք չէ հրապարակային երեւայ, որովհետեւ ինքզինք կը վտանգէ: Բայց, ամէն պարագային, կը կարծեմ՝ մեր զգօնութիւնը ամէն առումով պէտք է աւելցնել: Նոյնիսկ պէտք է պահեստագօրի կազմակերպման գործողութիւններ իրականացնել՝ պատրաստուելու համար», ըսաւ ան:

Արթուր Եղիազարեանի համաձայն, այս պահուն առաջին հերթին ԵԱՀԿ Մինսքի խումբին պէտք է դիմել, պէտք է անոնցմէ արձագանգ ակնկալել Ազրայէճանի ներկայ յայտարարութիւններուն վերաբերեալ:

Արձագանգելով այն դիտարկման, թէ ինչ արդիւնք կու տայ հայկական դիւանագիտական աշխատանքը, եթէ այնուամենայնիւ երկիրները իրենց շահերով առաջնորդուած են միշտ եւ հիմա

Ա. Եղիազարեան

ալ ԵԱՀԿ Մինսքի խումբը հերթական կանխատեսելի, անհասցէ յայտարարութիւններ կ'ընէ, ռազմական փորձագէտը նշեց. «Մենք միջազգային ընտանիքի անդամ ենք եւ կը պահենք միջազգային սկզբունքները, բայց միշտ պէտք է հաշտի առնենք, որ առաջին հերթին մեր յոյսը մեր վրայ պէտք է դնենք: Բոլորը ունին իրենց շահերը, եւ այդ, կրնան աչք փակել: Հայոց ցեղասպանութենէն անցած է հարիւր տարի, եւ հիմա ալ եզրի ժողովուրդի ցեղասպանութիւն տեղի կ'ունենայ, եւ աշխարհը, ինչպէս հարիւր տարի առաջ՝ իր շահերէն մեկնելով, այնպէս ալ հիմա, աչք կը փակէ: Միայն կ'ըլլայ, որ մենք ապաւինինք, որ միջազգային հանրութեան մէջ մեր հարցը կը լուծեն: Մենք պէտք է ուժեղ եւ յաղթող ըլլանք, իսկ յաղթողին ոչ թէ կը դատեն, այլ հետը հաշտի կը նստին», ըսաւ ան:

Ապահովութեան Խորհուրդի Քարտուղարը Մտահոգ Է Ազրայէճանական Ուժերու Սահմանային Շարժումներով

Արցախա-ազրայէճանական ծակատի տարբեր հատուածներու վրայ հակառակորդի ռազմական մեքենաներու եւ զօրքի նկատելի աշխուժութեամբ կատարուած տեղաշարժերը կ'անհանգստացնեն հայկական կողմը, յատկապէս երբ այս շարժումները կը կատարուին այն ժամանակ, երբ Մինսկի խումբի եւ ռանախագահները կը գտնուին տարածաշրջանին մէջ:

14 Յունիսին, Անվտանգութեան խորհուրդի քարտուղար Արմէն Գրիգորեան, անդրադառնալով ազրայէճանական ուժերու այս շարժումներուն՝ նշեց, որ հայ-

կական կողմը միշտ կը հետեւի իրավիճակին: Հայաստանի եւ Արցախի պաշտպանութեան նախարարութեանց ղեկավարները եւ Պաշտպանութեան բանակի հրամանատարութիւնները շարունակ կապի մէջ են:

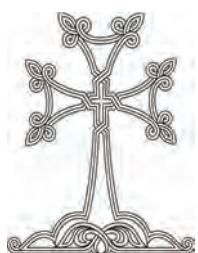
«Պաշտպանութեան բանակն իր պարտականութիւններն ամբողջութեամբ կատարում է եւ ապահովում անվտանգութիւնը սահմանին: Գնահատական կայ, որ զօրքերի տեղաշարժ կայ, այդ տեղաշարժը համեմատութեան մէջ նաեւ պէտք է նայել: Մեզ անհանգստացրել է զօրքերի այդ տեղաշարժը նաեւ

այն պատճառով, որ Մինսկի խմբի եւ ռանախագահները, գտնուելով տարածաշրջանում՝ նման շարժ եղել է», ըսաւ Գրիգորեան:

Նշենք, որ Արցախի Պաշտպանութեան բանակը հրապարակած էր հաղորդագրութիւնը մը, որուն մէջ կը նշուի, որ վերջին օրերուն արցախա-ազրայէճանական սահմանագիծի տարբեր հատուածներու վրայ կը նկատուին հակառակորդի ռազմական մեքենաներու եւ զօրքի աշխուժ տեղաշարժեր ու կուտակումներ:

Արմէն Գրիգորեան

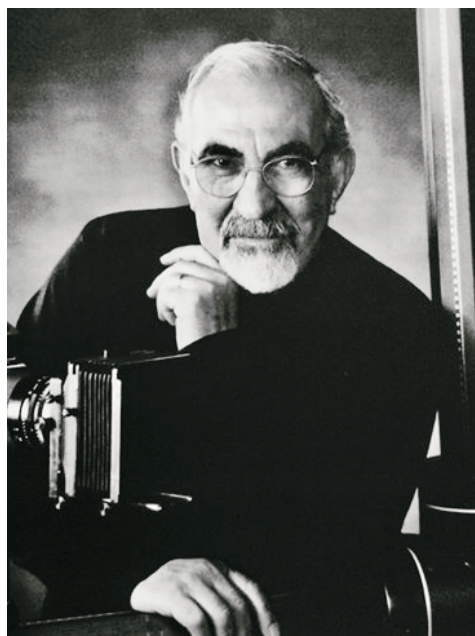

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Գալուստ Պապեանի մահուան առաջին տարելիցին առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի,

Կիրակի, 15 Յուլիս, 2018-ին, Սուրբ Աստուածածին Հայաստանեաց Առաքելական Եկեղեցւոյ մէջ:

Սգակիրներ՝ Յասմիկ, Սարիկ, Վարագ Պապեան, համայն Պապեան, Զէլէշեան, Պարսումեան, Սերոբեան ընտանիքներ – հարազատներ:

Join us

www.facebook.com/Torontohyepaper

ՀՀ Փոխ Վարչապետ ...

շար. Ա. Էջէն

ներ՝ Ալինա Եղիազարեանը եւ Նարեկ Ալեքսանեան:

Օրուայ ընթացքին Ալինեան ու պատուիրակության անդամները զանազան հանդիպումներ ունեցան Թորոնթոյի մէջ: Գանատա Ռայաստանի Գործարարներու խորհուրդի (Canada Armenia Business Council), Համահայկական առևտրային ցանցի (ATN Global Armenian Chamber of Commerce) եւ Business Armenia-ի նախաձեռնութեամբ տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ մը Lara's ճաշարանէն ներս, ուր գանատահայ գործարարներուն ներկայացուցաւ նոր իշխանութեան քաղաքական ծրագիրն ու գործընթացը, Սփիւռքի հետ համագործակցութեան ձեւաչափերը եւ Ռայաստանի մէջ շահաբեր ներդրումներու նոր աշխարհը: Փոխ վարչապետը ըսաւ, թէ պէտք է ստեղծել նոր վիճակ Սփիւռք-Ռայաստան յարաբերութեան մէջ, որ անկախ ըլլայ ոչ թէ հիմնուած միայն ֆինանսական օժանդակութեան վրայ այլ նաեւ՝ մարդկային եւ ներդրումային նախաձեռնութիւններով:

Հաղորդակցութեան եւ Փոխադրամիջոցներու փոխ նախարարը՝ Յակոբ Արշակեան տեղեկագրական քարտէսներով (charts) ներկայացուց ապագայի, 2050ի նպատակակէտը՝ Ռայաստանի բնակչութիւնը հասցնել 5 միլիոնի: Այդ ընելու համար պէտք է կասեցնել արտագաղթը ստեղծելով եւ զարգացնելով զանազան գործեր, բարձր մակարդակի արհեստագիտութիւն, ներդրումային ծրագիրներ:

Փոխ նախարար Մանէ Ադամեան յստակացուց որ օրէնքը, թափանցիկութիւնը եւ պատասխանատուութիւնը Հա-

յաստանի կառավարութեան նոր գործելակերպն է: Ռայաստանի նոր կառավարութեան քաղաքականութիւնը չունի արտաքին ուժեղ արեւելում:

Երեկոյեան, Թորոնթոյի Հայ կեդրոնին մէջ կայացաւ ժողովրդային հաւաք. Թորոնթահայութեան եւ Business Armenia-ի անունով խօսք առաւ Յակոբ Զանապետեան, որ շեշտեց, թէ հայ ժողովուրդը տակաւին հսկայ ծանապարհ ունի կտրելիք եւ թէ Ռայաստանի եւ Արցախի զոյգ պետականութեանց հզօրացումը կը մնայ՝ ազգային գերխնդիր: Ապա փոխ վարչապետն ու Սփիւռքի փոխ նախարար Բարգէն Տէր Գրիգորեան լայնօրէն անդրադարձան նոր կառավարութեան գործընթացին եւ աշխատելու ձին, շեշտելով իրաւունքի գերակայութեան եւ օրէնքի առջեւ բոլորին հասարակութեան վրայ հիմնուած՝ ազգային միասնութիւն եւ քաղաքացիական համերաշխութիւն: Փոխ վարչապետը շեշտեց Սփիւռքի կարեւոր դերը նոր Ռայաստանի հզօրացման աշխատանքին մէջ: Ան յատկապէս կարեւոր նկատեց Ռայաստան-Սփիւռք փոխ-վստահութեան վերականգնումը եւ Ռայաստանի մէջ տիրող մենաշնորհային դրութենէն ձեռքազատումը: Ան յայտնեց նաեւ, որ նոր իշխանութիւնը բարձրօրէն կ'արժեւորէ Սփիւռքի մասնակցութիւնը ժողովրդավար Ռայոնիքի կերտման աշխատանքին մէջ եւ կ'անկնկալէ Սփիւռքի մասնակցութիւնը ոչ միայն բարեգործական նուիրատուութիւններով, այլեւ՝ գիտական եւ մարդկային ներուժով, ինչպէս նաեւ կը քաջալերէ ներդրումներ կատարել գիտատնտեսութեան եւ ենթակառոյցներու մէջ:

Ապա հանրութեան հետ քննարկուեցան զանազան հարցեր, որոնցմէ՝ երկրաքաղաքացիութեան զինապարտութեան

Փոխ վարչապետ Ալինեանի պատուիրակութիւնը Rex Power Magnetics-ի գործատեղիին մէջ կը ծանօթանայ ընկերութեան աշխատելաձեւին:

օրէնքը, հակամենաշնորհային դրութիւն ստեղծելու աշխատանքները, Երոմիութեան հետ կապեր ամրապնդելու գործընթացը: Փոխ վարչապետն ու փոխ նախարարները թափանցիկ մօտեցումով պատասխանեցին ուղղուած հարցումներուն: Փոխ վարչապետը յստակացուց նաեւ, որ Ռայաստանի մէջ ներդրումներ կատարելու համար, գանատահայերը կրնան դիմել Business Armenia-ին:

Նշենք, թէ գործարար Վարուժ Լափոյեան Ռայաստանի մէջ պիտի ներդրէ 5 միլիոն տոլար, ինչպէս նաեւ Շանթ Ղազարեան, Ռաֆֆի Տուտազեան, Անտրէ Կումուշեան եւ Սահակ Արսլանեան՝ միասնաբար 5.5 միլիոն տոլար Կասկատի նախագիծին ուղղութեամբ:

Ռայոնի պատուիրակութիւնը Թորոնթոյի մէջ ունեցաւ նաեւ այլ շահաւէտ հանդիպում մը, այս անգամ կազմակերպուած՝ Զորեան Հիմնարկի Տնօրէն

Գուրգէն Սարգիսեանի կողմէ: Հանդիպման ներկայ էին Թորոնթոյի մէջ հաստատուած միջազգային գործարար եւ արհեստագիտական շրջանակներէ եւ ընկերութիւններէ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ եւ հիմնադիրներ:

Պատուիրակութիւնը այցելեց նաեւ Rex Power Magnetics ընկերութիւնը եւ քննեց անոր Ռայաստանեան մասնաձիւղը ընդլայնելու հնարաւորութիւնը:

Հայ Դատի Յանձնախումբի դատարանով՝ Փոխ վարչապետ Ալինեան եւ իր պատուիրակութիւնը հանդիպում ունեցաւ նաեւ Թորոնթոյի Քաղաքապետ Ճոն Թորրիի հետ, որ պատրաստակամութիւն յայտնեց Ռայաստան այցելելու՝ յաջորդ տարի:

(Այս յօդուածին մէջ օգտագործուած են՝ Սարին Փօլատեանի, Արշօ Զաքարեանի եւ Հայկական Ոստմնասիրական Անի Կեդրոնի գրութիւնները:)

Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ ...

շար. Երոյ Էջէն

ընթացքին երեխաները յայտնեցին ապագայի իրենց երազած ասպարէզի անունը: Աւարտին՝ բեմ հրաւիրուեցաւ Զարեհ Ա. Քինյ. Զարգարեան՝ շնորհատրեւոյ աշակերտներն ու իրենց ծնողները, յայտնելու իր պատգամը, փոխանցելու սրտի խօսքն ու Պահպանիչով ամբարտեւոյ ուրախալի այս հանդէսը:

Աւարտական 8րդ դասարանի Ամալերջի հանդէս -16 Յունիս 2018

Ս. Երրորդութիւն Ռայոյ. Առաք. եկեղեցւոյ «Մակարոս Արթինեան» սրահը, նախօրօք զարդարուած օրուան առիթին համապատասխանող գեղեցիկ ձեռնային աշխատանքներով, դռները բացած կը սպասէր Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Ազգ. Շաբաթօրեայ վարժարանի ամբարտական 8րդ դասարանի աշակերտներուն:

Թիով 26 աշակերտներ՝ ամբողջացնելով վարժարանի 10ամեայ կրթական ծրագիրը, հպարտութեամբ պիտի ստանային իրենց վկայականները:

Հանդէսը սկիզբ առաւ շրջանաւարտներու սրահ մուտքով, որոնք ծաղիկներու ոստերով դիմաւորուեցան զոյգ շարքերով կանգնած իրենց ընկերներուն կողմէ:

Վարժարանի տնօրէն Դոկտ. Արփի Փանոսեան Մըթաթի հրաւերով ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին աշակերտներու կողմէ կատարուած Գանատայի եւ Ռայաստանի քայլերգները եւ դպրոցի ուսուցիչ:

Բացման խօսքին մէջ ան ընթացիկ տարեշրջանը կոչեց Յաղթանակի Տարի, հպարտութեամբ նշելով, որ այս տարուան շրջանաւարտները կը ներկայաց-

նեն դպրոցի 62րդ հունձքը: Անդրադարձաւ դպրոցի աշակերտութեան թիւի աճին (շուրջ 320 աշակերտներ): Ան շնորհակալութիւն եւ երախտագիտութիւն յայտնեց Ս. Երրորդութիւն Ռայոյ. Առաք. եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ եւ Գանատահայոց Թեմի Փոխառաջնորդ Տ. Զարեհ քինյ. Զարգարեանին՝ աղօթաշունչ իր հոգատարութեան համար, «Բարեւ» կեդրոնի անդամներուն, խնամակալներուն, ծնողներուն եւ դպրոցի անձնակազմին: Խօսք առաւ նաեւ TDSB-ի ներկայացուցիչ Զօլի Եանկը, որ իր գոհունակութիւնը յայտնեց յաջորդական քանի մը տարիներու ընթացքին վարժարանիս հետ արդիւնաբեր համագործակցութեան համար:

Յաջորդաբար հանդէս եկան շրջանաւարտները (Արեւելահայ եւ Արեւմտահայ բաժիններով): Ծրագիրը բազմազան էր. ներկայացուցեցան խմբային արտասանութիւն, անհատական խօսքեր, բեմականացում (շաբաթօրեայէն պատկերներ), երգ, շնորհակալական եւ երախտագիտական խօսքեր: Յատկանշական էր աշակերտներու կողմէ պատրաստուած տեսերիզը, ուր պատկերուած էին շրջանաւարտներու տասնամեայ յիշատակները այս վարժարանէն ներս:

Խօսք առաւ նաեւ Մարիէթա Գասպարեան, որ կարեւորեց կրթական եւ մարդկային արժանիքներով հարուստ այս տարիներու գնահատելի արժէքը իրաքանչիւր հայ աշակերտի կեանքին մէջ:

Աւարտին, Զարեհ Ա. Քինյ. Զարգարեան կատարեց վկայականներու բաշխումը, շնորհակալական խօսք ուղղեց յարգարժան տնօրէնութեան եւ ուսուցչական կազմին, ընդգծելով, որ աշակերտները ամբարտեւով այս դպրոցը մաս պիտի կազմեն գաղութի հայ կեանքին՝ դառնալով եկեղեցւոյ, դպրոցի եւ ազգի պատուաբեր անհատներ:

Հայ Սկաւուտի... շար. 6րդ Էջէն

Խօսք առին ՀՄԸՄ Թորոնթոյի սկաւուտ խորհուրդի ատենապետ Արա Յարութիւնեան, ՀՄԸՄ Թորոնթոյի վարչութեան ատենապետուհի Սեւան Հաճի Արթինեան եւ ՀՄԸՄ Գանատայի Շրջանային վարչութեան ատենապետուհի Լիոնի Սարմազեան՝ նշելով որ անելի քան 70 քոյրեր եւ եղբայրներ Թորոնթոյի մասնաձիւղէն պիտի մասնակցին 11րդ համահայկական բանակումին, որ տեղի պիտի ունենայ Ռայաս-

տան՝ Բիւրականի բանակավայրին մէջ: Այս տարի բանակումը կը զուգահիշի Ռայաստանի Հանրապետութեան առաջին անկախութեան 100րդ տարեդարձին: ՀՄԸՄ արդէն մեծ դեր ունէր անկախութեան օրերէն սկսեալ՝ որբերու խնամքի եւ դաստիարակութեան մէջ, ինչպէս նաեւ եռագոյնը եւ անկախութեան արժանիքները պահելու առաքելութեան մէջ:

Սկաւուտի օրը փակուեցաւ Սարդարապատի, ՀՄԸՄի 100ամեակի եւ «Յառաջ Նահատակ» քայլերգներով:

Ռութեն Սեւակ

շար. 7րդ Էջէն

Ի Ռութեն Սեւակի տուն թանգարանը Նիսի մէջ. կը յառաջանայ Ռութեն Սեւակ Մշակութային Հիմնարկը որ թէ հրատարակութեամբ թէ մրցանակներու տուածութեամբ կը զբաղի. Երեանի թիւ 151 դպրոցին դիմաց Ռութեն Սեւակի կիսանդին կը գտնուի. Շամիրամ ներկայ կ'ըլլայ բացման հանդիսութեան:

2013ին, Էջմիածինի մէջ կը բացուի Ռութեն Սեւակի անուան թանգարանը, ու գտնուողած են իր գեղանկարչութիւն-

ները, ձեռագիրները: Յովհաննէս Զինկիլիբեան Ռութեն Սեւակի անուան մրցանակ կը հաստատէ որուն կ'արժանանան Ծառուկեանի «Մէրը եղեռնին մէջ» եւ Ալեքսանդր Թոփչեանի «Եւ անգամ մահից յետոյ» գիրքերը:

Ռութեն Սեւակի կեանքը եղաւ անհուն սիրոյ, ցաւի, ցասումի, նուիրումի կեանք. զգաց մարդկութեան ցաւերը, զգաց իր ազգին տառապանքը սակայն իրեն համար, իր ստեղծագործութիւններուն մէջ, կեանքը երբեք կանգ չառաւ, որովհետեւ ան սիրահարն էր մարմանդին:

Համազգայինի «Հայ ...

շար. 8րդ Էջէն

րենիք», «Սարի Սիրուն Եար», «Նախիջեան» եւ «Ձէյթունցիներ» եւ յօրինած է «Մայրիկ» երգի երաժշտութիւնը: Հայ երգի եւ երաժշտութեան հաւատարիմ ջահակիր եւ նուիրուած երաժիշտ մը:

Հանդիսութեան ամբարտեւ Ռայաստանի «Գլաձոր» Մասնաձիւղի վարչութեան անունով խօսք առաւ Մանկապատանեկան երգչախումբի վարչական ներկայացուցիչ Լորիկ Կարպուշեան Գաթրճեանը: Ան գնահատեց ծնողներու հայ երգի հանդէպ ցուցաբերած գիտակցութիւնը, որոնք առանց զանալոյ, իրենց հեքոտ առօրեայ զբաղմունքներ-

րու կողքին շաբաթական հերթականութեամբ իրենց զաւակները ապաւինեցան Համազգայինին եւ երգչախումբի փորձերուն բերին: Ան յաջողութիւն մաղթեց երգչախումբի անդամներուն եւ խնդրեց իրենցմէ կառչած մնալ Հայ մշակոյթի եւ երգի ակունքներուն:

Շնորհակալութիւն յայտնեց երգչախումբի յանձնախումբի անդամներուն Թալին Աշքարեան Նաճարեանին, Մակի Սուլեյմանին եւ Իվէթ Նազարեան Տէր Մինասեանին:

Հաղիսատեսին գնահատականը բոլոր ծափահարութիւններն էին, որոնք ցոյց կու տային թէ որքան իրենց հոգիները պարուրուած էին երգչախումբին, դէկավարին եւ դաշնակահարին հրամացած հրաշալի երգերով:

**DANCE THE NIGHT AWAY WITH
THE ONBOARD ENTERTAINMENT**

KHOREN MOURADIAN
HAROUT KARAGOZIAN
HAROUT BEDROSSIAN

HYE RIDERS
M/C

SATURDAY AUGUST 25, 2018
All Aboard by 7:00PM SHARP
Cruising from 7:05PM-12:30AM
Aboard the Yankee Lady III
259 Queens Quay West Toronto
www.yankeelady.ca

\$75 Dinner
Cash Bar

FOR TICKETS CALL
KM: (519) 240-9449

FEAT. DJ HYE CLASS

**3rd ANNUAL
HYE RIDERS CRUISE**

Dr. Anet Biuss D.D.S

Markham Dental Solutions

New Patients Welcome

- Crowns and Bridges
- Veneers
- Implants
- Extractions
- Root Canal Therapy
- Mercury Free Fillings
- Dentures
- Teeth Whitening
- Invisalign

Tel.: 905 475 7600
Fax: 905 475 4075 www.markhamdentalsolutions.com
18 Crown Steel Dr, Suite 109 Markham Ontario L3R 9X8

**ԹՈՐՈՆՏՈՆԻ ՆԱՅ ԿԵԴՐՈՆԻ
ԵՐԵՑՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱՍԵՐՈՒԹԻՆՐ
ԿՈՅ Կ'ՈՒՂՂԷ զԱԴՈՒԹԻՍ
ԵՐԵՑ ԱՆՈՂԱՄՆԵՐՈՒՆ
ՄԱՍ ԿԱԳՄԵԼՈՒ ԸՆԿԵՐԱՍԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ՎԱՅԵԼԵԼՈՒ ՄՐԵՐՄԻՍ ԻԹՆՈՂՈՐՄ
ԱՄԷՆ ԵՐԵՔՉԱՐԹԻ
ԱՌ. ԺԱՄՐ 9:00ԷՆ
ՄԻՆՃԵՒ ԿԵ. ԺԱՄՐ 2:00Ր
ԹՈՐՈՆՏՈՆԻ ՆԱՅ ԿԵԴՐՈՆԷՆ ՆԵՐԱ:**

ՆՕՄ-ի ԹՈՐՈՆՏՈՆԻ
«ԲՈՒՐԻՆԱ» ՄԱՍՆԱՃԻՂ

25-րդ ՏՈՒՄԻՍ ՕՐ

ՆՈՒՐՈՒԱԾ՝
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Ա. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄՆԱԿԻՆ

ԶՈՒՆՈՒԱԾ՝
ՀԱՅՈՑ ԹՎԱԳԱՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՄԵՐՈՒՆ
ՈՐԱՐՈՒԿԱՆ, ԱՐՈՒՂԵՆԵԱՆ, ԱՐՉԱԿՈՒՆԵԱՑ,
ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՑ, և ԿԻՒԼԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՓԱՌԻԲԸ

ՃՈՒՍ ՑԱՅՏԱԳԻՐ
ԽՐԱԽՆԴԱՆՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԱՆՂԱԿԱՆ ԽՈՒՒՆՈՑ
ՇԱՐԱՔ, 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 2018
ՀԱՅ ԿԵԴՐՈՆԻ ՍՐԱԽԷՆ ՆԵՐԱ
45 Hallcrown Place, Toronto

ARE YOU CURIOUS ABOUT YOUR HOME'S MARKET VALUE?
CALL FOR A COMPLIMENTARY EVALUATION

JOHNNY ISKENDERIAN
Real Estate Broker
DEDICATED TO RESULTS

Direct: 416-727-6656
Office: 416-235-2500
johnny.iskenderian@gmail.com
www.thediamondrealty.ca

The Diamond realty Inc. Brokerage 1570 Kipling Ave. #200 Toronto, ON. M9R-2Y1

**TO ADVERTISE IN
CANADA'S ONLY
ARMENIAN MONTHLY
NEWSPAPER
CALL 416-878-0746**

DEVRY SMITH FRANK LLP
LAWYERS & MEDIATORS

Real Estate
Wills and Powers of Attorney
Estate Administration and Corporate Law

Robert P. Adourian
416-446-3303
robert.adourian@devrylaw.ca

Alleen Sakarian
416-446-3307
alleen.sakarian@devrylaw.ca

DSF

95 Barber Greene Road, Suite 100
Toronto, ON M3C 3E9
416-449-1400
www.devrylaw.ca

ARMENIAN HERITAGE CELEBRATION

ԽԱՉԿԵՐԱՅԻ ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒՄ

SATURDAY SEPTEMBER 8, 2018

\$25 ADMISSION

KIDS: AGE 5-10: \$10, UNDER 5: FREE

Շաբաթ Մատադորինեք ժամը 6:00PM
Խրախճանք ժամը 8:00PM

SUNDAY SEPTEMBER 9, 2018

FREE ADMISSION

Կիրակի Պատարագ ժամը 11:00AM
Հերիսայի Օրինուբն ժամը 1:00PM

Հաճելի Մթնոլորտ Աւանդական Տառվ շուրան
Համադամ ճաշեր, Փոքրերու Խաղավայր

FOR HOTEL RESERVATIONS CALL:

CAMBRIDGE - Cambridge Hotel
700 Hespler Rd, (519) 622-1505
Discount Code: ACC

ARMENIAN COMMUNITY CENTRE
15 INTERNATIONAL VILLAGE DR.
CAMBRIDGE ON.
www.armeniancentrecambridge.org

WITH ENTERTAINMENT BY:

**KHOREN MOURADIAN &
ARARAD AHARONIAN**

Հարսանյաց Սրահ **CRYSTAL GRAND** **Հայկական Ռեստորան**
BANGUET HALL CONFERENCE CENTRE
Երկու սրահներ, 100 եւ 300 հյուրերի համար

Հայկական Երաժշտություն

ARMENIAN LIVE BAND
Հարմարագույն վայր
Հարսանիքների, կնուխների, ծննդյան տարեդարձների,
ընտանեկան հավաքների եւ ամեն տեսակ միջոցառումների համար
Էտոբիկո-Միսիսսաուգա շրջանի միակ հայկական ճաշարան
2110 Dundas St. East, Unit 4, Mississauga
www.crystalgrand.ca Tel.:905-277-2800

ARMENIAN BISTRO

Հայկական եւ միջազգային ճաշատեսակների բացառիկ ընտրանի

Լահմաձուն Խորովածի տեսականի Խինկալի ...

5485-5487
Dundas Street West Toronto Ontario
Phone: 416 625 3527

RMA REAL MORTGAGE ASSOCIATES License #10454

Ari Tutaryan
Mortgage Agent | M1703020

100% GUARANTEED BEST RATE
Experienced with over 50 lenders including Banks, Trust Companies, Credit Unions, ensuring that you get the best mortgage at the lowest rate!

aritutaryan@hotmail.com
aritutaryan@rmabroker.ca
(416) 856-6784

HomeLife/Vision
Realty Inc.-Brokerage* - Realtor Member
*Independently Owned and Operated

HOMELIFE HIGHER STANDARDS

Anahit Davtyan
Sales Representative

- Detailed In Home Evaluation
- Current Market Analysis

Cell: 647-716-6550
Bus: 416-383-1828
Fax: 416-383-1821
davtyan_anahit@yahoo.com
www.homelifevision.com
1945 Leslie Street Toronto, Ontario M3B 2M3

Գիտ՞նիք թե

Թաղման ծախսերը գրեթե նույնն են
եւ կախեալ՝ ընտանիքի
կատարած ընտրությունեն

R.S.KANE FUNERAL HOME

Բարեւ « Ես ճո՛ւն Զեյնս եմ՝ R.S.Kane Funeral Home-ի նախագահը:
Եթե յաւելեալ օգնութեան պէտք ունիք « խնդրեմ կապուեցեք մեզի հետ
Հեռ. 416-221-1159 Կամ e-mail: info@rskane.ca

GLOBEX Immigration & Legal Services Professional Corporation

Our Services:

IMMIGRATION

- **Business Class** Investor, Entrepreneur, Self-employed
- **Express Entry** Canadian Experience Class, Federal Skilled Worker, Provincial Nominee Program
- **Sponsorship** Spousal Sponsorship, Family Sponsorship
- **Temporary Residence** Work Permit, Study Permit, Visitor Visa
- **Refugee**
- **Humanitarian & Compassionate**
- **Appeal (For Refused Applications)**
- **Permanent Resident Card, Citizenship**

LITIGATION

- **Traffic Court**
- **Small Claims Court**
- **Land Lord & Tenant**
- **Accident Benefit**
- **Name Change**
- **Federal & Provincial Tribunal**

Our Credential:

Over 25 Years in Business

Accredited Member of LSUC, "Law Society of Upper Canada"
Accredited Member of ICCRC, "Immigration Counsel"
Accredited Member of CAPIC, "Canadian Association of Professional Immigration Consultants"
Accredited Member of PSO, "Paralegal Society of Ontario"

For more information and an initial consultation, please contact our head office:
4789 Yonge Street, Suite 1012, Toronto, Ontario, Canada, M2N 0G3
(Sheppard Subway)

TEL: 416-222-2115 (4 lines) FAX: 416-222-9020
EMAIL: imm@globexintl.ca WEBSITE: www.globexintl.ca

12 ASSOCIATED OFFICES AROUND THE WORLD

KHAJERIAN LAW

Servicing all your legal needs
with commitment and integrity

Khajerian Law is a boutique law firm where we make it a priority to establish and maintain a close working relationship with our clients. Regardless of the nature of your legal matter, Khajerian Law will provide professional legal services with a personal touch.

FOR A FREE CONSULTATION CALL (416) 882-4131

PRACTICE AREAS

REAL ESTATE

WILLS & ESTATES

CORPORATE & COMMERCIAL

IMMIGRATION

NOTARY SERVICES

ARMEN KHAJERIAN
BARRISTER & SOLICITOR

(416) 882 4131
armen@khajerianlaw.com
330 Highway 7 East, # 309, Richmond Hill
khajerianlaw.com

Crown Pastries

حلويات التاج

2086 Lawrence Ave. East
(East of Warden) Scarborough

Call (647) 351-2015

Specializing in pistachio, cashew, almond, walnut and hazelnut baklava & other regional pastries and sweets.
Everything is hand-made from scratch, using the finest ingredients and prepared fresh daily.

Taste of Aleppo

#1
Baklava in
Toronto

Myanmar Activist Wins Prize Created In Memory of Armenian Genocide

(RFE/RL)- A veteran lawyer defending the rights of Myanmar's persecuted Rohingya Muslim minority received at the weekend an international humanitarian award created in memory of the 1915 Armenian genocide in Ottoman Turkey.

Kyaw Hla Aung was declared the winner of the 2018 Aurora Prize for Awakening Humanity at a pre-dawn ceremony held near an ancient Armenian monastery, against the backdrop of Mount Ararat located just across Armenia's border with Turkey. He received the prize carrying a \$100,000 personal grant during another solemn event held in Yerevan on Sunday evening.

"The support of the Aurora Prize serves as important recognition for all of the Muslim victims of human rights violations," he said.

The annual award was established in 2015 by three prominent Diaspora Armenians: philanthropists Ruben Vardanyan and Noubar Afeyan, and Vartan Gregorian, the president of the Carnegie Corporation of New York. It is designed to honor individuals around the world who risk their lives to help others.

The prize is named after Aurora Mardigian, an Armenian genocide survivor who witnessed the massacre of relatives and told her story in a book and film.

Armenia - The main official ceremony of the 2018 Aurora Prize for Awakening Humanity in Yerevan, 10 June 2018.

Armenia - The main official ceremony of the 2018 Aurora Prize for Awakening Humanity in Yerevan, 10 June 2018.

Kyaw Hla Aung was selected by an international committee from among 750 nominations submitted from 115 countries. The selection committee comprises dignitaries such as Mexico's former President Ernesto Zedillo, former French Foreign Minister

TorontoHye editor Karin Saghdejian with former WUC International Vice Chair Jill Longson and CNN hero Umra Omar, after presentation of the Aurora Prize, Ararat Valley, June 10.

2018 Aurora Humanitarian Prize winner Rohingya lawyer Kyaw Hla Aung with Prize founders N. Afeyan, V. Grogorian and R. Vardanyan, Ararat Valley, June 10.

Bernard Kouchner and former U.S. Ambassador to the United Nations Samantha Power.

Kyaw Hla Aung has for decades been trying to protect the Rohingya community against discrimination and grave human rights abuses committed by Myanmar authorities. He has spent a total of 12 years in prison as a result of his efforts.

Kyaw Hla Aung is based in Sittwe, the capital of Myanmar's northwestern Rakhine state where more than one million Rohingya lived until a year ago. Myanmar's armed forces launched last summer a brutal crackdown on them in response to armed attacks by Rohingya insurgents.

Nearly 700,000 Rohingya have fled to neighboring Bangladesh since August, creating

one of the world's largest refugee camps. The refugees have reported systematic killings, burnings, looting and rape committed by security forces.

The United Nations and the United States have described the crackdown as ethnic cleansing - an accusation which Myanmar denies.

"Kyaw Hla Aung's work personifies the spirit of the Aurora Prize," said Mary Robinson, a former UN high commissioner for human rights and another member of the selection committee.

Power, for her part, lamented what she called the international community's inadequate response to the Rohingya refugee crisis. "An entire people has been systematically murdered, raped and deported

from their country, and no contact group has been formed," the former U.S. envoy said in Yerevan.

Vardanyan, who is an Armenian-born Russian businessman, drew parallels between the plight of Rohingya Muslims and Armenians deported and massacred by the Ottoman Turks during the First World War. "I think there was something symbolic [about the choice of the 2018 prize winner,]" he told RFE/RL's Armenian service. "But it was really not our decision."

Like the previous two Aurora Prize winners, Kyaw Hla Aung was also awarded an additional \$1 million to donate to organizations that inspired his work. He chose three charities providing medical and other relief aid to Rohingya refugees.

Humanitarian Leaders Convene at the Annual Aurora Dialogues Yerevan to Discuss Solutions to the World's Major Humanitarian Challenges

On June 9, 2018 the Aurora Humanitarian Initiative hosted the third annual Aurora Dialogues, entitled "Inspire, Empower, Impact." The conference was made possible by the support of the Federal Foreign Office of Germany and through the collaboration with the Global Perspectives Initiative (GPI). The Dialogues, attended by prominent humanitarian and human rights figures such as Co-Founder of Médecins Sans Frontières Bernard Kouchner and former US Ambassador to the United Nations Samantha Power, explored sustainable solutions to meeting the needs of vulnerable communities around the world.

The Aurora Dialogues opened with welcome remarks from Jane Corbin, award-winning BBC journalist and filmmaker, followed by an address from Aurora Co-Founder Vartan Gregorian, who introduced the Dialogues, saying: "Aurora wants to reach out, to remind people everywhere that conscience still matters. Value still matters; humanity still matters; dignity still matters. We're all creatures of the same humanity, but that comes with great responsibility."

Samantha Power, Aurora Prize Selection Committee Member, then highlighted the importance of international diplomacy and grassroots action to make a difference to the refugee crisis. On changing the narrative around humanitarian issues Ambassador Power said, "We need to put faces on crises. People are so overwhelmed right now by the scale of suffering and tragedy."

The 'Inform' panel saw the presentation of the 2018 Aurora Humanitarian Index, during which two members of the Aurora Selection Committee - Kouchner and Ernesto Zedillo, former President of Mexico

BBC journalist Jane Corbin conducts a talk with Aurora humanitarian Initiative guests in Yerevan, June 9.

- joined online site Refugees Deeply co-founder Preethi Nallu and Aurora co-founder Ruben Vardanyan, to discuss how information empowers individuals and organizations to drive change.

Preethi Nallu reflected on the media's responsibility to provide insight into crises. "So much information is thrown at us at such a rapid rate that we're often reducing very complex narratives and experiences into digestible content. We're creating black and white narratives that simply do not start the conversations that can help a lot of people at the heart of displacement, and rehabilitating their communities," she said.

Alice Greenwald, President and CEO of the National September 11 Memorial and Museum, introduced a session of inspiring one-to-one conversations between members of the Selection Committee and the 2018 Aurora Prize Humanitarians.

"At a time when lack of empathy for the misfortunes of others is routinely demonstrated, promoted, and even at times legislated, there is no more effective way to champion the value and urgency of action in support of others than to celebrate the stories of those who step up. These stories must be told, they need to be remembered, but most importantly, we need to learn from them," said Ms. Greenwald.

Selection Committee Members Gareth Evans, President Emeritus of the International Crisis Group and Former Foreign Minister of Australia; Mary Robinson, former UN High Commissioner for Human Rights and former President of Ireland; and Lord Ara Darzi, Director of the Institute of Global Health Innovation at the Imperial College London then interviewed the 2018 Aurora Humanitarians. Rohingya

rights advocate Kyaw Hla Aung; Prajwala co-founder Sunitha Krishnan; and La 72 founder Friar Héctor Tomás González

Castillo explained the inspiration that drives them to continue fighting for the most vulnerable around the world.

2017 Aurora Prize Laureate Dr. Tom Catena; Hainan Cihang Charity Foundation President Philipp Rösler; Safari Doctors Founder and 2017 CNN Hero Umra Omar; and Fondation du Grand-Duc et de la Grande-Duchesse Director Mike van Kauenberg, then gathered to analyze the best ways business, government, non-profit organizations and on-the-ground entities can work together to provide lasting solutions.

"I'm a firm believer in local solutions for local problems. We are able to reach much bigger milestones in addressing community needs when we get this unconditional support that comes in, however small, versus large grants that have us focusing on the technical side of operation," said Umra Omar, Founder of Safari Doctors when discussing the impact of grassroots action.

Aurora Co-Founder Noubar Afeyan concluded the Aurora Dialogues by saying: "All of us are the beneficiaries of some sort of intervention that helped us achieve or survive. The more one achieves, the more one can feel a debt of gratitude that can get converted for those most in need. The more that creates impact, the more it will spread gratitude in action."

The third annual Aurora Dialogues Yerevan event was held at the Matenadaran, the Institute of Ancient Manuscripts, in Armenia as a part of a weekend of special events to celebrate the 2018 Aurora Prize.

Toronto AGBU Celebrates Aram Khatchaturian Anniversary with Unforgettable Concert

By: isa basmadjian

This year marks the 115th anniversary of the birth of the world renowned Armenian composer Aram Khatchaturian. It is also the 40th anniversary of the Aram Khatchaturian Museum in Yerevan. Because we all couldn't be in Armenia to commemorate these momentous events, the AGBU invited Armine Grigoryan, director of the Khatchaturian Museum, professor at the Yerevan State Conservatory and a member of the famed Khatchaturian Trio, to help us do so here in North America.

Grigoryan was not the sole artist on the Toronto AGBU stage on the evening of June 15th. Joining her were two other astonishingly gifted pianists, Sona Barseghyan and Narine Mardoyan, as well as the prodigious saxophonist Ara Arakelyan. TorontoAGBU chairperson, Mihran Egavian, in his introductory address remarked that although it was Grigoryan's first visit to Toronto, the other performers on the program had graced the Toronto AGBU stage on other memorable occasions; all part and parcel of the AGBU's mission of commitment to Armenian art and culture as well as the support and promotion of its talented artists.

The evening began with Grigoryan's unabashed recounting, in pictures and words, of Aram Khatchaturian's Armenian roots and their influence and inspiration in developing his talents, which ultimately earned him the esteem of his peers, the admiration of numerous illustrious personages, plus countless fans around the world. And in taking

Pianists Armine Grigoryan, Sona Parseghyan and Narine Mardoyan and Saxophonist Ara Arakelyan.

the spectator on a tour of the Aram Khatchaturian Museum in Yerevan using visual aids, Grigoryan reinforced her theme of the magnificence and uniqueness of this great composer. However, in the midst of her presentation, the unforeseen happened, a power failure.

After a brief hesitation, Grigoryan, undaunted, continued with her presentations and visuals and microphone. The large crowd in the Babayan Hall applauded her perseverance. She then went to the piano to

continue with a performance of the beloved Komitas song, Krounk. In the dark, without any visual distractions, the power of the music somehow became even more poignant, more soulful, more meaningful. The audience was enthralled. Grigoryan's beautiful interpretation was just the beginning.

Other exquisite renditions on the piano, mostly Khatchaturian compositions, followed, with Grigoryan performing duets with Mardoyan and then Barseghyan. And all of a sudden the lights came back on. The audience

gasped. Oblivious to it all, the performers continued playing. Now the audience could see them swaying to the rhythm of the music as if it had cast a spell on them; their expressions reflecting every nuance of the composition. We too were transported into the melodies. They conjured up thoughts and feelings of the past and of memories to be made.

A new sound came on the scene with the masterful performance on the saxophone by Arakelyan. Whether he accompanied Barseghyan or Grigoryan, the effect was the same, bewitching.

Although the evening's four performers are all serious professionals, they also demonstrated a charming sense of humour when, in their finale, Mr. Arakelyan, playing the role of a villain, unexpectedly charged on the stage brandishing a fake sabre, purportedly to attack the ladies. They, in turn, feigned shock and fear reminiscent of scenes in silent movies. At that time the ladies precipitated to the piano and Arakelyan picked up his saxophone and they all began to play, delighting the audience with a spirited rendition of Khatchaturian's Sabre Dance. They received a prolonged standing ovation and kudos at the end of their performance.

At the onset of the program, Grigoryan had mentioned that Khatchaturian had wanted the world to learn about and to love Armenian music as he did. This unforgettable concert and its stars did just that; they made us love their performances, the music they played and so much more.

A lot of joy, but a lot of nostalgia: Toronto bids bittersweet farewell to TSO's Peter Oundjian

(CBC)- As a violinist, conductor and music director of the TSO — Peter Oundjian has created a legacy for himself while shaping one of the city's biggest cultural institutions over the past three decades. •3f

In preparation of Oundjian stepping down as music director, The Toronto Symphony Orchestra (TSO) has been honouring him with farewell concerts for the month of June.

"It's always mixed feelings," Oundjian told CBC Radio-Canada. "A lot of joy, but a lot of nostalgia."

And after 14 years of international tours, music festivals and an overall rebranding of the orchestra, it was the city's turn to honour the conductor at one of his final concerts Friday afternoon, a free event called Thank You, Toronto!

Mayor John Tory presented Oundjian with a key to the city and talked about his impact on the symphony.

"He has brought a fresh reputation to the TSO, not just in our hometown but in other parts of the world," Tory said. "When Peter took over the TSO in 2004, it was not what you see and what you'd experience today."

Oundjian was also given the status "Music Director Emeritus," which means although he's leaving Toronto and stepping down from the podium, he'll be back in years to come to periodically conduct concerts.

"Musically, and in every other way, they just became a stronger team," Oundjian said of the TSO.

'Morale was very low'

Tory also reminded the audience that Oundjian launched his career when the orchestra was "going through some challenges."

Toronto Mayor John Tory said it was an 'honour' to give Oundjian a key to the city. (CBC Radio-Canada)

"Morale was very low," Oundjian told CBC's Matt Galloway on Metro Morning last Tuesday. "They had a very very difficult previous few years," referring to the shortage of funding, sparse audiences and low community interest.

The musician started as a solo violinist for the symphony in 1981. He still remembers the atmosphere when he began conducting in 1998.

"I remember there was a real chilliness when I first came to conduct," Oundjian said. "Playing wise, there was always a huge amount of talent."

When he took the position of music director in 2004, Oundjian said he worked to increase the institution's morale and funds,

which were both lacking.

"You don't actually create philanthropy, you identify it." If someone isn't really interested in making a significant donation to the symphony you're probably not going to persuade them, they have to be open to it in the first place.

As for who's replacing him, that's still unknown, but Sir Andrew Davis, who was the TSO's music director in the 70s and 80s, will fill in temporarily.

'It's kind of like flying'

Oundjian is known for touring the orchestra throughout Europe, Israel, as well as making two sold-out appearances in New York City's Carnegie Hall.

Here at home, Oundjian took the TSO

TSO musical director Peter Oundjian conducted one of his final performances, a free event in Roy Thompson Hall called Thank You, Toronto! (CBC Radio-Canada).

to small communities in northern Ontario.

"What I guess I've worked on is to try to create much more freedom, much more communication, much more joy in music making and to also make the people who come to listen to us feel this positive energy, positive vibe, in the room," he said.

He's also credited for bringing in more than half of the TSO's current musicians and for creating two new music festivals, including the New Creations Festival, which showcases new Canadian and international orchestral music.

"It's pretty magical; it's kind of like flying," he said about being part of the orchestra. "It is one the most incredible examples of human cooperation that anyone can imagine."

Armenian Community Celebrates Heritage on Centennial of First Armenian Republic at Canadian History Museum

On June 13, 2018, Armenian Canadian heritage was celebrated on the occasion of the centennial of the Republic of Armenia of 1918-2018. The event was held under the auspices of His Eminence Archbishop Papken Tcharian, Prelate of Canada who led a memorial service at the St. Onuphrius Ukrainian Church located in the History Museum's Canada Hall.

Close to 120 special guests, representatives of the Government of Canada and the diplomatic corps participated in the event. "Celebrating this important chapter in our community's and Armenia's history following the tragic 1915 Genocide at the Canadian Museum of History emphasises our strong collective commitment to remembrance, human rights promotion and condemnation of genocide," remarked the MC, Nora Arouchian, from the Armenian Prelacy's National Education Council.

Welcoming dignitaries following grace, Archbishop Tcharian stated that independence from oppression is a sacred value, "Armenia's first independence thus remains, above all, ideological in nature." The Prelate thanked Canadians and our successive governments for opening their hearts and receiving Armenian Genocide survivors and dislocated refugees and blessed both Canada and Armenia.

A message for this occasion from Prime Minister Justin Trudeau was read: "It was 100 years ago this May that Armenians declared independence and established the First Republic of Armenia. Only by overcoming many obstacles and enduring the hardships of the time that an independent Armenian

state was able to re-emerge. It was a truly significant achievement and one that held the foundation for the modern-day Armenian Republic. Canada's cultural diversity is one of our greatest strength and sources of pride. Canadians of Armenian descent have made and continue to make important contributions to our national fabric."

Armenian Ambassador to Canada Levon Martirosyan, also addressed the crowd recognizing the role Canadians played after the Genocide and the significance of the first Armenian Independence.

Two presentations on the historical context ensued. The first on Armenians in the Canadian Expeditionary Force: Volunteers and Draftees, was delivered by Fresno State University Emeritus Professor Isabel Kaprielian-Churchill. The speaker, who is a well-known researcher on Armenian immigration and culture in the Diaspora, is also the author of *Like Our Mountains: A History of Armenians in Canada*, and *Sisters of Mercy: Armenian Nurses, 1900-1930*.

The second presentation dealt with Canada's substantial interest in the fate of the Armenian people one hundred years ago. It was delivered by Aram Adjemian, author of *The Call from Armenia: Canada's Response to the Armenian Genocide*. The speaker talked about deliberations in Canada for assuming a mandate for Armenia and overall support provided to the "junior ally".

The special event was concluded with an exhibition and a reception at the Museum Hub, celebrating this historic milestone.

Archbishop Papken Tcharian, Prelate of Canada, leads a memorial service at the St. Onuphrius Ukrainian Church in the History Museum's Canada Hall, June 13, Ottawa.

Aram Adjemian

Professor Isabel Kaprielian-Churchill

Armenian Missionary Association Of America (AMAA) Celebrates 100th Anniversary

The Armenian Missionary Association of America (AMAA) is Celebrating the 100th Anniversary of its Foundation with events taking place around the world from October 2017 – October 2018.

On Saturday, May 12th 2018, organized by the Armenian Missionary Association of Canada (AMAC), with the efforts of Toronto Board Members and a Special Centennial Committee, the AMAA 100th Anniversary Celebrations were embraced by more than 275 attendees.

The welcoming and opening remarks were made by the chair of the Organizing Committee, Dr. Ani (Janbazian) Hasserjian. She noted that the gathering was a Celebration of Faithful Service by the AMAA for a Century and by the AMAC for almost 35 years, of Commitment, "To Serve the Physical and Spiritual needs of people everywhere".

Mr. Zaven Khanjian delivered a message on behalf of the AMAA, which was followed by a DVD Presentation, reflecting "A Legacy of Faith, Love and Service" Of the Armenian Missionary Association of America for the past 100 years.

The Program included "A Musical Journey" by talented Armenian Young Professionals.

Dr. Hasserjian introduced Dr. Rupert Abdalian, who grew up with dreams of becoming a Concert Pianist. He graduated with High Distinction from McGill Music Conservatory. He has won many accolades in Canadian Music Festivals and Competitions. However, Dr. Abdalian did eventually find himself caught between a career as a doctor and a pianist. He realized his place was in the middle. He graduated from McGill University Faculty of Medicine and completed a postgraduate residency in Internal Medicine and Gastroenterology at University Of Toronto. He is currently chief of the Division of Gastroenterology at North York General Hospital, in Toronto and is an adjunct lecturer at University Of Toronto, in the departments of Medicine and Surgery.

His performance of the Waltz and Nocturne (from Masquerade Suite) of Aram Khachaturian, as well as all the other pieces

of Alan Hovhannes, Arno Babajanyan and Frederic Chopin, proved in fact what Dr. Abdalian believes in: "Music and Medicine are complimentary pursuits." His hopes were truly demonstrated, "that one does not need to give up Arts to pursue a career in Medicine."

The Soloist, Mrs. Sona Hovsepyan, has studied piano from an early age under the tutelage of her mother. She is a graduate of the Komitas State Conservatory of Music of Yerevan with an MA in Music. Now based in Toronto, she is a much sought after and loved performer as a soloist in various concerts and festivals. She also conducts children's choirs and is a teacher of piano and voice for all ages. Mrs. Hovsepyan was able to mesmerize the audience with a series of Armenian "Memorable Songs" and "Habanera" (from Carmen Opera) of George Bizet.

Duduk player Vahan Ouroudyan, a graduate from Komitas State Conservatory of Yerevan, Gyumri Branch, played many solo breathtaking pieces from Komitas and other popular music on Clarinet and Duduk. He also accompanied the Soloist in some of the songs, which were truly enjoyed by all.

Well known Pianist, Mrs. Talin Artinian Kelebozian is a graduate from the Damascus State Conservatory as well as from the Komitas State Conservatory of Yerevan. She accompanied the Soloist very professionally in all of her repertoire.

All four of the musicians are regular contributors to Sunday Church Service Liturgy at Armenian Churches in Toronto.

By the request of the audience, under the influence of "the Long Standing Ovations", the Musical Program was concluded by the song "How Great Thou Art", sung by Hovsepyan, accompanied by Abdalian and Ouroudyan on piano and duduk respectively.

The celebrations of the AMAA Centennial could not be possible without acknowledging the hard work and contributions of some members of the Armenian Evangelical Church of Toronto.

Mr. Mihran Jizmejian was recognized by the Centennial Committee, with a Citation, as a sign of appreciation and respect, for the

hard work that he has done. He was given the consideration which was due, for everything that he has done in the Middle East and In Canada at Armenian Evangelical Schools, Publications, Churches, Christian Endeavour Societies, Youth Groups and others, as a Principal, a Teacher, an Editor, Minister's Assistant, Lecturer etc... Specifically, Mr. Jizmejian was honoured for being a Founding Board Member, an Executive Secretary, an Executive Director and the Current President of the AMAC. His devotion to the goals of the AMAA and AMAC as a Volunteer for the past 35 years are exceptional and are greatly appreciated. The Citation was presented by Rev. Hovhannes Sarmazian.

Mr. Antipas Lousararian was acknowledged for his contributions at the Armenian Evangelical Church of Toronto,

Mission Committee. The Plaque was presented by Rev. Yesayi Sarmazian.

After the closing remarks, Dr. Hasserjian invited Rev. Serop Megerdichian for Blessings with a prayer.

At the Rev. Dr. Movses Janbazian Church Hall, the Celebrations continued with the "Cake Cutting Ceremony" followed by an Exquisite Reception, prepared by the Organizing Committee with the help of the Church Ladies Auxiliary members and was served by the Youth of the Armenian Evangelical Church of Toronto.

The fellowship continued until late into the evening, with those present enjoying a "Silent Auction" and a great "Reception."

Proceeds of the AMAA Centennial Celebration Musical Concert will be allocated to ASKERAN Kindergarten of Artsakh.

REQUIEM

GARO KAVOUKIAN
29 March 1921 - 5 June 2018

Will be remembered
at the Requiem Service
following Holy Mass

15 July 2018

Holy Trinity Armenian Church
920 Progress Ave. Toronto

The art of thinking...on one's feet!

By: Talyn Terzian-Gilmour

I'm often surprised at the vastness of human interaction: in other words, it's amazing what boundaries people will cross when relating with one another. Specifically, my boundaries, which some may say are a little more narrow than others. And in the face of having my boundaries crossed, what's even more surprising is how often I find myself completely stunned, immobile and utterly incapable of thinking on my feet...

I remember when I'd go clubbing with my girlfriends in my late teens. Back then it was pretty easy to get your hands on a fake ID...in fact, with a little creativity one could easily create their own. In any case, there were three of us and we were inseparable. All week long we would talk about which clubs we'd go to and with whom, plan outfits and so on and so forth. We were a lot more daring then... And while the first was the pretty one and the second was the sweetheart, I always liked playing the part of, for lack of a better term, smart ass.

Random beefcake: "Hey. Howzit goin'? Can I get you a drink?"

Me: "No thanks." Ugh. I'm onto this guy...he's definitely not interested in my world views...

Random beefcake: Puffing chest like a peacock. "So, uh, you and your friends come here often?"

Me: "Ya." Lame. Please go away.

Random beefcake: "You know honey, we didn't wait in line. I know some guys." Getting very full of himself. "I could get you in whenever you like."

Me: "Hmmm...thanks. That's ok." Oh. My. God. Gross. Feeling like I've been drenched in slime. Turning to leave...

Random beefcake: Crosses boundary! Grabs my arm and getting a little feisty. "So it looks like my friends are hooking up with your friends so how about..."

Me: Looks that would shoot daggers and kill in an instant. Remove beefcake's hand from my person. "How about what? Look, I'm sure you're a really nice guy. But here's the thing. I'm studying international relations and politics. I'm planning on being a diplomat or a lawyer, ok? I don't think there's a match here. So how about you just move on?" Ooooooh...harsh...walk away.

Now that's thinking on your feet. But somewhere along the way, that very self-assured girl took a bit of a back seat. Call it having babies, call it changed priorities, call it growing up and being immersed in environments where the rules perhaps aren't as clear...

In my XX years, situations seem more complicated, the stakes are higher and thinking on your feet means keeping your head in the game... a game that knows no boundaries...

Like that certain person (we all know one) who, no matter what, will point out just how tired I look every single time I see them. EVERY. SINGLE. TIME. Monday morning? Tired. Friday afternoon? Tired. Dressed to kill? Tired. Always tired, tired, TIRED! Appalling.

And though this is a regular occurrence, it's still surprising.

Is there no nicer way to greet someone? Now, I'm not saying that one shouldn't show care or empathy, or even concern at my once-in-a-while or more-times-than-usual haggard state. But since when did that kind of small talk replace the inconsequential talk about the weather?! I wish I could just reply, "Ya, what of it?! I have this chronic condition, perhaps you've heard of it, it's called: LACK OF WORK LIFE BALANCE-ITIS. You know, like PULLED IN A MILLION DIFFERENT DIRECTIONS-EMIA..." But relationships are complicated... So instead, I do what I always do - I acquiesce, half whimper and smile.

Why be surprised? Why assume that everyone respects boundaries? Sadly, I'm often most caught off guard while at work. And I think this has more to do with the fact that thinking fast and being on my toes just doesn't seem akin to developing marketing strategy, financial models and writing presentations or reports...not terribly life or death situations, right? Wrong.

For example, the other day I was told by someone that if I made a mistake, just one mistake, in a very important document that I was responsible for, a document that had taken over three weeks to craft, that they would "kill" someone... nay (and here it comes) - with slit eyes, dark face and bony finger pointing towards me - that they would "kill" me!

Now THAT'S harsh. Despite the (hopefully probable) fact that it was an obvious turn of phrase and common colloquialism, my boundaries had not only been crossed, but pulverized, like after a nuclear attack. The situation was also just a little bit ridiculous. As soon as the words were out, I think I just stood there, mouth agape, and the only thing that I did or said again (DAMMIT!!) was half whimper and smile. Seriously. Like why couldn't I have responded with any of the following:

1. Wow, that seems kind of violent.
2. Whoah. You know that's against the law, right?
3. I think the last time I threatened to kill someone (obviously as a turn of phrase) I was highly hormonal, 16 and in high school.
4. Now that's not being much of a team player. Hey man, if I go down...you go down.
5. Aha. I get that you would like for me to be like a robot or some kind of droid that is incapable of human error. I shall endeavor to rise to this impossible challenge.
6. @\$% YOU.

Is it that I need more of a backbone? Is it that I just shouldn't care? Or is it the fact that perhaps I need to remember that boundaries, for some, are meant for crossing. So what if I just crossed my own first? What if, I put aside sweetness, politesse, empathy and consideration? Sounds like too big of a price to pay for not being me. Though I am all for some witty repartee...here's a good summer project: time to get back in the game and master the art of thinking on one's feet!

ARS School Competes in Their 1st Track and Field Meet

ARS school track and field teams.

By: Sam Manougian

For the past several years, the ARS Armenian private school has been expanding its athletic program, each year achieving additional success.

The school groups started to win championships in volleyball, basketball and soccer as new championship banners started to decorate the gym.

This year for the first time the athletics program was expanded to include grades 2, 3 and 4. After an excellent cross-country program in September and October, the school entered a team in the SSAF Track and Field meet for Under 10 and Under 12 age groups. Led by coaches McDowell, Borecky and Sam Manougian, the students were very excited and eager as they started their practices in preparation of their upcoming meets.

The dates of the meets quickly arrived. The under 12 tournament was held on May 11 at the Toronto Outdoor Track and Field Centre at York University. Four athletes represented the ARS school. The top ARS runner for the under 12 team was Berge Marcarian who easily won his heat in the 400 meters and placed 4th overall.

The under 10 tournament was held 3

weeks later on May 29 at the Terry Fox Track and Field Stadium in Brampton. The ARS school fielded a team of 35 athletes which was the maximum number of athletes allowed under the rules. A total of 30 schools were represented and they had brought their top athletes. The competition was extremely tough and the students had to deal with the difficult condition of long hours under a very hot sun. In spite of everything, all the ARS students performed extremely well. The top 4 athletes in each event earned valuable points for their school.

The top runner for the ARS school for the under 10 category was Gayaneh Artounian. She easily won her heat in the 200 meters and crushed her opponents by over 20 meters at the finish line. Her time held up for a valuable 4th place finish overall which was an amazing result.

As this was the initial year, the ARS team is developing in track and field. The team gained valuable experience this year and laid a strong foundation for next year's track and field team. The students are excited and looking forward to September for a successful cross-country and track and field season next year.

ԹՈՐՈՆՏՈՒՅԷ
T O R O N T O H V E

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոյ» պարասխանաբար ցէ իր էջերուն մէջ լոյս փեւսած ծանուցումներու բովանդակութեան: Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի:

Ethnic communities urge Quebec to adopt mandatory genocide curriculum

The Jewish, Armenian, Rwandan and other communities that have suffered mass atrocities have coalesced to urge the Quebec government to make the study of genocide compulsory in all high schools.

A campaign to raise \$100,000 to develop curriculum materials for the proposed program was launched by The Foundation for the Compulsory Study of Genocide in Schools, a grassroots organization founded in 2014 by Heidi Berger to lobby for genocide education, on June 19.

Berger, the child of Holocaust survivors, believes that education is the key to preventing hatred and radicalization, and is dismayed that only passing reference is made to it in the province's mandatory curriculum.

Last October, after years of being told by politicians and bureaucrats that it could not be done, the Education Ministry offered to partner with the foundation to form a working committee to develop resources for teaching about genocide.

That committee – composed of ministry staff, teachers, experts and foundation volunteers – has been meeting every since.

However, Berger said it is the foundation's responsibility to fund those materials, including a teacher's guide and an educational video that's suitable for all schools. She is confident that these things will soon be available.

The June 19 campaign launch was hosted by the Kandy Gallery and attended by about 150 guests, including representatives of the Rwandan, Armenian, and Cambodian communities. Also present were representatives of the Muslim community, to which the foundation has reached out, as well as Education Ministry official Sarah Mainich.

No province has a mandatory genocide curriculum, Berger noted. The foundation's ultimate goal is to see that the subject is taught across Canada.

The foundation is a registered charitable

organization that's administered through the Jewish Community Foundation of Montreal and relies solely on the private sector for funding. It grew out of Berger's personal mission to talk about the Holocaust in schools around the province, following the death in 2006 of her mother, Anna Kazimirski, a survivor from Poland who for many years spoke to young people as a Montreal Holocaust Museum volunteer.

Berger came to realize that many teens do not know much about the Holocaust and other modern genocides. Many people don't even know what the word "genocide" means, she said. "Survivors' testimonies are not enough," said Berger, "young people have to understand the steps that lead to genocide."

Most teachers are reluctant to do that. "They are either afraid, are not interested or say they don't have time," she said.

Until last fall, education ministers and civil servants were dismissive of what the foundation was trying to do. Berger attributes the breakthrough to Education Minister Sébastien Proulx.

"There are only two short paragraphs in the Secondary V history course on Terrorism and Conflict," she noted. "The Holocaust is only referred to as a movement to deprive Jews of civil rights."

The foundation also speaks about the mass killings in Bosnia and Darfur, as well as those in Syria, Iraq and Myanmar.

Mheir Karakchian, who's Armenian, praised what the foundation has accomplished: "Three years ago, we had nothing. But we put our forces together and now we are a community, there is solidarity of the victims."

Moses Gashirabake, a Tutsi survivor of the 1994 Rwandan massacre, also welcomed the initiative, saying that, "It's not easy because Rwandan survivors do not like to speak out, but now, with the Jewish and Armenian communities, we can hold hands and support

Heidi Berger, left, greets filmmaker John Curtin, the director of *Why the Jews?* (Janice Arnold/The CJA)

each other."

Holocaust survivors Sidney Zoltak and Marguerite Qudus also endorsed the foundation's work.

However, another audience member, Roman Serbyn, a retired history professor at the Université du Québec à Montréal, wondered why the foundation has made no mention of the genocide that took place in his native Ukraine, referring to the Soviet Union's forced famine in the early 1930s.

Foundation spokesperson Marcy Bruck told The CJA that it will be included in the curriculum that's currently being developed.

The documentary *Why the Jews?* by Montreal filmmaker John Curtin was also screened at the event. In it, lawyer Alan Dershowitz, Israeli President Shimon Peres, Rabbi Jonathan Sacks of Great Britain and Rabbi Reuben Poupko of Montreal, among others, offer opinions on how such a tiny and

often persecuted group could have achieved so much.

Curtin's father, who left Vienna in 1939, was Jewish, but the filmmaker was raised as a Catholic. The idea for the film began to germinate when he was a CBC reporter in Berlin and was surprised by the admiration Germans had for the Jewish people.

In the panel discussion, Rabbi Poupko said Jews are mistaken in thinking that anti-Semitism is rooted in jealousy. Anti-Semites dismiss those achievements because they see them as evidence of a Jewish conspiracy or influence, he said.

"Anti-Semitism is not despite, or in ignorance of, the accomplishments of Jews; it is because of those accomplishments. They remind anti-Semites of their failures, therefore they have to destroy those people." (Canadian Jewish News)

Landmark Turkish Divestment Bill Clears First Senate Hearing

The Divestment from Turkish Bonds Act, Today, AB 1597, on Monday passed the Senate Public Employment & Retirement Committee by a vote of 4-0, with one abstention, continuing a historic movement to hold Turkey accountable for their continued denial of the genocide of 1.5 million Armenians.

"I am grateful for my colleagues for joining with me to fight for justice for the 1.5 million Armenian souls who perished in the Genocide," stated Assemblymember Adrin Nazarian. "If Turkey continues to fund Armenian Genocide deniers they must be financially punished."

AB 1597 prohibits the boards of the California Public Retirement System (CalPERS) and California State Teachers' Retirement System (CalSTRS) from making additional or new investments, or renewing

existing investments issued, owned, controlled, or managed by the government of Turkey.

"For the past few years, the ANCA-Western Region has been diligently working closely with the Armenian Youth Federation and Assemblymember Adrin Nazarian on advancing the Divest Turkey initiative step by step, and we are gratified that AB1597 cleared one more hurdle today," said Nora Hovsepian, Esq., the chair of the Armenian National Committee of America-Western Region.

"We look forward to seeing California's investment policy come into alignment with its unequivocal policy calling for justice for the Armenian Genocide, and we will continue to do all we can to achieve this goal," added Hovsepian.

The boards shall liquidate investments only upon action taken by the federal

government. More specifically, CalPERS and CalSTRS must liquidate any of the investments described above within six months of the passage of federal sanctions on Turkey.

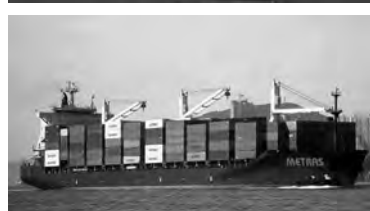
This bill also requires the boards of CalPERS and CalSTRS to submit reports to the Legislature and the Governor, within a year of when the federal government issues sanctions against Turkey. The report will detail a list of investments that they have already liquidated and a list of investments that potentially can be liquidated.

AB 1597 will now be debated and voted on by the Senate Judiciary Committee.

Adrin Nazarian represents the 46th Assembly District, serving the San Fernando Valley communities of Hollywood Hills, Lake Balboa, North Hills, North Hollywood, Panorama City.

State Assemblymember Adrin Nazarian

Your Most Reliable Transportation Partner To/From Armenia & Worldwide

- Ocean, Air & Land Int'l Transportation
- Door to Door Services Available
- 20', 40', LCL and Break-Bulk
- Insurance Coverage
- Export Documentation, Letters of Credit Handling and Banking Negotiations
- Dedicated Agency Network Worldwide

METRAS

SHIPPING & FORWARDING INC.

2175 Sheppard Ave. E.
Suite 215 Toronto ON, M2J 1W8

Tel.: 416-497-0377

Fax: 416-497-0783

info@metrasshipping.com
www.metrasshipping.com

Armenian Government, Parliament Move To Amend Election Law

(RFE/RL)- Armenia's prime minister and parliament set up on June 20 separate working groups tasked with drafting amendments to the Electoral Code before anticipated fresh parliamentary elections.

The commission formed by Prime Minister Nikol Pashinian will be headed by his first deputy, Ararat Mirzoyan, and comprise other senior government officials, the chairman of the Central Election Commission (CEC) and civil society representatives.

One of those civic activists, Daniel Ioannisian, told RFE/RL that the commission will publicize its first draft amendments to the code as early as next week after discussing them with the Council of Europe's Venice Commission. Ioannisian said he and several government officials will travel to Venice for that purpose.

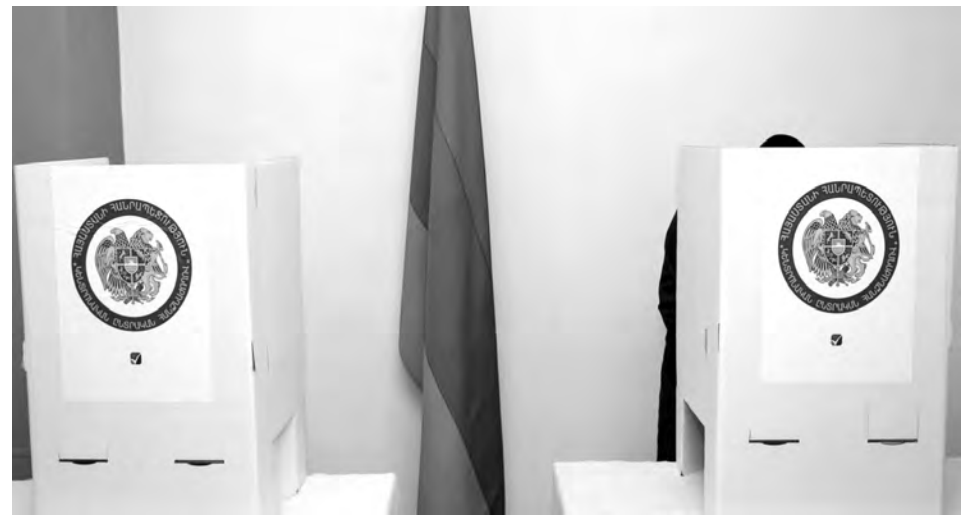
Ioannisian said the ad hoc body will essentially propose additional legal safeguards against multiple voting and a change of the existing mechanism for electing the National

Assembly. It will seek to ensure that Armenians vote only for parties or blocs, rather than their individual candidates running in nationwide constituencies.

This change of the electoral system is supported by virtually all political groups except the former ruling Republican Party of Armenia (HHK). The latter is thought to have strongly benefited from the existing system in the last elections held in April 2017.

Shortly after Pashinian's executive order, the four political forces represented in the Armenian parliament issued a joint statement saying that they have formed a separate task force that will also work on a reform of the electoral legislation. Each of them appointed three members of the working group. They expressed readiness to cooperate with the government commission.

The policy program of Pashinian's cabinet approved by the National Assembly earlier this month calls for the conduct of pre-term general elections within one year. The premier

has made no secret of his desire to hold them this fall. Leaders of the parliamentary forces have been more vague on possible election dates.

Senior representatives of the HHK, which

has the largest group in the current parliament, spoke out against snap polls until this month. But the former ruling party indicated three weeks ago that it is ready to embrace the idea in principle.

Pension Reform Bill Approved By Parliament

(RFE/RL)- The National Assembly approved on Wednesday the new Armenian government's decision to complete an unpopular reform of the country's pension system which was launched four years ago.

The new Western-backed system is to cover 280,000 or so Armenian workers born after 1973. It requires them to earn most of their future pensions with monthly financial contributions to one of two private pension funds operating in Armenia. Both funds are owned by European companies.

The former government, which embarked on the pension reform in January 2014, said that the existing mechanism for retirement benefits is not sustainable because of Armenia's aging and shrinking population. But it decided to make the new system optional for private sector employees until July 2018 in response to angry street protests.

Prime Minister Nikol Pashinian defended the reform when he presented his newly formed cabinet's policy program to the parliament earlier this month. But in a major concession to Armenians affected by it, the cabinet approved on June 11 a bill that would temporarily cut their pension tax rate from 5 percent to 2.5 percent.

The move prompted Labor and Social Affairs Minister Mane Tandilian, who was one of the organizers of the 2014 protests, to step down.

Later, Tandilian withdrew her resignation after Prime Minister Nikol Pashinian pledged

to consider amending a new pension system that will become mandatory on July 1 for all Armenians born after 1973.

Tandilian was one of the organizers of street protests in 2014 against the reform requiring those citizens to finance a large part of their future pensions through additional tax payments.

The protests forced Armenia's former government to make the new system, recommended by Western donors, optional for private sector employees until July 2018.

Finance Minister Atom Janjughazian presented the bill to the National Assembly on Tuesday. He insisted that the effective privatization of the pension system is "the only way to ensure that people get pensions worthy of their work after retirement."

The parliament passed the bill in the first reading by 78 votes to 2. Seven other deputies abstained. All of them represent the Armenian Revolutionary Federation, Pashinian's coalition partner which has opposed the reform.

The ARF-affiliated Minister for Economic Artsvik Minasian openly objected to the bill on June 11. His objections clearly irritated Pashinian, who said that all ministers must share "collective responsibility" for government policies.

Businessman Gagik Tsarukian's bloc, which is also part of the ruling coalition, has also criticized the reform in the past. Still, most of its deputies voted for making the new system mandatory for all Armenians aged 44 and

A session of the National Assembly in Yerevan, 8 February 2018.

younger. One of them, Mikael Melkumian, said Janjughazian's remarks on the parliament floor largely dispelled their misgivings for the time being.

Deputies from the Yelk alliance, of which Pashinian is a leader, likewise voiced conditional support for the bill. Edmon Marukian, another Yelk leader, said he expects

the new government to consider modifying the new system later on.

Pashinian made clear that he is open to such discussions.

According to government officials, over 200,000 people are already covered by the new pension plan.

Armenian Agricultural Exports Jump In 2018

(RFE/RL)- Armenia's exports of fresh fruits and vegetables have doubled so far this year, with Russia remaining their principal destination, the Ministry of Agriculture said recently.

Figures released by the ministry show that they totaled almost 67,300 metric tons as of June 15, compared with 33,820 in the same period of 2017.

The National Statistical Service (NSS) reported earlier that Armenian agricultural exports more than doubled in monetary terms in the first four months of 2018.

They fell by as much as 30 percent in 2017, to \$71 million, due to poor harvests.

Weather conditions have been more favorable this year. According to the Ministry of Agriculture, Armenia has exported 14,752 tons of apricots since the beginning of this year, sharply up from just 26 tons in the year-

earlier period.

The ministry figures also show that over 95 percent of the 2018 agricultural exports went to Russia. Armenian exporters enjoy tariff-free access to the Russia because of their country's membership in the Eurasian Economic Union (EEU).

Russian President Vladimir Putin noted rising Armenian exports to Russia when he met with Prime Minister Nikol Pashinian in the Kremlin recently. Putin attributed that to Armenia's membership in the Russian-led trade bloc.

Pashinian described his trip to Moscow as "productive".

"The government and its bodies must work hard so that we fully realize the potential for [greater] fruit and vegetable exports because the Russian market needs that," he told a cabinet meeting in Yerevan.

A worker at a commercial greenhouse in Ararat province, 19 Apr. 2017.

Armenia's Revolutionary Government Steps Up Anti-Corruption Purge

By: Grigor Atanesian

(Eurasianet)- Armenia's authorities have accelerated their campaign against officials in the former government with a series of anti-corruption arrests, heightening the battle between the new regime and the former elite.

After Nikol Pashinyan was elected prime minister May 8 largely on the strength of an anti-corruption platform, his new team took a cautious approach toward allegedly corrupt former officials. Pashinyan's pick to head the National Security Service (NSS), Artur Vanetsyan, emphasized the need to tackle corruption but took a relatively nonconfrontational approach.

Throughout May, the NSS publicly presented evidence of tax fraud committed by a number of companies, including those controlled by a former ruling Republican Party member of parliament. But Vanetsyan had said that he considered reimbursement of damages made to the state sufficient grounds for dropping criminal charges, and no high-profile arrests were made in connection to these charges.

But in June, the campaign has taken a more aggressive turn. On June 14, the NSS arrested two senior officials in the Yerevan city government, which is still controlled by Republicans. On June 16, in the city of Etchmiadzin, the houses of Republican MP Manvel Grigoryan, a retired lieutenant general in the Armenian armed forces, and mob boss Artur Asatryan (known as "Don Pipo") were raided by masked NSS officers. Both men were arrested on illegal weapons procurement charges, with Asatryan also accused of kidnapping.

Grigoryan's supporters and allies

mobilized after his arrest. RPA spokesperson Eduard Sharmazanov called the arrest "unconstitutional and unlawful." His concerns were reiterated by Armen Ashotyan, another high-profile Republican MP (Ashotyan later deleted his Facebook post). At the same time, supporters of the detained general gathered to protest at NSS headquarters and even tried to close down a street.

Returning from a short visit to Nagorno-Karabakh, Pashinyan also weighed in. In a Facebook live video, he claimed that at Grigoryan's mansion, the NSS found not only arms but also food sent by schoolchildren in April 2016, intended for soldiers on the frontlines in Nagorno-Karabakh. A few hours later, footage of the search of Grigoryan's house was broadcast by Armenian public television.

The video shook the nation. At Grigoryan's

country house, a small arsenal of guns, sniper rifles, rocket-propelled grenades, some 12,000 rounds of ammunition, explosives, and hand grenades was stocked next to Hummer and Range Rover SUVs and vehicles donated to the army, including an ambulance car.

The video also shows cans of food preservatives and first aid kits, labeled "for soldiers" and "not for sale" and accompanied by hand-written letters from kids. As head of the veterans union Yerkrpah, Grigoryan was responsible for delivering aid to the army. Instead, he used it to feed tigers and bears at his private zoo, the NSS said.

The chilling effect of these accusations deeply undermined support for Grigoryan. In subsequent statements, the RPA's Ashotyan and Sharmazanov both appeared shaken and emotional. Grigoryan's lawyer stepped down, refusing to defend him. From jail, Grigoryan

addressed his fellow RPA lawmakers, asking them to strip him of immunity and promising to restore his good name. His son Karen Grigoryan, who served as a mayor of Etchmiadzin, resigned.

Armenians appeared both shocked and overwhelmingly supportive of the arrests. Facebook, Armenia's primary space of political expression, exploded. "Vanetsyan Artur rocks :) Yes, I never thought I'd have a positive opinion about the NSS", wrote Daniel Ionnisyan, founder of the Union of Informed Citizens, a Yerevan-based watchdog group. "How cool is that, when one feels safe because of the NSS," echoed Arek Keshishian, an Aleppo-born architect who repatriated to Armenia few years ago. The head of the NSS said that the agency is currently receiving "thousands of job applications" from citizens.

For decades, the Grigoryans served as a symbol of ubiquitous corruption, lawlessness and systemic violence. They used to rule the city of Etchmiadzin, a home to the Mother See of the Armenian Apostolic Church, as a private fiefdom. Investigative outlets reported tax evasion; but city residents have been describing a grimmer reality, one in which Grigoryan and his cronies were assaulting, raping and torturing locals.

The arrest and resignation of the Grigoryans were met with celebration in the city, Armenian newspapers reported. Meanwhile, Vanetsyan has warned that the service has received reports of criminal groups' plans to kill both him and Pashinyan. This suggests that Pashinyan's signature approachable style, including nightly walks in Yerevan's downtown, is likely to be restricted by the security services.

What Can Go Wrong: Internal and External Threats to the Armenian Revolution

By: Mikayel Zolyan

(EVN Report)- Recent events in Echmiadzin, and their continuation, namely the arrest of Member of Parliament Manvel Grigoryan on June 16, and the support he has received from the Republican Party of Armenia (RPA) faction in parliament, are a reminder that while the first phase of the revolution may have ended on May 8, many challenges still lie ahead.

Historians know that one of the most dangerous periods in a revolution is when the old government has collapsed, but the new one has not taken root yet. "Revolutionary" governments often face threats both from the "counter-revolution," i.e. the remnants of the ancien régime, and from radicals within the revolutionary camp. A country that has undergone a revolution also often faces external threats, from neighboring governments who may fear "revolutionary contagion" or may try to use the instability accompanying a revolution to settle old scores. Examples of such threats in history are abundant, from the royalist uprising in France's Vendée region and the war of Europe's monarchs against revolutionary France, to more recent cases, such as the Iran-Iraq war, that started in the wake of the 1979 Iranian Revolution, or the 2013 coup d'état in Egypt.

These are theoretical considerations and historical examples, which, luckily, have no immediate connection to the situation in Armenia. The fact that the Armenian revolution was completely peaceful and the transfer of power was carried out in accordance with constitutional norms, also decreases the probability of violent incidents within the country, as well as that of an external intervention. Obviously, the threat of escalation in Artsakh is present, but this factor,

unfortunately, has been present for decades (we shall talk more about that in the second part of this article). So, there is no reason to panic. Yet, I believe, Armenian society needs to be alert to the possible dangers of the post-revolutionary situation.

An obvious danger is the continued resistance of the remains of the ancien régime. One could argue that the survival of the former ruling party, acting in the capacity of an opposition, is not necessarily a bad thing for post-revolution Armenia, as it could help to balance the political system and prevent a possible slide into authoritarianism, which is something that often happens to revolutionary governments. However, I believe, this argument hardly applies to the Republican Party of Armenia (RPA), at least in its current state, or, more precisely, to Serzh Sargsyan's political team. The problem with RPA and Serzh Sargsyan's team is that they have been so closely intertwined with the informal networks of corruption and shadow governance, that their political survival is virtually impossible without the survival of these criminal-oligarchic networks. Dismantling the system of corruption and oligarchy is perceived as a mortal danger by many representatives of the ancien régime, so they can be expected to fiercely resist the new government's anti-corruption efforts and other reforms. The support that someone like Manvel Grigoryan, who has a reputation of an extremely corrupt local "feudal" lord, and who has virtually "owned" Echmiadzin for years, has received from the RPA faction, serves as a perfect example to prove that point.

Besides, one should not underestimate the degree of revanchist sentiment among the ancien régime supporters. There is a famous quote, attributed to French diplomat Talleyrand, speaking about the Bourbon dynasty, which

returned to power in France after the abdication of Napoleon: "They had forgotten nothing and learned nothing." In a post on Facebook, an experienced Armenian diplomat used this quote to describe Armenia's Republicans, after the (in)famous vote in Parliament on May 1. Arguably, this formula can describe the mindset of many of the ancien régime supporters today.

Hence, since "New Armenia" does need a strong opposition to counter-balance Pashinyan's government, it is in the interests of the country that a new opposition is formed, which should be free of the criminal-oligarchic connections of the ancien régime. The best scenario for the country would be if this new opposition came from the ranks of participants of the "Velvet Revolution" as that would mean that no matter what the fate of the current revolution, no return to the corrupt authoritarian system of the past is possible. Such an opposition would not only enjoy the backing of at least a part of society, but also, it would perceive Pashinyan's government as competitors, and not as "mortal enemies." However, as long as the Republican Party continues to resist the efforts of the new government, various political forces and groups that took part in the "Velvet Revolution" will remain in Pashinyan's camp, even if they disagree with Pashinyan on some issues, since adopting an opposition stance can be seen as "treason" of the values of the revolution and will not go well with the voters. Thus, the continued existence of RPA as a political force hinders the creation of a new opposition.

In theory, it is also possible to imagine a situation, in which the Republican Party goes through a thorough transformation, rids itself of the criminal-oligarchic elements, recognizes and condemns the crimes and mistakes of the past, and becomes a respectable center-right party, which some of its younger members

claim it is. However, the fact that Serzh Sargsyan and his close associates still run the Republican Party makes such an optimistic scenario virtually impossible, at least in the foreseeable future. Sargsyan's team members control various important posts all over the country, including, for example, such key positions as the Yerevan Municipality. The Republican faction in the parliament still retains strong positions in the parliament, even though it ceased to be a majority. Serzh Sargsyan's allies, it seems, still have a foothold in many cities and regions of Armenia, as well as in the Republic of Artsakh. Arguably, officials loyal to Sargsyan can be found in various parts of the government apparatus. While the perspective of the return of Sargsyan's team to power seems implausible, still, they can sabotage the decisions of the new government and thus hinder the process of reform.

The dynamic of the political process suggests that the danger of resistance from the remains of the ancien régime is diminishing. However, this is not the only factor that can hinder the success of post-revolution Armenia. Obviously, before the revolution corruption and oligarchy had not been confined to the Republican Party. While Republicans chose to resist till the end, various elements of the old system may still remain in place through a different path: that of aligning with the new government and nominally supporting its agenda, while in reality continuing their corrupt practices. To an extent, this is what happened in Ukraine under Poroshenko's government, being one of the reasons why the new government there has not been able or willing to eliminate corruption. Another danger, albeit purely theoretical at this point, is that a slow pace of change may lead to emergence of radical factions within the "revolutionary" camp.

But these are topics for different articles.

The Diaspora Could Use a Little More Velvet

By: Shaunt Tchakmak

(The Armenian Weekly)- I recently participated as a speaker for a forum in Toronto and Montreal, in which I was asked to speak about the 18 months I spent living and working in Armenia. The event offered me the opportunity to reflect on the impact this time had on me as a person, now that I am once again living in the Diaspora—because when you return to the Diaspora, you start seeing things differently.

There are many misconceptions floating around about what Armenia is versus what it should be. But at the center of this battle between fact and fiction, there lies an important tool: repatriation, or, the act of returning to one's home country.

How repatriation is understood and spoken about should be at the forefront of our conversations in the Armenian Diaspora. It is the tool that can unite us.

I was born and raised in Toronto, attended an Armenian private school for 11 years, and have been an active member of Toronto's Armenian community my whole life. My Armenian identity was introduced to me as a politically-motivated cause that I would constantly have to fight for. The more time I spent fighting for that cause by spending time at my community center, the more I felt would be in touch with my Armenian identity.

In Aug. 2016, I completed a four-month volunteer term with Birthright Armenia. By the end of my volunteership, I was offered a yearlong contract with one of Armenia's leading non-profit organizations, Homeland Development Initiative Foundation (HDIF), which works with women in Armenia's rural communities to produce one-of-a-kind handicrafts sold around the world, providing jobs and promoting sustainable development.

I returned home to Canada to consult my family, friends, and professional network about accepting the job offer. Within three weeks, the decision was clear. On Sept. 21, 2016—the 25th anniversary of Armenia's re-independence—I landed in Yerevan with two heavy suitcases, my saxophone, and one of the best years of my life ahead of me.

By moving to Armenia, I suddenly found

myself in a position that preserving my Armenian was a part of everything I did.

In the Diaspora, we sing patriotic songs in a banquet hall. In Armenia, we listen to the newest interpretations of Armenian folk fusion at a local music venue. In the Diaspora, we preserve our identity by visiting Armenian community centers. In Armenia, I felt my identity preserved simply by walking down the street to the grocery store. In the Diaspora, we discuss possibilities for change in the country amongst a group of Armenian Diasporans. In Armenia, we discuss such topics with Diasporans, as well as non-Armenians, from all over the world, including those born and raised in the country.

In the Diaspora, we preserve our identity by visiting Armenian community centers. In Armenia, I felt my identity preserved simply by walking down the street to the grocery store.

In Oct. 2017, I moved back to Toronto to help my brother bring to life his vision of running one of the city's most unique coffee shops, but I am still finding new ways in which I was affected by the time I spent abroad. First, it gave me the chance to encounter and interact with others who had repatriated, either permanently or temporarily. I and everyone I spoke with experienced some kind of shift in their understanding that resulted in seeing Armenia as a real and tangible place.

Sometimes these individuals were making a physical connection with the country for the first time in over three generations. It takes a lot of bravery to rediscover one's roots after such a large gap.

But also, living in Armenia freed space in my mind and time in my life that gave me the opportunity to be myself to an extent I had never experienced before. I began to realize that no matter who I became, I would still be Armenian.

How connections and shifts of this nature can be achieved and what they might look like are limitless. We are constantly redefining repatriation and discovering new ways to make connections, but physically spending time in Armenia is and always will be crucial.

We also, however, face some major obstacles here in the Diaspora. There are younger generations here who are taught about Armenia's reality by Diasporans who grew up during a time in which Armenia was for the most part inaccessible—the Cold War years. The Soviet Union, of which Armenia was a part, was culturally very different from and at times hostile to the West. This alienated an entire generation of Armenians in Western countries. As a result, many of them did not have the opportunity to go to Armenia as young people and interact with it the way we can today through

programs like Birthright Armenia and Repat Armenia. This can be dangerous, because young people's desire to repatriate often depends upon how strong bridge of understanding is between the Diaspora and the country.

I feel incredibly lucky that when I when I think about Armenia today, I think about my morning walk to work through specific streets of Yerevan. That I miss things like my usual hangouts, my friends, and the ease of getting around. These tangible thoughts encourage me to have a real interest in what goes on in my homeland and understand how I can best assist the country that made me the person I am today.

Repatriation is an investment in yourself and in cultural preservation. And while it might seem daunting at first, it's crucial that we encourage Diasporans to put themselves in positions where they can logically approach the idea. That means getting out of your comfort zone, by taking meaningful trips outside of just Yerevan, by volunteering, running a workshop, or trying to spend your two-week trip to Armenia in a different city like Gyumri, Dilijan, or Vanadzor. Only by exposing yourself to the full picture, can you truly understand whether repatriation is right for you.

The events that took place in Armenia two months ago were the epicenter of potential positive and sustainable change, and the Diaspora needs to play catch up in creating an environment for such change. In a youth driven and peaceful act of civil disobedience, the people of Armenia were able to come together and capitalize in the strength that comes with unity. The Diaspora must follow suit and eliminate divisions that exist. We can revolutionize cultural preservation by centering it around repatriation. Take the time to speak to anyone that has recently had the opportunity to live in Armenia or reach out to Repat Armenia, an organization dedicated solely to helping Diasporans integrate into Armenia socially and professionally. They will give you a whole host of different ways to help you define repatriation for yourself.

In Armenia, the Velvet Revolution saw a youth-driven initiative take power away from outdated forms of authority and unite as a nation. I think the Diaspora could also use a little more velvet.

Bio Shaunt Tchakmak

Born and raised in Toronto, Canada, Shaunt has a background in political science and spent years as an active member of the Ontario political system. In May of 2016, Shaunt started a 18 month journey living and working in Armenia for one of the countries leading non profit organizations.

Today, however, he has switched gears to help his brother run one of Toronto's most unique coffee shops. Since December of 2017, Antikka - Cafe & Records continues to bring together specialty coffee (including the Armenian variety), vinyl records and a live venue to create a music lovers paradise.

Back to the Basics in the Motherland; My Armenia

Dr. Hilda Grigorian

Yerevan- As thousands of Diaspora visitors flock to Armenia to celebrate the 100th anniversary of the independence of the first republic, I am pleased to share my story which will hopefully inspire many to return to Armenia.

On a cold November night in 2012, sitting on the terrace of a lavish house in Kabul, Afghanistan, a light went off in my head signaling that I no longer desired to live in the U.S. but rather, would like to take a leap of faith and expand my horizon and move away from a country that I loved and adored for over 40 years. I was born and raised in Iran and left the country before the revolution (date) to settle in the U.S. Two kids, and two dogs later, I am proud to call myself a U.S. citizen, yet, there seemed to be a gap, a missing component, that I had to fill.

The factors driving my decision were mainly due to the absence of human touch; the lack of cordial friendship and kinship and the stress imposed on people to consistently work and lead a meaningless life only to be part of a constant rat race with no time to enjoy simple things in life. What made me decide to leave the most powerful nation in the world was the fact that I could no longer deal with stress and ongoing drama in the country. Having seen misery, hunger, the poverty of developing nations and how people struggle simply to make ends meet, I could no longer comprehend why Americans make such a fuss over simple things. As I was pursuing my doctoral degree and needed to take a two-year sabbatical to conduct research and write my dissertation, I came to the realization that living in the most expensive state like California would not have

allowed me to accomplish my lifelong goal.

In a matter of 6 months, I decided to pack and store my belongings, rent out my condo and move to the homeland in July of 2013. By that time, I had already been traveling to the country for over ten years and had established a good network of friends who greeted me with open arms. My life transformed from a more than adequate 1500 square foot lavish condo to a mere 300 square foot, one-bedroom, simple apartment on the fourth floor of a soviet built building with no elevator. It was then I realized that all I need is a comfortable bed, a clean shower and nothing more. Living and working in Afghanistan for almost seven years taught me the important lesson that "less is more".

I didn't face many challenges as I already knew the language and was familiar with the culture; however, my American lifestyle varied from a native Armenian. While I had a structured and routine lifestyle, it was not strange to receive a phone call from a friend, offering a midnight stroll in Yerevan, a concept foreign to my American lifestyle. Or, my next door and across the hall neighbors knocking at my door to make sure I was okay or if I needed anything. God forbid if I was sick, a big bowl of soup and medicine would be waiting for me at my doorsteps. While living in the U.S. for 41 years, I don't ever recall my neighbors being as caring or considerate.

I loved the fact that I could walk in the streets comfortably, at any time of the night with no worries. I liked the fact that children were so free-spirited and enjoyed their childhood. I loved hearing the sounds of my neighborhood kids playing soccer in our local yard, and listening to their giggles which made me giggle. These innocent, playful sounds sent

me traveling down memory lane as I remembered my brothers playing soccer in our Tehran neighborhood. Not surprisingly, my neighborhood kids in Yerevan were always ready to extend a helping hand, to carry grocery bags, and to be happily compensated with candy or ice cream. I like the fact that neighbors sometimes become more important than blood family. I can't help but smile while walking around and greeting everyone and in return helping elders with their bags. The fact that children have no fear of kidnapping, being hurt, raped or becoming a victim of a school shooting is an undeniable weight taken off parents' shoulders.

Ever since my repatriation in 2013, I have been traveling to the U.S. every six months to visit my adult children, family and friends. Sadly, now when I visit, I feel out of place, and often change my return ticket to an earlier date. I feel like a stranger, a fish out of water, with much difficulty to integrate comfortably into a society where I lived for over 40 years. I don't see children playing out in the alleys nor hear sounds of innocent past times. Instead, I sense a great deal of stress and sadness among people as the nation becomes more and more divided with families and friends who are separated and fragmented due to political views. I barely manage to visit friends who live a few miles away, as they are over consumed with work and other activities and seem unable to allocate a few hours to rekindle a relationship. I often wonder what happened to friendship and human values? After all, am I not the one who traveled thousands of miles to reconnect with them?

All in all, it seems to me that America has lost most of its core principals and integrity.

Cont. on page 27

In the shadow of war: Life in Armenia's defensive corridor

By: Bradley Jardine, Neil Hauer

On April 4, 2016, Gevorg Azoyan was in the mountains of Karabakh riding in a troop transport to the frontline when an Israeli-made "kamikaze drone" slammed into his bus, killing nine and leaving several others, including Azoyan, in critical condition.

Azoyan now wears protective bandaging to cover the burns across his body. Despite his injury he remains in good humor. "Where the f--- are you?" he asks a fellow veteran who called during an interview with visiting journalists. "I'm with two foreigners, they're going to help find you a French wife."

But Azoyan's upbeat nature cannot erase the brutality of his wartime experience.

"That was my friend," he says, showing a gruesome image of the aftermath of the drone strike. "He was blown to shreds. It was one of the most horrible days of my life."

In Azoyan's homeland, Armenia's southernmost province of Syunik, war is never far from people's minds.

"We are always ready," he says. "Our first thought is always the protection of our children."

In April 2016, fighting flared between Armenia and Azerbaijan over the disputed territory of Nagorno-Karabakh. Azoyan was among veterans of the first Karabakh war who volunteered during the outbreak of violence to support the region's young conscripts.

"We went to the frontline to help the army," says Ashot Avakyan, another veteran of the first Karabakh War, in a rustic bar in the center of Sisian. "While the professional soldiers slept, we watched the frontlines. Some of us were old and couldn't do much – I can't even run 200 meters these days. But we were there to boost morale."

The "Four-Day War," as it's become known, was the fiercest round of fighting between the two sides since a 1994 ceasefire ended six years of conflict.

Wedge between Azerbaijan proper and its exclave of Nakhchivan, Syunik is Armenia's first line of defense should all-out war ever resume.

"People here understand that if they don't serve the army – well, then there simply won't be a state," Avakyan says. "There simply won't be."

From backwater to bridgehead

One of the largest per capita contributors of soldiers to the war effort is Sisian, Syunik's northern stronghold. Today, a monument to the first Karabakh war towers over the town – a stark reminder of its fraught decades of independence.

Known as the "southern gateway to Armenia," Syunik has for centuries served as a strategic outpost. That it is even part of Armenia is thanks in large part to Garegin Nzhdeh, who fought with Turkish forces during the period of Armenia's first independent republic, from 1918 to 1920, and then led resistance to the Bolshevik takeover. He managed to hold off Moscow's forces for a few months in central Armenia, then retreated south and established the Republic of Mountainous Armenia, centered in Syunik.

Nzhdeh eventually agreed to surrender the region to the Bolsheviks on the condition that it become part of Armenia, and not Soviet Azerbaijan as the Bolsheviks had planned. His efforts ensured that Armenia today retains its

lifeline to Iran, a neighbor whose support has been crucial because Armenia's borders with Azerbaijan and Turkey are closed.

Sisian itself suffered greatly during the first decade of independence.

Prosperous to a degree rare for the provinces, Sisian was a model Soviet town. Its public parks and ornate government buildings attest to former splendor.

"We had a textile factory that employed thousands of people," says Hasmik Asatrian-Azoyan, a community activist and local entrepreneur. "You can see [what's left of it] on the edge of town."

Asatrian-Azoyan's family, like most others in Sisian, was hit hard by the Soviet Union's collapse. Local industries, dependent on materials from Central Asia and markets elsewhere in the Union, were quickly shuttered following independence. Her father, an employee at the nearby hydroelectric plant, also lost his job.

Unlike many others, however, he managed to transition to the demands of the new economy. "At the age of 50 he taught himself economics and became a bank manager," Asatrian-Azoyan says with pride.

Her mother, a teacher, also changed professions, working in the regional government of the newly independent state. But the cost of educating their four children was a difficult burden.

"They had to get up at 5 a.m. to work on the farm before they went to work. I could see them physically aging before my eyes," she says.

For all this, conflict enveloped her family. Asatrian-Azoyan's father-in-law, Basentsi Azoyan, founded the Sisian battalion of volunteers when the first armed clashes began in Karabakh in 1988. The town's museum features him prominently, crediting him with saving the region.

So 2016 reopened old wounds.

"My husband was among the volunteers who arrived after the first group were injured by the drone," she says. "It really changes you as a family, sitting in terror, hoping and praying that you will all be together again."

Preparing the youth

For a defensive frontier, the imperative to train the next generation is strong.

Arsen Avakyan, Ashot's brother, is himself an experienced fighter. In 2010, he founded a youth corps for the town's adolescents.

"It gives the children a sense of purpose and keeps them busy...there isn't exactly much to do around here," he says with a grin. "These children come from different villages all-around Sisian to take part in physical training and learn about teamwork."

The corps' popularity is obvious. Walking around town, children in military uniforms – mandated by the club – are a common sight.

Parents, too, see its appeal. "They encourage their children to attend," says Arsen, though he's quick to insist that most of the children "are happy to be involved."

Asatrian-Azoyan is of a different opinion.

"The [children] don't want to be soldiers, they go because the military is mandatory," she says. "Many from Sisian go to Yerevan to study, but when they come back they find there's no economy they can apply their education to."

In a country with both mandatory military

FC Sisian plays in Sisian, Armenia. (Photo: Groundhopping Merseburg/CC BY-NC 2.0)

service and few job prospects outside the capital, the corps also provides a way forward. Many of those involved go on to join the army as professional soldiers.

But some worry about the militarization of Armenian society. Last year, Armenian authorities passed a controversial new law that makes avoiding the military even more difficult. The law requires students to sign an agreement with the Defense Ministry promising to join the army upon finishing their studies. After graduating, they will be required to serve for three years.

The bill came as part of a broader program, known as the Army Nation Concept, to further integrate the Armenian military into society. The laws provoked student protests across the capital. But Arsen Avakyan sees no issue with the concept.

"It's natural for our children to receive such training," he says. "It has been this way since the Armenian genocide and our people have to be ready at all costs. Every nation has to protect itself."

The genocide, carried out by the Ottoman Empire in 1915 against its Armenian minority, still resonates. In 2014, a march in Sisian commemorating the massacres saw toddlers burning a Turkish flag.

For Ashot Avakyan, the latest round of war with Azerbaijan is part of Armenia's long struggle for survival. "Read the history of Iran, of Byzantium, of Rome," he says. "We've always had to defend ourselves, and you'll see many references to how well we've done so."

The proximity of the borders reinforces the relevance of such a choice. An average day in Sisian sees a regular procession of military vehicles, either heading out toward the Nakhchivan border or further afield: east, toward Karabakh.

As the conflict and trade embargo from Turkey and Azerbaijan continues, Armenians are losing touch with their previous years of living side-by-side with their Muslim neighbors.

"Friendship was imposed from above [by the Soviets]," Avakyan says. "In our souls, we were against each other, because the history of our conflicts cannot be forgotten."

Azeris once populated the villages in Sisian's countryside; Azerbaijan's first president, Heydar Aliyev, reportedly even hails from one such hamlet. But this population is gone, having fled during the first years of the Karabakh conflict.

For Ashot Avakyan, the answer of whether

life was better with the Azeris is an easy one. He is a member of the Dashnaksutyun, the ultranationalist party that envisions a "Greater Armenia" whose borders encompass large portions of eastern Turkey, Georgia, and Azerbaijan.

Aftermath

Regardless of the pride Sisian's residents feel toward their military history, the town has suffered greatly because of it.

One of the most pressing issues is that of healthcare for veterans. "The state has no resources," Avakyan says. "So care for veterans is insufficient. They [the state] understand that I went [to Karabakh], that I could have given my life, but they did nothing for me."

Azoyan – the troop-transport bus passenger – is ambivalent.

"I receive a 50 percent discount for any services I need as well as access to sanatoriums," he says. "I never ask for more and I still have my state pension."

But his need for care is serious. The drone attack in 2016 left him with burns across 40 percent of his body, as well as shrapnel wounds in his back and stomach. He spent 12 days in intensive care as doctors in Yerevan fought to save him.

Benefits, set by the ministries of defense and social welfare, are modest. Pensions range between 30,000 and 80,000 drams (around \$73-\$193) per month, an amount insufficient to cover a disabled veteran's medical needs.

But Azoyan insists walking is the best medicine.

"I walk around the town every day, all of us do. We all see one another [Karabakh veterans] during our daily exercise routine."

Ashot Avakyan is similarly nonchalant.

"The state may be stingy, but I'm an optimist," he says. "When the motherland is in danger we have to defend it. No matter what."

With a state budget of just over \$2.5 billion, the lowest in the south Caucasus, and a long-standing lack of jobs, Armenia claims that it cannot afford to grant veterans more.

Despite the poor conditions, however, Sisian's residents still gravitate toward the military. "My son dreams of becoming a general like his grandfather," Asatrian-Azoyan says. "I guess it runs in the family."

Bradley Jardine is a freelance journalist who covers the Caucasus. Neil Hauer is an independent security analyst focused on Syria, Russia, and the Caucasus.

Back to the Basics ...

Cont. from page 27

There seems to be little quality life remaining as people are programmed to be robots, their daily lives consisting of constant rushing around to make a living to pay for expensive homes and cars or merely to make ends meet. People in America no longer work to live, they live to work, or only to survive. Kids are no longer kids having lost touch with the enjoyment

of outdoor activities only to be continuously glued to their electronics. Parents are burdened with worries about their children's physical and mental well-being and the reality that there is no guarantee that their child will return home at the end of a school day. There is much stress and negative energy in the air which is suffocating. I pray to God to stay healthy during my annual visits; otherwise, I would have to spend my entire life saving to seek medical

treatment. (not sure if this last sentence fits).

Positive energy has evaporated, and mental disorder has immensely exacerbated the reality because of constant pressure and stress to survive in the U.S. A black aura hovering around the nation seems to have cast a dark, ominous shadow. Neighbors have become self-absorbent avoiding socialization, and a family dining set has shrunk to a round table with four chairs, versus

a long table with 12 chairs in Armenia. Life is superficial, and people are judged based on the size of their home and the model of the car.

I am blessed and privileged to live in my motherland and mostly overjoyed to have a magnificent view of Mt. Ararat from my balcony. I am delighted to walk the ground of a country that offers me nothing but a quality life, good friends, joy, and happiness.

I am not suggesting that people

who are fed up with the government or the system should pack up and move to another country. But I am encouraging everyone who no longer is happy with their current lifestyle to take steps and seek a quality lifestyle, wherever that may be. It takes courage and bravery to make a significant change, but let's remember that we only live once, and this is not a dress rehearsal.

Live your life to the fullest and make every day count.

A Brief Global History of Genocide, Crimes Against Humanity and Human Rights

Alan Whitehorn

Introduction

It is a great honour to be invited here at Glendon College of York University. I have happy family memories of this campus where my wife and I were married almost 50 years ago. It was a joyous occasion at Glendon in the lush green valley of the Don River. Sadly, many families elsewhere – on the shore of the Mediterranean Sea – have a vastly different experience today.

There are millions of refugees from the Syrian civilian war in the Middle East. Hundreds of thousands have fled across the sea to Europe, including countless numbers of orphans. Far too many have died in the attempted crossings, including very young children. I recall in particular in 2015 the heartbreaking image of a 3 year old Kurdish boy, Alan Kurdi, lying dead, face down, on the Turkish shoreline. He and his family had failed to escape on a flimsy rubber raft.

As a grandfather, I have a grandson who, in that year, was the same age as that Kurdish refugee. Every time I looked at the photo of Alan, I thought how much he looked like my young grandson. It was heart wrenching. My agony was magnified for another important reason.

In terms of different generations, I am not only a grandfather, but also a grandson who recalls that my grandmother – my metzmama – a hundred years ago was a refugee on those same shores. She was an orphan of a genocide in the Ottoman Empire. Her entire family was killed by a tyrannical nationalist regime that was intent of destroying an ethnic and religious minority – the Armenian Christians.

So I have a special task to tell her story, but also that of the history of other orphans of genocide. I will select a few examples from history, but there are many, many more. Far too many. Too few genocides are known sufficiently.

The deeds predate the words

How does one 'think about the unthinkable?' How does one 'describe the indescribable?' These are among the analytical and moral challenges in trying to understand genocide. As Raphael Lemkin, the originator of the concept of genocide, noted: Genocide occurred in history before the word 'genocide' was created. The history of humans is marked by episodes of great cruelty and mass killings, where groups that were different were targeted for persecution and slaughter.

Why do we fear 'others' and harm them?

In earliest times, humans lived in small clans or tribal communities. Technology was low and living conditions were often a great challenge. When confronted by Nature which appeared vast, unknown and powerful, it was natural for apprehension and fear to arise. Similarly when coming into contact with other peoples who were different, our instinct for survival often was to be cautious, perhaps apprehensive, or even outright fearful. When not speaking the language of others, it is far too easy for miscommunication. Fear and distrust of strangers are rooted in a lack of shared history and symbols. The perception of the 'other' was that of being outside of our community.

The emergence of the concepts of genocide, crimes against humanity and war crimes

While initially formulated at different times in history, the three legal terms — war crimes, crimes against humanity and genocide — are interrelated and overlap. They constitute key foundational pillars in international law relating to mass atrocity crimes. War was the common feature in the emergence of all three concepts.

The concept of war crimes arose from the Hague conferences in Europe in the late 19C and early 20th centuries. These sessions sought to regulate the conduct of war in modern times. The 1907 Hague convention recognized the principle of the "laws of humanity" and the "laws and customs of war" that had been "established among civilized

peoples". Amongst the acts prohibited were: the deliberate harming of unarmed civilians, inhumane treatment, torture, compulsory slave labour, and wilful killing of civilians.

The concept of crimes against humanity emerged in 1915 during WW I, when the Russian, French and British governments issued a formal joint international declaration that warned the Young Turk government about the mass deportations and massacres of Armenians within the Ottoman Empire. Earlier massacres of Armenians in the Ottoman Empire had occurred in the late 19th and early 20th centuries, despite repeated protests from European foreign governments.

During WW I, the Ottoman persecution and targeting of the Armenian Christian ethnic minority continued as hundreds of thousands were deported, starved, tortured and killed. In May 1915, Britain, France and Tsarist Russia issued a formal joint declaration about the ongoing "massacring" of Armenians and suggested these constituted "new crimes of Turkey against humanity and civilization".

The concept of genocide emerged in a book by Raphael Lemkin during WW II, but it roots go back earlier. Following WW I, Lemkin, a Jewish university student in Poland wondered: Why were there domestic laws for the punishment of the murder of one person, but not international laws against mass murder by political leaders, such as the wartime Turkish military dictators?

A decade later in the 1930s, Lemkin proposed the precursor twin concepts of "barbarism and "vandalism". Amidst WW II, Lemkin formulated a synthesis of the two concepts with the creation of the new term 'genocide'. This term first appeared in 1944 in a key book on the Nazi deportations and mass murder of Jews during the Holocaust.

Main features of genocide

In 1948, the United Nations passed the "International Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide" which included the following features: 1) killing members of a group; 2) causing serious bodily or mental harm to members of a group; 3) deliberately inflicting on a group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part; 4) imposing measures intended to prevent births within a group; 5) forcibly transferring children of one group to another.

A group focus was central to the definition and four groups were specifically listed for protection: national, ethnic, religious and racial. We can note the following observations: Random killing of individuals is not genocide. Genocide requires targeting of at least one of four types of groups. Not all possible groups are listed. In this regard, Crimes Against Humanity is a more effective law to cover horrific crimes of mass killing.

In recent prosecutions at international tribunals and the International Criminal Court, the three terms – War Crimes, Crimes Against Humanity and Genocide – have tended to cluster together. They are important tools for punishing those guilty of past deeds and potentially deterring future genocides. It may be useful at this point to draw some examples from global history spanning several millennia to show how widespread genocide has been.

Ancient Greece and Melos

In the 5th BCE, the island of Melos was caught up in a war between Sparta vs. Athens. Athens issued an ultimatum to the people of the island of Melos. They must be part of an Athenian military alliance or suffer consequences. Melos refused. Athenian troops then killed all the men of Melos of military age, while women and children were sold into slavery. The now empty island was replaced with Athenian colonists. It was an annihilation of an entire ethnic community by another. An entire community was targeted and punished, including children. What survives of the Melosian culture, language, and history? Why do we remember Athens in a positive way? Why do we not usually recall or speak of the mass killings at Melos? Who writes history? What genocides do we remember and write about? What genocides are forgotten or

ignored?

Historic Rome and Carthage

In the 3rd and 2nd centuries BCE, Carthage was engaged in several wars with Rome. In the final war, Rome issued an ultimatum: Carthage must disarm, abandon its capital city, which was to be laid to ruin. This would be an economic catastrophe for the trading nation of Carthage and they refused. One Roman Senator boldly asserted: Carthage must be destroyed. The city endured a military siege, then destruction, with mass killings and finally dispersion of those who had survived. About 150,000 died; many starved, men of military age were killed, while surviving women and children were enslaved. The city largely disappeared from history and geographic records. Why do we remember the Romans in a positive way? What survives of the Carthaginian culture, language, and history? How many civilizations have been largely lost in this fashion?

The Spanish and European Colonial Conquest of the Americas and its Indigenous Peoples

In the 15C, Columbus landed on the shores of the Caribbean. His arrival commenced the conquest by Europe of the Americas and its indigenous peoples. Columbus claimed the lands, the resources and wealth for the king of Spain. Spain forcibly deported the indigenous populations, families were separated, women were assaulted, adults enslaved, ill-fed, and forced to do hard labour. Vast numbers were killed or died from terrible conditions. The Spanish rulers later brought in African slaves to replace the vast numbers of dead indigenous peoples. The slave trade is thus crucially linked to genocide.

Other European imperial states also rushed in to grab indigenous peoples' lands. The eventual overall death toll was tens of millions of the original first nations in the Americas. The process of colonial domination and exploitation occurred around the globe. These foreign imperialists claimed the lands as their overseas colonies. This was done in the name of a supposedly superior culture, religion, race, economy, technology and enforced by superior weaponry.

The Spanish, Portuguese, French, Dutch, German and Russian empires grew and subjugated hundreds of millions of indigenous peoples, leading to untold millions suffering and dying. The painful legacy continued into later generations. Even the European settler colonies of the imperial states imposed their own genocidal rule. The histories of Australia, United States and Canada have needed to be rewritten to begin to recognize at long last these brutal facts. This is one of the hardest lessons to teach most Canadian students about genocide: the fact that many of our ancestors were guilty of allowing or doing such deeds.

Imperial Germany and the Herero

In the 19th and early 20C, European imperial states carved up Africa. A German colony was created in SW Africa (in what is now Namibia). With the discovery of diamonds, Germany began to build a railroad and gave German settlers ownership and water rights to the land on either side of the strategic railroad line. As a result, the Herero - the local indigenous people - lost their land and access to water in this arid region. They rebelled against such harsh and unjust foreign imperial rule. General von Trotha and the German military, utilizing vast superiority in weapons, drove the Herero further into the desert and prevented the Herero people's escape. Vast numbers of Herero died from lack of access to water, food and shelter. By 1911, most of the Herero people had perished.

The European attitude was that of a sense of superiority over supposedly inferior African people who were portrayed as living in a more primitive culture and less advanced economy. Does one actually have to fire weapons to be charged with genocide? Why do so few persons know of this African example?

The Ottoman Empire and the Armenian Genocide

The Armenian massacres and

deportations of 1915 were much discussed during WW I and immediately after. Yet, half a century later in 1950s, it was referred by outsiders as the Forgotten Genocide. The year 2015 was the 100th memorial anniversary of the

Genocide and once again more people are aware. The Armenian Genocide involved the attempted annihilation of a nation that historically had lived for thousands of years in these lands around Mt. Ararat in the South Caucasus. Today only a miniscule fraction of Armenians are left in the historic Western lands, which now form the eastern part of Turkey.

The 1915 genocide occurred within the Ottoman Empire during WWI. There were several key causal factors. While the Ottoman Empire was one of the major multi-ethnic empires (14C to 20C), it declined dramatically in the 19th and 20th centuries and this caused increasing frustrations and tensions. Like all empires, the Ottoman regime was based on military conquest, political domination and social inequality, particularly in the form of ethnic and religious inequality and persecution. With the 1908 Young Turk coup and its violent revolutionary nationalism that sought to make Ottoman Turkey great again, the Christian religious minority Armenians were increasingly vulnerable. The declaration of war by the Young Turk triumvirate lead to increasingly ruthless dictatorial rule.

There were a number of phases to the Armenian Genocide. In February 1915, Armenian conscript men in the Ottoman army were disarmed, put into labour units, and later most were killed. On April 24 in Constantinople (now Istanbul), hundreds of key Armenian leaders, clergy and intellectuals were arrested and most were later killed. By May, the mass deportations of the Armenians from their historic villages and towns occurred. Women, children and the elderly were sent out on long forced marches into inhospitable mountains and deserts (of what is now Eastern Turkey, Syria and Northern Iraq). In September, the now empty Armenian homes, farms and shops were confiscated by the Ottoman state. Several years later at the end of WW I, outside military intervention eventually stopped the genocidal slaughter. While most of the coverage has been focused on the Armenians, genocide of the Greeks and Assyrians also occurred during this period in the Ottoman Empire.

To this day, the Turkish government denies that the Ottoman Turkish state committed genocide. To even write or speak about it is punishable within Turkey. How do we confront genocide denial? Does denial created new pain and further injustice and, in the words of Elie Wiesel, constitute a form of 'double killing'?

Nazi Germany and the Holocaust

Since the Holocaust is often written about and discussed at length, I will only make a few comparative comments. We should note that the number of victims during this period was vastly largely than what is usually stated. Millions of Jews were targeted and killed in the Holocaust, but millions of non-Jewish Russians, Poles and other East Europeans were also deliberately killed by the German Nazi regime. Hundreds of thousands of Roma (Gypsies) were targeted for death. Large numbers of other victims also were persecuted and murdered, but they are not listed under genocide. Rather they fall under another category: Crimes Against Humanity. Political rivals were the first targeted and killed by the Nazis. The handicapped were the first social group to be targeted for killing. Homosexuals were also arrested, ruthlessly treated and killed.

To fully comprehend the magnitude of the Holocaust, the post WW II Nuremberg Tribunal used a number of categories of criminal charges: Crimes Against Humanity, War Crimes, War of Aggression (War Against Peace).

The new term of genocide was mentioned, but was not formally part of the official charges.

The German government had been central in three major genocides of the 20th

Cont. page 29

Տադրիկի խոհանոց

ՄԱՆՃԻԿ

Սոնիա Թաշճեան

Մուսալերան եւ Զեսապի գիւղերուն մէջ լայնօրէն տարածուած առօրեական ճաշատեսակի անուանումն է մանճիկը (stew). իրականում նմանատիպ ճաշատեսակներ շատ կան մեր եւ համաշխարհային խոհանոցներուն մէջ, պարզապէս այդ ոճի ու-

տեստին յատուկ անուն մը ստեղծուած է վերոյիշեալ գիւղերուն մէջ. ինչպէս որ, օրինակ՝ խիս անուանումով ճաշերը Արաբկիրի ասանդական խոհանոցին մէջ կը տրուի կարգ մը կիսաջրիկ ճաշերու (բանջորէ խիս, դդումով խիս, եայլն+), որոնք սովորաբար կը մատուցուին մածուն - սխտորով: Կամ օրինակ՝ խորու անուանումը հարբերդի խոհանոցին է յատուկ. այն յառաջացած է խորովել բայէն. խորունները սակայն կ'եփեն թոնիրին մէջ տեղադրելով կաթսան (դդումով խորու, ձկան խորու, եայլն ...):

Մանճիկ բառն առաջացած է ֆրանսերէնի «manger = ուտել» բայէն: Շատ հաւանական է, որ 1915-1919 թուականներուն ֆրանսերէնէն անցած է մուսալերան բաբբառ: 1915 թ., Մուսալերան վրայ, 40 օր տեւած հերոսական ինքնապաշտպանական կռիւներէ յետոյ, ֆրանսացիներու օգնութեամբ ժողովուրդը տեղափոխուեց Փոր Սայիտ, ուր ապրեցաւ 4 տարի, կազմակերպելով վրանաքաղաք մը, իր բոլոր յարմարութիւններով՝ եկեղեցի, հիւանդանոց, դպրոց, աշխատավայրեր, եայլն+: Ենթադրաբար այս տարիներուն է, որ այլ բառերու հետ միասին, մանճէ բառը ձեւափոխուելով մուսալերան բարբառին մէջ մտաւ, որպէս հոմանիշ «կերակուր» բառին, փոխարինելով մինչ այդ օգտագործուող «ուտիլայ = ուտելիք» արտայայտութիւնը:

Ճաշն նշելու ատեն կը յիշատակուի նաեւ գլխաւոր բաղադրիչը, այսպէս օրինակ՝ քեմեննը (գետնախնձորանճիկ, խիտը (խտտ, բանջար)

մանճիկ, ֆասուլլը (լոբիա) մանճիկ, եայլն...: Մանճիկ ճաշի գլխաւոր բաղադրիչները շատ պարզունակ են՝ ձէթով սոխառած, լոլիկ, պղպեղ, սխտոր եւ տուեալ բանջարեղէնը, որի անունով կը կոչուի ճաշը: Սակայն երբեմն որոշ ճաշերի պարագային յաւելումներ կան, օրինակ՝ սիսեռ կ'աւելցուի սմբուկով կամ պամիայով մանճիկի վրայ. կամ ալ երբեմն կը միանան երկու բանջարեղէն, օրինակ դդմիկն ու գետնախնձորը: Շատ յաճախ նաեւ ամառային բերքի առատ ժամանակ, տարբեր բանջարեղէններ միասնաբար կը լեցուին կաթսայի մէջ. յատկապէս որ մուսալերան խոհանոցին մէջ առկայ են նոյնատիպ ճաշեր, ինչպէս օրինակ՝ խառը բանջարեղէններով փիլաւը կամ ամառային թարխանան: Իրայայտուով է նաեւ լիարդով պատրաստու-

ած մանճիկը, որը ի տարբերութիւն հայկական ասանդական տոժիկին, լոլիկ եւ պղպեղով կը պատրաստուի:

Մանճիկ ճաշը կը մատուցեն որպէս կիսաջրայի ճաշատեսակ. սովորաբար այն կը ճաշակեն հացով բրդում (պատառ) ընելով. կողքին կը մատուցուի կանաչ սոխ ու սխտոր, վարունգ, բողկ, կանաչիներ. անշուշտ նաեւ թան, ինչու ոչ՝ նաեւ օղի: Կայ նաեւ կորկոտով կամ բրինձով փլաների ընկերակցութեամբ մատուցելու մշակոյթը. իսկ բակլայով մանճիկը կը մատուցեն մածուն- սխտորով:

Դեռեւս Մուսալեռ ապրած ժամանակէն, ուր մսավաճառներ չկային եւ միսը առօրեական օգտագործման մթերք չէր, մանճիկը կը պատրաստուի առանց մսի, եւ առհասարակ ձիթափուղով կ'եփեն: Սակայն այսօր շատ տարածուած երեւոյթ է նաեւ միսով պատրաստել

մանճիկները: Մուսալեռցիներու ճաշերուն մէջ կ'օգտագործուի մանր կտրատուած միսը: Եւ ի տարբերութիւն այլ շրջաններու, ուր միսը կը խաշեն, յետոյ կը տապկեն, Մուսալերան խոհանոցին մէջ աւանդաբար նախ կը տապկեն միսը, յետոյ վրան ջուր լեցնելով կը շարունակեն եփել:

Մանճիկներու բաղադրիչները տարբեր են եւ ստեղծագործական, ինչպէս որ կորկոտապուրները («ապէր = ապուր» մուսալերան բարբառով փիլաւին տրուող անունն է) շատ անհատական են. այսպէս օրինակ՝ խիտը ապէր (խտտով փլաւ), լիանու ապէր (կաղամբով փլաւ), եայլն+: Այս ձկունութեան շնորհիւ ալ աւելի այլազան, հարուստ ու մատչելի կը դառնայ հայկական ասանդական խոհանոցը:

ՓՐՓՐԵՍՈՎ ՄԱՆՃԻԿ

Բաղադրութիւնը

0.5 քիլօկրամ փրփրեմ (purslain)

2 սոխ

3 պճեղ սխտոր

2 լոլիկ

ձիթափուղ

կարմիր եւ սեւ պղպեղ

քիմիոն

աղտոր

աղ

Պատրաստութիւնը

1.- Սոխն ու սխտորը շերտել, ձիթափուղով շոգեխաշել:

2.- Աւելցնել մանրուած լոլիկն ու համեմունքը:

3.- Երբ սկսի եռալ, խառնել կտրատուած փրփրեմը եւ շարունակել եփել փակ կափարիչով ու մարմանդ կրակով, մինչեւ որ փափկի փրփրեմը:

A Brief Global ...

Cont. from page 28

century: the Herero slaughter in the first decade, the Armenian Genocide in the second decade and the Holocaust in the third and fourth decades. Why so?

Belgian Colonialism and Rwanda

Rwanda is a small ethnically diverse country in the Great Lakes region of central Africa. Like so much of Africa, it was ruled by a European imperial power (Belgium from 1916 to 1962). The Belgian colonial regime accentuated existing class and racial divisions by imposing formal ethnic identity cards in the 1920s. The two major groups were the Hutu majority and the Tutsi minority. The Belgians used the Tutsi minority to help in maintain its colonial rule.

With Rwanda's independence in the 1960s, there was a majority ethnic Hutu backlash towards the Tutsi. The inter-ethnic hostilities that emerged were mirrored in neighbouring Burundi. After a civil war, Peace Accords had been signed, but on way back from a ceremony, the Rwandan President's plane was shot down in 1994. This was a trigger for Colonel Bogosora's Hutu ultra-nationalist coup and a swift and brutal genocide. Vitriolic hate radio agitated and targeted the Tutsi minority who were portrayed as 'cockroaches'. Within 100 days, 800,000 were killed; mostly Tutsi, but also moderate Hutus. The Hutu nationalist militias (Interhamwe) used machettes to slaughter their former neighbours.

Amidst the reign of terror, UN peacekeepers under the leadership of Canadian general Romeo Dallaire tried to stop the mass slaughter (as described in his memoirs Shake Hands with the Devil), but the UN headquarters in New York and the major powers did not wish to get involved. The American public was more interested in the OJ Simpson celebrity murder trial. The Tutsi army (RPF) under General Paul Kagame eventually overthrew the Hutu nationalist genocidal regime to finally stop the mass killing. Subsequently, the International Tribunal For Rwanda sought to convict those guilty.

Conclusion

There is insufficient time to cover more cases, but all genocides are important to remember. Some include Ukraine in the 1930s, Cambodia in the 1970s, the Balkans in the 1990s, Sudan and South Sudan during the first decade of this 21st century, Yazidi victims in Iraq in 2014, and the Muslim Rohingya minority in Myanmar (Burma) in 2017.

To remember and know the history of genocide are key. We need to compare and find causal patterns, common paths and hopefully shared means of prevention. We can observe that there are a number of common reoccurring causal factors such as war, economic, social and political crises. There are also overlapping stages/phases of genocide, as I have described in the poem Verbs of Genocide.

Psychologists try to understand the group dynamics of genocide in terms of three major roles: perpetrators, victims and bystanders. The perpetrators are the instigators and hostile aggressors. They are not necessarily the largest group, at least not initially. The victims are the vulnerable civilians, who are often a distinct ethnic, religious or racial minority. The bystanders are a large number, perhaps the largest in a society. Their role, therefore, is crucial.

The bystanders are faced with several options: To join in the scapegoating and attacks. Or to stand up and try to stop the victimization. Or to continue to be indifferent. The reasons often posed for not caring include: it does not affect me directly; it is not my family or people; it is too far away, too distant. Or I am too busy and focused on something else. The sports celebrity OJ Simpson murder case in Los Angeles, not the mass murder of hundreds of thousands of Tutsis in Africa, is one such example in the 1990s.

Somehow, we must resist 'sin of indifference'. Just as others helped an orphan child such as my grandmother for ten long years in refugee camps and orphanages a century ago. So too, we must reach out to help others in urgent need today. It is our only hope to survive together on this precious planet.

***

Speech to be presented at Glendon College, York University, Toronto, April 2018.

Հ.Օ.Մ.-ի Չայն

Թորոնթոյի «Ռուբինա» Մասնաճիւղ

ARS ROUBINA CHAPTER TEL: (416)-491-2900 ext.3211
www.ars-canada.ca email: arstoronto@gmail.com

Անդամական Ժողով Յուլիս 3, 2018
Հիւրասիրութիւն ժամը 7: 30-ին
Սկիզբ Ժողովի՝ ժամը 8:00-ին

Այս պիտի ըլլայ մեր ընտրողական ժողովը
Ուրեմն՝ ձեր բոլորին ներկայութիւնը խիստ գնահատելի է

Կազմակերպութեամբ Պազարի Յանձնախումբին

- 1) Ամառնային Ստերմիկ Երեկոյ Beirut Ճաշարան – 155 Consumers Rd.
Շաբաթ, 7 Յուլիս 2018, երեկոյեան ժամը 8-էն սկսեալ
Երեկոն կը ճոխացնէ՝ Մարտ Փետեսեան
Հաճեցէք ձեր տոմսերը ապահովել յանձնախումբի անդամներէն
- 2) Նաւապտոյտ դէպի 1000 Islands – Կիրակի 19 Օգոստոս 2018, Սակ՝ \$125
- 3) Garage Sale – Շաբաթ, 21 Յուլիս 2018 Ատաւտեան ժամը 10:00 սկսեալ
59 Fairglen Ave. Toronto, ON M1T 1G8

Գրառուած Թուականներ

- Հ.Օ.Մ.-ի Ամառնային Ճամբար Յուլ. 2 – Օգոս. 25, 2018
- Հ.Օ.Մ.-ի Տարեկան Պազար՝ Լոյեմբեր 3-4, 2018-ի շաբաթավերջ
- Տոհմիկ Օր՝ Զօնուած Հայոց Արքայական տոհմերու. Դեկտեմբեր 1, 2018

ARS Social Services Office working hours Mon to Fri from 10 a.m. to 2 p.m.
Ընկերային Ծառայութեան գրասենեակի ժամեր՝ Երկշ.էն Ուրբ.՝ 10:00 – 2:00
Հեռ: 416-495-0644 Է-նամակ: arssocialservices@gmail.com

Answers to July 2018 issue of Armen's Math Corner
Jr. Prob.: \$10 Sr. prob.: 3:00 PM

Armen's Math Corner

(July 2018)

Junior Problem :

The *Armoland* amusement park charges an entrance fee and a cost per ride. Avo paid \$23 for 4 rides and Ani paid \$37 for 11 rides. Mr. *Kulbashian*, the park manager, decides to reduce the entrance fee by five dollars. How much will the park's new entrance fee be?

Senior Problem :

Mr. *Banirian* has an antique alarm clock which he inherited from his grand father. The old clock shows 5:00 PM right now. What was the time that it did show 2018 hours ago from now?

see the answers reversed on this page

www.torontohye.ca

Dr. Raffi Aynaciyan

braces
for children
and adults

D.D.S., M.C.I.D., F.R.C.D.(C)

Orthodontist

Richmond Hill (Hillcrest Mall):
9350 Yonge Street, Suite 216
905-884-4161

North York:
3333 Bayview Avenue, Suite 203
416-221-0660

Downtown Toronto:
11 King Street West,
Suite C115
416-363-3018

Ara Graphics

MTO Approved BDE Course Provider

iDRIVE DRIVING SCHOOL

- G2 and G driving affordable lessons
- Early Road Test Booking
- Professional in-car and in-class instructors
- New cars for the lessons
- School certificate for insurance discount (40%)

Anania Hakobyan **647-860-6646**

idriveschool.ca

5330 Yonge Street, unit 215, North York

ԹՈՐՈՆՏՈՅԷ T O R O N T O H Y E

Torontohye Newspaper

Publisher

Torontohye communications Inc.
45 Hallcrown Place
Willowdale, ON
M2J 4Y4

Email: torontohye@gmail.com

Phone: (416) 491- 2900 ext. 3215

Fax: (416) 491- 2211

Խմբագիր

Կարին Սաղտըճեան

Աշխատակիցներ

Արշո Չաքարեան
Թամար Տոնապետեան

Էջադրում

Արա Տէր Յարութիւնեան

Վարչական Պատասխանատու

Ջելեն Նաճարեան

Ծանուցումներ

Սեւակ Յարութիւնեան
Քեռ.՝ 416-878-0746

sales.torontohye@gmail.com

Editor

Karin Saghdejian

Administrator

Helen Najarian

Advertisements

Sevag Haroutunian (416- 878-0746)

Design & Graphics:

Ara Ter Haroutunian (aragraphics@gmail.com)

CASSANDRA HEALTH CENTRE

**ARMENIAN
MEDICAL CENTRE & PHARMACY**

Vartan (PharmD, RPh), **Sarkis** (BScPhm, RPh) & **Maral Balian** (PharmD, RPh)

Dr. Rupert Abdalian

Gastroenteology

Dr. Mari Marinosyan

Family Physician

Dr. Omayma Fouda

Family Physician

Dr. I. Manhas

Family Physician

Dr. H. Kavazandjian

Family Physician

Physioworx Physiotherapy

**DR. MARI
MARINOSYAN**

Family Doctor

Accepting New Patients

**Located at Cassandra Health Centre
2030 Victoria Park Ave.**

**Please call 416-331-9111
to arrange an appointment**

Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական
յատուկ տուփերու մէջ:

Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետետղականութիւն՝
անվճար:

Շաքարախտի քննութիւն:

Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար
սպասարկութիւն:

Տարեցների 10% զեղչ:

Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր
ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները:

Walk - in Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները
տեսնել առանց ժամադրութեան:

**WALK-IN CLINIC
ONSITE**

416-331-9111

**Դիմեցէք մեզի
եւ պիտի դառնաք մեր
մնայուն յաճախորդը**

2030 Victoria Park Ave. (south of Ellesmere)

North York, ON M1R 1V2

Tel: 416-449-2040

Fax: 416-449-2048

MAJOR PLATINUM
FOOD SPONSOR

A.C.C. TORONTO
**SUMMER
FEST 2018**

ՀԱՅ ԿԵԴՐՈՆԻ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՓԱՌԱՏՈՆ

JULY 13 | 14 | 15

PLATINUM
SPONSOR

HAROUT PAMBOUKJIAN

FRIDAY . JULY 13
ՈՒՐԱԹ 13 ՅՈՒՆԻՍ

SARO

FRIDAY . JULY 13
ՈՒՐԱԹ 13 ՅՈՒՆԻՍ

RAZMIK AMYAN

SATURDAY . JULY 14
ՇԱՐԱԹ 14 ՅՈՒՆԻՍ

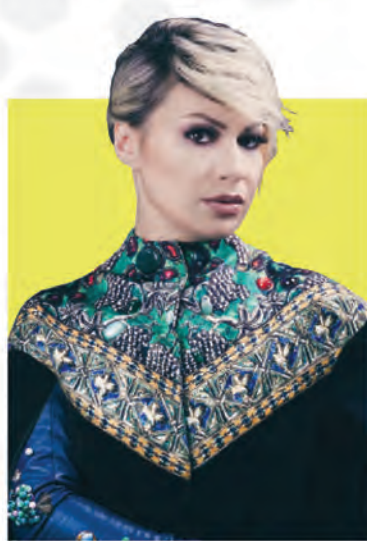
SAKO

SATURDAY . JULY 14
ՇԱՐԱԹ 14 ՅՈՒՆԻՍ

ARAM MP3

SUNDAY . JULY 15
ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ

ARPI

SUNDAY . JULY 15
ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ

ELEMENT BAND

SUNDAY . JULY 15
ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ

**FULLY PAID FOR
ONLY \$20 / TICKET**

••• ՀԱՅ ԿԵԴՐՈՆԻ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՓԱՌԱՏՈՆ •••

FRIDAY | \$25

7:30pm - 2:00am

#accsummerfest2018

SATURDAY | \$30

5:00pm - 2:00am

\$20 EARLY BIRD 5:00pm - 7:00pm

SATURDAY, CHILDREN 12 & UNDER FREE
Compliments of the Baboujian Family

SUNDAY | \$20

10:00am - 12:00am

\$15 EARLY BIRD 10:00am - 2:00pm

SUNDAY, CHILDREN 12 & UNDER FREE
Morning Compliments of Dr. Boyrazian
Evening Compliments of Krikorian Realty

SPECIAL SUNDAY FAMILY PROGRAM

LIVE STREAMING THE FINAL FIFA WORLD CUP GAME at 11:00AM

DANCE PERFORMANCES by Hamazkayin "Erepuni" Dance Ensemble & Sassoun Dance Ensemble

PETTING ZOO with Farm & Exotic Animals . **MAGIC SHOW** . **ARCADE GAMES** & MORE!

BE SURE TO VISIT OUR MARKET VENDORS